

C. NEGRI.

VERSURI.
» PROZĂ »
SCRISORI
CU UN STUDIU
ASUPRA VIETII
SI SCRIERILOR
SALE ≡ DE
E. GĂRLEANU

MINERVA
BUCUREȘTI

BIBLIOTECA SCRITORILOR ROMÂNI

COSTACHE NEGRI

VERSURI, PROZA, SCRISORI

CU UN STUDIU ASUPRA VIEȚII
ȘI SCRIERILOR SALE

DE

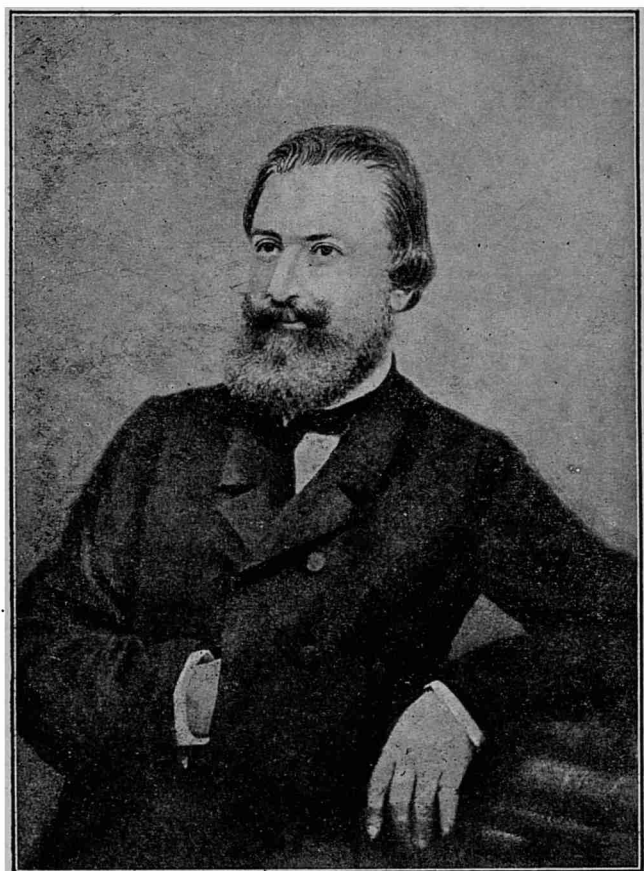
EM. GÂRLEANU

BUCUREȘTI

«MINERVA», INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-DUL ACADEMIEI, 3. — STR. EDGAR QUINET, 4.
1909

EDITURA INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE «MINERVA»
BUCUREȘTI — B-DUL ACADEMIEI 3.

OOSTAOHE NEGRI.

Câteva schițări asupra vieții, faptelor și scrierilor lui C. Negri

Viața și faptele lui C. Negri nu pot fi cuprinse în cele câteva pagini ale unei introduceri. Acest studiu, firește, va ieși de supt pana aceluia istoric, care, va fi adâncit, bine și îndelung, epoca de renaștere și de închegare a României de astăzi. — Astfel de scrieri lipsesc în literatura noastră, căci cele câteva lucrări tipărite până acum, sunt departe de ceea ce ar trebui să fie: ele sunt făcute mai mult din pornirea fierbinte a admirației, care însă nu poate fi despărțită de cunoașterea deplină a omului, a faptelor lui și a împrejurărilor în care ele au luat ființă. Deocamdată să mulțumim editurii «Minerva» că dă la iveală acest început. O editură care a dat, în mii de exemplare, operele clasicilor noștri, cât și a scriitorilor noștri moderni, avea datoria să desprindă din mrejile uitării și cele câteva pagini ale scriitorilor premergători, ale scriitorilor cari, fără a lăsa o urmă adâncă, prin opera lor, în literatura românească, au fost totuși acei cari au făcut întâii pași și spre desțelenirea limbei și pentru trezirea și întărirea conștiinței naționale. Printre aceștia e și C. Negri.

De astă dată însă editura «Minerva» face ceva mai mult, alături de cele câteva scrieri pur literare ale lui Negri, dă, supt titlu documentar, un mănunchiu de scrisori, către prieteni și familie, a marelui om. Sunt adunate aproape toate scrisorile cunoscute rămase de pe urma lui C. Negri, în

afară de cele oficiale, cum sunt acele către Cuza-Vodă. Acea corespondență cuprinde partea pur istorică; și scopul editurii a fost cu totul altul:

Cartea de față ne va arăta numai omul, sufletul lui rar, caracterul său neprețuit.

Aceasta se va desprinde ușor din tot ce a scris el ca literatură, din tot ce a scris către prieteni, și către ai lui.

Vor fi mulți acei cărora suntem datori recunoștința noastră; vor fi mari faptele lor. Dar nu e unul căruia să i se cuvină tot respectul, întreaga noastră admirație, cum i se cuvine lui C. Negri.

C. Negri este unul dintre alcătuitoarii României de astăzi. Și dacă prin faptele lui este unul dintre cei mai însemnați, prin caracterul lui e cel mai mare. Sunt câteva zile numai decând, serbându-se împlinirea a 50 de ani dela Unire, numele lui C. Negri a fost învăluit, o clipă, de resfrângerea luminoasă a recunoștinței noastre. Altfel, despre el s'a vorbit până atunci puțin, în anume împrejurări, și cu acea înfrânare caracteristică, oarecum, generațiilor de astăzi. Lucrul nu e, greu de înțeles. A fost o vreme, — nu mai depărtată decât cu vreo 15 ani în urmă, — când asupra trecutului nostru cel mai apropiat, apăsă o uitare grozavă, un fel de nerecunoaștere aproape, care învăluise în cutele ei mohorâte și numele luptătorilor mari de odinioară. Printr'o mincinoasă înclinare a sufletului omenesc, s'ar părea, uneori, că virtutea are nevoie de îngăduire iar eroismul de iertare! Îmi amintesc bine că, într'un lung șir de ani de învățătură, numele unui C. Negri n'a răsunat niciodată în clasele școlilor prin care am trecut. Dar ce pildă mai la îndemâna tuturor decât cea următoare: Orașele noastre sunt destul de bogate în stătui; s'ar părea că o lume, în piatră și în bronz, se ridică pe urma celor ce se duc. Și totuși nu din chipurile acele putem deslegă istoria României, și, ciudat, din chipurile celorlalți, din chipurile aceloră a cărora privire nu se ridică de-asupra soclurilor de granit, — fiindcă nu le au, ci se deslușește în inimile noastre, —

fiindcă au început să bată. Firește, de-asupra numelor lui Kogălniceanu, Negri, nu se putea trece; se spunea despre dânsii, așa, cum spre pildă, la lecția de geografie școlarul spune, cu gândul într'aiurea, că: Negoii și Ceahlăul sunt cele mai înalte vârfuri ale Carpaților. Dar vine vremea când sufletul se încălzește, când recunoașterea se face. Atunci uitarea se topește, cum de pe acele piscuri înalte se topește ceața în bătaia unui răsărit de soare.

Pentru mulți de astăzi Negri ar fi ceia ce se zice: «un modest:» a dat tot și n'a cerut nimic în schimb. Alții i-ar zice, tot cu un cuvânt împrumutat: «un naiv:» a putut totul, și n'a făcut nimic pentru el. E vremea să se recunoască însă, că Negri a fost un caracter, cel mai mare și mai curat care s'a ridicat din sânul neamului nostru. Și-a iubit țara cu o dragoste sălbatecă aproape; nu s'a uitat o singură clipă la interesele, la familia, la sănătatea lui. Nimic nu putea fi pus mai presus de țară și Domn. A răspins totdeauna orice răsplată care pe alții i-ar fi încântat, orice onoruri cari pe alții i-ar fi îmbătat. N'a lingșit pe nimeni, ba, mai mult, uneori, când prietenii și chiar Domnul stătea în cumpănă, el mergea drept, și își spunea cuvântul fățiș, fără șovăire. Iar când, după marea faptă împlinită, i s'a părut că alții sunt meniți să ducă soarta țării mai departe, a ieșit din luptă, s'a dus la moșia lui, la Mânjâna, și nimic nu l'a mai putut face să iasă din umbra, pe care însăși strălucirea faptelor lui, i-o așternea ocrotitoare.

* * *

Costache Negri s'a născut la Iași, în Martie 1812, și e fiul lui Petrache Negri, mare vistiier al Moldovei, și al Smarandei, fiica vornicului Miron Donici, care a fost pârcaș de Soroca. În «Amintirile» sale despre C. Negri, A. Papadopol-Calimach, adaogă la aceste date, următoarele:¹⁾

¹⁾ Revista Nouă, An. II (1889), N-rele 11—12, pag. 455. — Amintirile despre Costache Negri, de Al. Papadopol-Calimach.

Mama Visternicului Petrache Negri, adică bunica lui Costache Negri, era născută *Luca*. Familia *Luca* este o familie veche moldovenească de boeri cu renume. În letopisețele Moldovei găsim, la 1711, pe Ștefan Luca, mare Logofăt, care, trimis sol, întâi la Iaroslav în Polonia, la 13 Aprilie 1711, și apoi la Prut, la satul Zagarancea, la 3 Iunie 1711, din partea lui Dimitrie Cantemir Domnul Moldovei, împreună cu Ioan Neculcea Hatmanul și Constantin Ruset Paharnicul, — și întru-nindu-se cu Petru cel Mare și în urmă cu trîmișii Împăratului; feldmareșalul Boris Șeremetieff, generalul Ianoș și Sava Rogojinski, au așezat și au subscris condițiile alianței dintre Moldova și Rusia, — condiții pe care Petru cel Mare și Dimitrie Cantemir Voevod, le-au jurat pe sfânta Cruce și pe sfânta Evanghelie, în ziua de 30 Iunie 1711, în biserica Domnească de pre Poarta Curței Domnești din Iași. (Let. Mold. Tom. II, pag. 112, 113, 352 și Tom. III, pag. 155).

Ca toți tinerii de pe atunci, viitorii luptători de mai târziu, C. Negri, însetat să cunoască pe ce se răzima fericirea popoarelor vestite în lume, pleacă în streinătate. În tovărășia lui Alecsandri, și a lui Alexandru Cuza, Domnitorul de mai târziu, cutreeră Italia, călcând în cele mai frumoase orașe ale ei: Veneția, Florența, Neapole. Veneția l-a inspirat cu prisosință, îndemnându-l să o descrie atât de înduioșător în câteva articole. Mai apoi a văzut Parisul, în împrejurări cari îl fac să rostească acea fierbinte cuvântare, acel înălțător Toast, din ziua Sfântului Ștefan, al. anului 1848

Mama lui, fiind luată, în a doua căsătorie, de către poetu Costache Konachi, cel mai bogat om din Moldova, acesta vrea să-l înfieze; el respinge cererea, păstrându-și numele, mulțumindu-se cu moșioara lui, cu Mânjâna, care se preface într'un loc de pelerinagiu al tineretului Moldovei. Acolo, la Mânjâna, s'a pus soarta Moldovei la cale, acolo s'a făurit viitorul țării. Câțiva ani numai trec, și Negri, supt domnia lui Ghica Vodă, e trimis, la 1855, ca reprezentant al Moldovei, pe lângă Aali-Pașa; apoi, la Constantinopole, pentru averile închinete. Cu gândul lui curat, cu sufletul dornic de libertate și dreptate el votează în Divanul Ad-hoc, (18 Decembrie 1857.) din care făcea parte ca deputat de Galați,

pentru împroprietărire. Ochii tuturor se îndreaptă spre dânsul, și'n 1858 i se propune coroana Moldovei. Va rămânea pururi o pildă de rară și unică frumusețe scrisoarea, către V. Alecsandri, prin care respinge scaunul domniei (vezi pag. 108). Însă, îndată după aceasta, dela cea dintâi zi a alegerii lui Vodă-Cuza de Domn, Negri e cel mai credincios sfetnic al său. Îndată și pleacă, pentru a doua oară, și'n împrejurări nespuse de grele, ca agent al lui Cuza la Constantinopol. Aici, cu ardoare, și cu o bărbăție care înfruntă pe cei ce se împotriveau, el pregătește și împlinește Unirea. Bolnav, mereu cu dorul în suflet după țară și familia lui, după cum se vede din scrisorile de față, el totuși rămâne la postul lui până ce își vede visul împlinit, până ce se adevărește ceea ce strigă cu atâta patimă, românilor de la Paris, în acea zi a sfântului Ștefan: «Unirea, Unirea ! Atata ne lipsește».

El nu căutase decât binele țării, nu alergase după onoruri, nici după putere ; după detronarea lui Cuza, se dă la o parte, neprimind cu niciun chip să mai ieie parte la cârmuirea țării.

Și omul care, alături de Kogălniceanu și Cuza, întru-pase visul neamului românesc, omul care nu primise averea nespuse de mare a lui Konachi, omul' care îndepărtase tronul, ca apoi să fie sfetnicul cel mai credincios al celui ce se suia în locul lui, omul acela se duce la moșia lui, la Mânjâna, ca departe de toți, și numai lângă ai lui, să trăiască cei câțiva ani de viață ce-i mai rămăsese, cultivând «verze,» cum mărturisește singur în scrisorile către fiica sa Josephina.

După o scurtă boală, C. Negri, se săvârși din viață, în casele lui din Tg.-Ocna, în ziua de 28 Septembrie 1876. E înmormântat la mănăstirea logofătului Răducanu Racoviță ; mormântul e afară, alături de peretele altarului, în partea din jos ¹⁾.

Scrierile literare ale lui C. Negri, resfrâng numai sufletul

¹⁾ Vezi articolul citat.

lui. In ele nu găsim decât cea adâncă dragoste de neam și'n afară de aceasta, doar dragostea de oameni. Negri n'a avut alt gând, dânsul n'a trăit decât pentru țară. Ce alta puteau cuprinde poeziile și proza lui. Cea dintâi poezie o închină zilei de 31 Ianuarie 1844, când Mihai Sturza proclamă, dezrobirea ȝiganilor. Glasul lui Negri, tremură de mulțumire:

Destul neamule, robire !
Te trezește fericit,

• Căci glasuri de omenire
In sfârșit s'au auzit !

Și, cu acelaș prilej, Negri îndeamnă pe bieții oameni, până mai eri ferecați în lanțul robiei:

Sculați
Măi frați

Sculați !
Din greu somn vă deșteptați !

În lături obiceiurile sălbatice, la care bătrânii încă mai ținneau : lumina, libertatea pentru toți ; și pe acei, până mai eri trecuți în rândul dobitoacelor ; apostolul, în avântul lui, îi numește : frați.

Acelaș înflăcărat avânt îl îndemnase să scrie, ca altădată Nicolae Văcărescu, Căntece de libertate, cântecele haiducești, ale căror cuvinte fac să-ți furnice sângele când le citești:

Oliolio, soare gălbui,
la'n răsare-mi mai târziu,

Ca să-mi fie noaptea mare
S'ațin calea la oricare.

Pricina, în alt cântec :

Căci făina nu mai ai
Nici galbeni poți să mai dai
La cel bir din ist pământ...

Trăsni-i-ar Dumnezeu sfânt
Sub țărâna de mormânt !

Și pe acești robi ai muncii și-ai pământului, pe umerii căroră știă el bine că se razimă temelia Țării Românești, poetul nu-i uită, nici în cântecele de desfătare. Iată cum îi descrie în Hora dela Răducăneni: (pag. 59)

Cu sudori, cu chin amar
A muncit întreaga vară
Sub un soare de pojar
Ca s'aducă roadă 'n țara.

Iar acum jucând mereu
Se 'ncegea hora mai tare ;
Foc de soare, chin și greu
Le sădise în uitare.

Și arare ori, când nu cântă Războenii și Neamțu, când nu preamărește pe «Românul verde»:

Fiu vitejilor strămoși, uitați astăzi în mormânt...

Sufletul i se întoarce înduioșat, la durerea unei biețe ființe, ce se stinge pe pământ străin. Și cea mai frumoasă strofă e tot aceea în care se invoacă¹⁾:

O! patrie mult iubită	Au cuprins tânăra fată
Maică, frate și surori,	Rătăcita 'n depărtare;
Înstrăinarea cumplită	Și ceea ce fu odată
Ș'ale morții reci sudor,	Ș'at coperit cu uitare!

Și dacă 'n poezie, avântul i se 'ncătușează în strâmtul versului, în proză el se deslănțue cu putere, dând pagini ce vor rămâne veșnic ca un monument de adâncă și rară simțire omenească.

Toastul pe care Negri îl și scrisese, va rămânea veșnic una dintre cele mai înduioșătoare și mai înflăcărâte pagini ale scrisului românesc. Gândiți-vă când, și'n ce împrejurări, a închinat Negri urarea pe care însuși avu fericirea să o întrupeze. și numai atunci vă veți da seama cine a fost el.

Proza lui Negri e turnată într'o limbă armonioasă, limpede, și curgătoare la citit. Iată începutul nuvelei, al căruia sfârșit e pierdut și din care se vede cu deosebire însușirile de mai sus:

MANASTIREA²⁾

În mijlocul acelor munți cu fruntea măreață și împietrită, fudul și înalt se ridică Ceahlăul, Singur și despărțit de lungul lanț al Carpaților, — el este împrejurat, la a lui poale, de un mic șes, în care, cu adâncime și repeziciune, se svârle, sfărâmată de mari stânci, apa Durăului. Huetul ei e neconținut întru acea singurătate, de departe se aude, și în acea apă nu se adăpostesc numai sălbaticile dobitoace, căci și oamenii au așezat alături cu al ei curs un locaș de pace și de liniște. Acolo este o mănăstire, a căreia turn alb puțin numai se ridică peste zidurile ce o împrejură, ca o dovadă de evanghelicească înjosire, căci adevărata slujbă a dumnezeirei, mai

¹⁾ Moartea Emilei, pag. 33.

²⁾ Revista Nouă. An. II. Art. citat. — Caetul poarta data: Paris 16 Sept. 1840.

cu râvnă se îndeplinește unde lipsesc podoabele și pompele lumești. Numărul bătrânilor locuitori a acelui loc este mic, dar a lor ani împreunați se suie la multe vacuri. Viața lor liniștită și depărtată de tulburatele valuri ale lumii, s'au hotărât numai spre jertfa și lauda de mulțămire către cârmuitorul întregii obștei firești, — și trecând dela o zi la alta în împlinirea sfintei lor datorii, ei așteaptă cu mângâiere și bucurie și acea trecere dela o viață către alta, atât de spăimântătoare pentru alții.

De vreo câteva zile întru acea casă de liniște se vedeă o tulburare ce nu eră obișnuită, acolo unde numai sunetul clopotului chemând slujbașii credinței la capiște, și cântările lor rupeă evlavioasa tăcere a unui loc așa de singuratec.

Căci un om rătăcit pe o noapte fără stele bătù la poarta mănăstirei, fù primit, și acum zăceă pătruns de o boală, pe unul din culcușurile ce la toate așezările călugărești sunt de obște, gata, pentru streinii ce caută adăpostire într'insele, — adâncă pildă de bună primire și de îngrijire vecinească ce dau, niște ticăloși nevoiași, bogașilor ori fiii oamenilor, într'a cărora inimi, cele mai de multe ori, nu se întâlnesc decât cruzie și asprime asupra sărăciei și nenorocirei.

Poarta nu se mai închideă, căci intrau și eșeau călugării Durăului, împrăștiindu-se spre căutarea erburilor folositoare ca unii, ce, depărtați de ajutorul științei, învățaseră a găsi în câmpuri și în munți, firești leacuri, ades mai priincioase decât cele mai încurcate isprăvi și iscodiri ale doftoriei lumești.

Unii, adunând ierburi, le ferbeă și le dă să beă, bietului bolnav, ce eră om tânăr ; alții, prin rugămintea de inimi curate, așteptau tămăduirea mai mult dela milostivirea dumnezeiască căci grea eră boala. De unde sosise, și cine eră acesta ? întrebări ce nu-și făceau bunii călugări. Se știă numai că, într'o noapte întunecoasă, târziu, se auzi huet la poarta mănăstirii și că, deschizându-se, se înfățișă un om cu un cal de mână, cerând ocrotire, care fiindu-i dată, fù dus în lăuntru, unde cu hainele pline de apă, și curgând șiroaie de pe dânsle, abia schimbându-le și chică (!) de osteneală și boală.

Multă vreme pătimì, și multă vreme fù căutat bine și cu milă ; încât, după ce zăcù îndelungat, se sculă sănătos, și gândi la pornire.

Cu mâhnire și jale se dădù acea veste între puținii călugări, căci omul tânăr ce fusese bolnav, eră blând, cu frumoasă și înălțată vorbă, și iubit de cei ce îi înlesnise și ușurase tămăduirea cu atâta osârdie și dragoste ; care acum jăleă în dreptate încurânda lipsă a unui om ce dobândise cea de pe

urmă a lor simpatie, prin năcăjita lui înfățișare între dânșii, precum și prin adăogirea adunării a unor ființi, ce prin o râvnă prea adâncă sau din acrima a unor desnădăjduite întâmplări, se isgonesc de tot din marea obștie.

Dacă din pricina materialnicilor sau rău înțeleșelor spirituale așezământuri ale oamenilor, unul sau o parte dintr'înșii se rezlește, el nu apucă mai puțin prilejul, când se înfățișează măcar cât de neînsemnat, de a se apropia de dânșii, și de a gustă sau în ființă sau prin auzire numai, dulceața înaintitoarelor pășiri întru toate, ce nu poate veni, decât numai dela obștiile mari, într'a cărora sân este chemată spre a fi părtașă toată ființa ce se cheamă om.

Așa făcuseră călugării ce, în vremea de odihnă a lungilor nopți mănăstirești, se strângeau pe lângă oaspetele lor ce eră pe drumul tămăduirii, și-l ascultau de ale lumii cu plăcerea aflării lucrurilor nouă, și cu o nemărginită mângâere de a putea auzi povestirile unor șiraguri de felurite întâmplări, unele mai neștiute decât altele, în acele locuri pustii, unde vechii trăitori pierduseră orice aducere aminte de întâia lor ființă, în lumea de care erau acum depărtați pentru totdeauna.

În mijlocul ogrăzii micei mănăstiri, unde iarba mare, ca pe câmpuri, era călcată numai de cărările dela fieștecăre chilie către biserică, — și după slujba de dimineață, sta călugării și, în a lor mijloc, drumețul gata de călătorie, în tăcere și mahniciune. Atunci fû că, rădicând glasul, zise bătrânul stareț: «Fiule Corrad, tu ai venit între noi nevrednicii, bolnav, și te-am căutat cum am putut prin ostenele și rugăciunile noastre, ce au voit Marele Dumnezeu a fi binecuvântate înaintea milei lui, pentru care te și afli astăzi în picioare dăruit cu sănătate. Am și păstrat în nelipsă dobitocul tău, iarăși ca o ființă a obștescului ziditor. Ne-am prea plăcut în adunarea ta, ca unul, ce ne-ai adus aminte prin înfășoșarea ta, căruia de un frate, căruia de un fiu, iar unora alte legături ale lumii și ale sângelui; căci deși ne-am lepădat de toate, însă simțirile noastre, puse în noi de Dumnezeu, vor fi și luate la ceasurile de pe urmă, nu departe acum de noi. Și precum ni s'au sfărmat trupurile, poate se sfărma și această dragoste ce în multe luni a șederei tale între noi, ne-a deprins a avea către tine. Deci priimește a mea părintească blagoslovenie, Domnul fie cu tine! și mergi în pace cu a lui puternic ajutor până când vei ajunge la obștescul sfârșit, după care apoi vom fi la un loc.»

Și dându-i toți, cu plânsuri, de pe urma sărutare, suspinând

păși tânărul pragul aceluia primitor și sfânt locaș, — încălecă, și, în curând, fu departe. Nu mai văzu turnul alb, nici auzi huetul sfărâmărei, pe stânci, a Durăului repede.

Lung, pe malul Bistriței, se ridica copita de cal, și voinicul dobitoc ce le tipărea pe nisipul umed, mergea cu'n pas măsurat, purtându-și stăpânul cu trufie, căci rădicat îi era capul și ascuțite urechile.

Corrad era pe dânsul ce se apropia cu mâhnirea în suflet de cea de pe urmă margine a țării unde fu născut — căci îi trecuse, repede, prin minte vechile slugi ale casei părintești, ce le lăsașe fără sprijin la bătrânețe, mulții lui prieteni, și câteva puține rude bune de care acum se depărtă cu o neștiută nădejde de a le mai vedea. Dar ceeace jigni mai mult și mai adânc simțitoarea lui inimă, era pentru dânsul despărțirea de patrie, dela care își luă ziua bună, zicând în sineși aceste cuvinte: «O Moldovă! Dulce ești pentru toată suflarea ce în sânu-ți a crescut și gustat mila părinteștei tale ocrotiri! Dulce ești și pentru acei ce, nefiind fii ai tăi, se aruncă în ale tale brațe nădăjduind ușurarea necazurilor lor, și aflând în tine îndestularea, prisosul și liniștea ce le lipsește supt însuși acoperemântul ce a primit nașterea lor. Deși o soartă ticăloasă mă silește a fugi din tine, dar deapururea întemeiată în toată puterea simțirilor mele va fi dragostea ta. Ori și unde mă vor purta neprevăzutele întâmplări ce îmi sunt hotărâte, într'a mea inimă recunoscătoare va stăpâni aducerea ta aminte, în toată podoaba frumuseței tale, până la cea de pe urma mea oftare. Multă vreme au călcat și au pășit veacurile și națiile peste tine, lepădându-te 'n uitare; dar te vei ridica precum soarele în marele ocean, strălucitoare de viitorime, și nu se va mai întuneca orizontul slavei tale. Acestea sunt visurile de dorință ale unui izgonit fiu al tău. O Moldovă! Îți zic poate veșnic «ziua bună!»

Și ridicând ochii tulburați se găsi Corrad față în față cu catana nemțească.

Hotare străine.

Între frații despărțiți de maica patrie, și supuși streinului jug, tânguirile erau mari, căci nu sosise încă vremea unde mulți ani, alăturând asupritorii cu asupriții, să șteargă în inimile acestor de pe urmă întâia credincioasă lipire către vechile lor patrioticești așezămături.

Un bătrân cu hainele Moldovei, împregiurat de patru fii

ai lui, primiră pe Corrad în capitala Bucovinei. A lor simțiri și obiceiuri se împotriviseră înșelătoarei înaintări și amăgi-toarelor blândețe ce mulți se cinsteau de a primi, ca o răs-plătitoare dovadă de supunerea lor.

Intr'a lor priimitoare casă, Corrad află prieteșugul, și nu fără bucurie îl văzură vrednicii oaspeți călcând pragul lor. De acei cari erau cei de pe urmă sprijinitori a unei patrii pierdute, nici el nu se putu depărta fără a fi pătruns de mirare și măhnire.

Lehia, cu ale ei orașe evreești, în curând se înfățișă că-lătorului; — Lehia a căreia multă oaste, odinioară, ară cu sudoare de sânge în jugul dobitoacelor, câmpul unde și astăzi se ridică, măreață, după multe veacuri și spre nestrămutată pomenire a vitejiei românești, — Dumbrava Roșie. — Lehia biruită, dar de mai multe ori biruitoare, pierde mai și umbra de trecuta ei slavă, căci până și a ei limbă se scufundă cu grabnice păsurî în întunereca prăpastie a uitării.

Corrad se depărta, alcătuind în tăcere, și în aprinsa lui inimă o zâmbitoare viitorime pentru acele locuri căzute din cumpăna de alăturare a oménirei. Zic în tăcere, — și făcea bine; căci unde strâmba îndărăpnicie și nedreptul monopol așează cu groază a lor hotărâri, orbite de patimi nepriin-cioase obștiei înjosite, — acolo sunt înădușite glasurile ce pătrund puternic, când și când, printre neagra negură a asuprirei.

Țări deosebite și multe văzu Corrad, până ce, trecând apa Rinului, lăsă dinapoia lui întunecimea și asupritoarea robie a simțirilor, iar înainte-i privea lumina și înalta slobozenie. Cine nu a auzit sau nu cunoaște vestitul pământ, Patrie a unui norod de a căruia vitejii războinice și așezări civile, este încă plină toată lumea nepărtenitoare? Inceputul și urmarea acestui veac au fost în Franția, și începutul și urmarea a unei izbânzi așa nemărginite, și așa fel necrezute, în-cât și astăzi tremurul nu a conținut a ținea în spaimă și pază Potentații ce totdeauna, ca și acuma, pentru a lor bine și pentru al națiilor rău, au căutat a sugruma în trecerea ei, orice ideie folositoare pentru obștii, pornită dintru acea țară a alăturării.

Ajungând la Paris, carele este în Franția precum altarul într'o sfântă capiște, — Corrad se minună. — (Restul lipsește).

Și această limpezime o păstrează și'n traducerele lui. Iată un fragment din Mazepa lui Lord Byron; din nefericire și acesta înjumătățit, partea întâia fiind pierdută:

Fragment din MĂZEPA ¹⁾, part. II.

Sălbaticul cal al căruia păr era umed, din a căruia coamă curgea pârae, a căruia picioare slăbiau, și din trup îi eșeau aburi, îndoește silnicia spre a se sui asupra marginii înalte. Ajungem în vârf; un șes mare se desvelește printre întunecul nopții, și seamănă a se lăți departe, tare departe, ca acele prăpastii ce ni se arată în visurile noastre; ochiul nu poate descoperi hotarele lui. Unde și unde niște pete albe, niște tufe negre, se arată în grămezi împrăștiate, la lumina lunii, ce se ridică în dreapta mea; dar nimica nu era întru acea întunecoasă și pustie singurătate, spre a dovedi de vre-o locuință omenească: nici o lumină cât de mică să strălucească în depărtare ca un astru primitor; nici măcar unul dintre acele focuri mincinoase ce se văd în mlaștine, — căci și o așa înșelăciune mi-ar fi făcut atunci mult bine. Și cu toate că nu ași fi crezut într'insa, însă mi-ar fi fost bucurioasă și bine sosită, căci ar fi avut asemănare cu ceva de locașurile oamenilor.

* * *

Iată, în așa de puține și de neîncăpătoare cuvinte, cum a trăit, ce a făcut, și ce a scris C. Negri.

Dar aceste toate trebuesc spuse pe larg, cu rost, cu multă știință și cu nespus de multă simțire. Ce doresc e, că cel chemat să facă opera aceasta să vie cât mai curând. Căci din viața și faptele unui om ca Negri se pot însufleși zeci de generații, — generațiile viitoare dela care cu toții așteptăm făurirea

«Viitorului înflorit al României».

EM. GÂRLEANU

¹⁾ Revista Nouă. An. II. pag. 328.

Notă. Publicarea interesantei «Correspondențe familiare» din cartea de față, se datorește bunăvoinței, și pietății cu care, D-l Al. St. Sturdza — nepotul marelui C. Negri — a păstrat aceste scrisori.

T U A S T

*Ținut de către Costache Negri la Paris,
în 27 Decembrie 1848, în mijlocul românilor emigrați
și-al studenților români.*

«Depărtați de darnicul sân al maicei Patrii, fraților Români, dulce ne e astăzi a înnoi neperitoarea amintire a marelui Ștefan, domnul războinic, zidul creștinătății, către care s'au sfărâmat în trecerile lor nenumăratele ordii ale păgânătății, zidul neclintit, ce în timp de 46 de ani a oprit învingerile sălbatecilor cohorte musulmane, cari aveau de ținută cotropirea Europei.

«Și, însă, care a fost răsplata noastră pentru atâtea lupte crâncene? Numai prestigiul istoric, căci sângele vărsat pentru Europa este acoperit cu o neagră uitare!

Adâncă pildă că: pe nădejdea și pe ajutorul altora să nu cate în zadar a se răzimi suferitoarea omenire!

«Câți alți domni pământeni au luat parte la acea îndelungă luptă pentru sfânta cruce!... nume strălucite, cari vor rămâneă veșnic neșterse din inimele fiilor României, pe cât timp va mai bate în lume o inimă de român!

«Mircea mare în pace, mare în războaie!

«Mihai Viteazul, frunte între viteji, biruitorul a sute de mii de dușmani, c'o mână de frunțași cât și el nepăsători de moarte.

«Novac hatmanul, mâna dreaptă a lui Mihai, el care strigă înaintea unei crunte loviri:

— «Agerii mei frați decât o viață cu rușine, mai bine zece morți cu cinste!»

«Și însă, inima-mi se împovără de mâhnire, când gândesc că acel Mihai, de care în vremea lui poporul cântă:

Viteazul Mihai
Sare pe șapte cai
Și strigă Banatul vai!

Acel Mihai purtă foc și sabie în Moldova! — Asemenea Ștefan, însuși marele Ștefan purtă sabie și foc în Țară Muntească, țară de frăție! Cruntă neînțelegere, dintre care izvoră în urmă slăbirea și robia amândoror țărilor; căci cine le-ar fi călcat, la un loc fiind ele, când în parte fiecare împrăștiă grozava spaimă!

«Matei Basarab al Valahiei, și Vasile Lupul al Moldovei, vrednici de străbaterea veacurilor, înfrunțază școli spre luminarea neamului, școli prin care mult mai temeinic se rădăcește un popor, decât prin crudele mijloace de sânge și de stărpire!

«Ei înzestrară școlile cu averi de moșii.... astăzi pradă unor călugări greci de prin munții lumii! Dar bun este Dumnezeuul părinților noștri! Veni-va odată ziua dreptății, unde fiecare să rămâie cu ale sale!

«Fraților! azi e ziua sfântului Ștefan, azi e sărbătoarea Domnului Ștefan-cel-Mare, acest fiu al unei mame române, care, înădușind glasul inimei, zicea de pe zidurile cetății Neamului: «Mergi fiule de te bate cu dușmanii țării noastre, și să nu mi te întorci decât mort învins, sau viu învingător!»

«Azi e ziua să serbăm sfânta aducere aminte a atâtor bărbați de slavă, care ne-au păstrat o patrie dulce și frumoasă!

«Așezați precum suntem, în mijlocul îndoitului despotism al Europei și al Asiei, să ne dăm împreună frățiasca, ajutoarea mână de unire, și să zicem cu toții:

«Trăiască Moldova! Trăiască Valahia!» dar învrednicească-ne Dumnezeu să putem striga într-o zi: «Trăiască România unită!» Atunci, fraților, soarele luminei va pătrunde și va împrăștiă adâncul întunec în care zacem; atunci

numai vom fi ceea ce trebuie să fim, adevărații fiii unei singure și puternice moșii!

«În visurile mele înflorit se arată viitorul României, Suntem milioane de Români răscleșiți!...

...Ce ne lipsește ca să ajungem un neam tare? Unirea. numai Unirea!... Să trăiască Unirea Românilor!

«Urarea și închinarea mea este ca această strălucită zi, în care ne-am adunat ca să serbăm falnică umbră a lui Ștefan, patronul faptelor mărețe, această zi să fie și pornirea unei strâns încheștate legări între noi de a lucra, cu toții, la rădicarea din țărână a României, și de a ne trezi însfârșit la glasul eroicului său trecut, strigând cu toții: «Trăiască unita Românie!»

PROZA

VENEȚIA ¹⁾

Intăia seară.

*Mai bine voiu pe o lina apă a mă arată
Decât cu o barca slabă pe mare a înnotă.*

Ședeam pe malul canalului; și liniștea eră mare, căci la ceasul acela numai când și când câte o gondolă întârziată, cu micul fânar, ce încet se legănă după lovirea lopeșii. Un dulce vânt răcoritor ne mângâia de marea căldură a zilei; și spre trecere de vreme, beam țigarete și priveam la mărețele palaturi acum în risipuri, vorbind între noi de slava și bogățiile lor de odinioară.

Teodor stă mai departe, și cântă încet o melodie din țara noastră; părea că-mi aduce aminte de patria depărtată. Și eu, ascultându-l, nu mă putui opri de a simți oareșcare mahnire, gândind la acele locuri unde-mi petrecusem cei dintâi ani, și de care acum mult pământ și deosebite țări ne despărțea. Înstrăinarea silită, pentru cine o pătimește, ades are o epocă, unde nici auzind nici văzând ceia ce te împrejură, ți-se pornesc toate simțirile spre o aducere aminte de o vreme și de întâmplări trecute; iar într'acea deplină lipsă, ceea ce rămâne spre a dovedi de ființa omului, se împreună într'o singură, puternică patimă, ce pățiții îi zic dorul.

Teodor cântă cuvinte ce numai eu înțelegeam. Câți la noi le aud, și nu vor să le înțeleagă! Acum până și armonia

¹⁾ «Propășirea» — 1841 pag. 12.

Europei, scoborându-se din scară în scară, sosește în necunoscutele provincii, într'un hal, unde mai jos nu poate pică. Dar neastâmpărata iubire a înaintitoarelor prefaceri o înalță într'atâta, încât din vârful unde ajunge, sfarmă și calcă în picioare fără nici o greutate, rămășițele unor imnuri patriotice, ce acum se pierd cu totul în haosul civilizației noastre.

Antonio, după ce-l ascultă și el câțeva vreme, se sculă, și-l lovi peste umăr: «Ajungă-ți, îi zice, cu glasul acesta trăgănat ce seamănă a fi un psalm de îngropare. Noi nu murim încă; suntem tineri, ș'avem lung viitor înaintea noastră». Cu cântecul tăcu Teodor, dar nu răspunse. «Voi, prinse iar a zice Antonio, cu obiceiurile voastre cele aziatice — însuși cânturile v'arată traiul — sunteți bucuroși să vă lase cineva în pace, ca, fără osteneala drumului, să puteți călători într'o lume ce o alcătuiți în închipuirea voastră. Cine știe prin ce locuri ești tu acum cu gândul?»

— «Nu prea departe, ci chiar în față, zise Teodor de astă dată, tu vezi, Antonio, acest palat ce stă înaintea noastră? la dânsul gândeam, iar nu aiurea, — și mă poți crede.»

La-signora Letiția, patrona casei, ce stă pe un jălț, împrejurul căreia eram cu toții, începù altă vorbă. «Curios îmi pare acest tânăr, zise la-signora, după ce se auzi vuietul pasurilor lui pe scări; curios cu totul. Să-și mai aducă aminte după atâta vreme, și să mai găsească mulțumire de a gândi la acest palat, de unde pot zice, să nu-l fi ajutat Madona sfântă, el nu mai eșea teafăr «poate nici cu viață.» Cum? întrebă Antonio; ce i s'a întâmplat? Noi nu am aflat nimica. Spune-ne ce este?» «Nu știți, răspunse Letiția mirându-se; apoi dar nu cred, domnilor, c'aș face bine de a vă povesti acea întâmplare a lui; căci el poate vrea să nu se mai știe, și să se uite.»

Dar multele noastre de isnoavă întrebări și rugăminți, o înduplecară; se făcù între noi tăcere, și începù dama, într'acest chip: «Cinci ani vor fi acum, când, într'o seară, se opri dinaintea casei mele barca dela Mestri, și se scobori dintr'însa un tânăr, cu o carte de recomandăție dela soră-

mea din Verona. Teodor însuși. De-i făcui primire bună puteți să vă închipuiți, mai ales de pe ceea ce-mi scriea Paolina de dânsul ; și afară de aceasta el îmi plăcù cum îl văzui. Și voi știți bine cu toții, că femeile, supt clima noastră, nu ascund simțirile lor, atât în prieteșug sau dragoste, cât și 'n ură.

«De multe ori mergeam cu dânsul în gondolă la Lido, la teatruri, sau supt arcadele dela San Marco ; și de ce-l cunoșteam mai mult, de ce-mi erà mai plăcută adunarea lui: El atunci nu erà așa flegmatic și melancolic, ci, dinpotrivă, îndestul de vioiu și vesel; dar întâmplările schimbă pe oameni.

«Tinerețea mai ales e supusă celor mai neașteptate preferențelor ; și ades aburul înfocat al patimilor, suflând peste dânsa, se veștejește fără vreme, ca floarea câmpului în lunile verii și supt soarele răsăritului.

«Acest palat din față ce odată a fost una din slavele Veneției, erà locuit atunci de signor Fabrițio, un doctor de pravili, prea însemnat, într'acest oraș, și de signorina Bianca, fata lui.

«Dela contandina smolită cu ochii mari, negri, din cari-ți aruncă mii de raze ce zic atât de mult — până la dama de rang înalt cu chipul umbrit de melancolie, cu căutătura umedă, și cu sufletul în ochii dulci ca clima Italiei, și strălucitori ca soarele ei — rar s'ar fi găsit vreuna, de a putea fi mai presus decât Bianca.

«În nopțile senine când alba lumină a lunii se revarsă în plin, și când umbra palaturilor de marmoră tremurând se răsfață în oglinda apei, se auzeau de multe ori armonii pătrunzătoare ; — și pe o așa vreme împodobită de fire, omul simțește mai mult decât obișnuit. Diletanți mulți se adună în casa Biancăi căci ea erà bună cântăreață ; și cu toate că la acele ceasuri de liniște, Veneția zăcea în odihnă, se vedea supt ferestrele ei un mare număr de gondole pline de ascultători, între care Teodor, cum am aflat mai pe urmă, erà unul din cei mai nelipsiți. Ades mă trezeam în melodia acelor serenade, și nu mă depărtam din balcon, până nu tăcea cu totul. Nevrând vedeam atunci pe Teodor întorcându-se.

«Peste puțin dobândi și el intrare într'acel palat. Cum și în ce chip nu vă pot spune, căci nu am putut ști.—Nu-l mai aud acum, dar într'acea vreme el sună bine din mandolă; mai ales niște ariete napolitane, ce cred că plăceau mult Biancăi, pentru că în urmă ades le cântau amândoi.

«Plimblările noastre la Lido tot le făceam., și câte odată îl întrebam de noua lui cunoștință. El îmi răspundea, însă vedeam că-l supără acea vorbă, și așa nu-i mai ziceam nimic. Într'o seară, după o serenadă îndelungată, proaspete fiindu-mi încă în minte cântările ce răsunaseră în față, — vă mărturisesc că mă lovi un fel de zulie ce mă cuprinse fără veste; și cu toate că știți pe Teodor, că și acum cam este favoritul meu, însă nu voi prescrie deosebitele turburări ce m'au necăjit într'acea noapte».

Acolo stătui și-și opri graiul la-signora, ca și când ar fi vrut să-și aducă aminte cu de-amăruntul de vremea povestirii ei. Noi știam că ea, cum s'ar zice în limba noastră, făcea haz pe Teodor, căci avea pentru dânsul o mie de mici băgări de seamă ce plac atât de la o femeie. Dar pentru ca să ne despăgubească oarecum de acea deosebire, cu noi era mai iubitore și bună decât ar fi fost poate în ori ce altă împrejurare. Ea singură nu tăgăduia acea părtinire, căci era slobodă și Venețiană

O Italie! țară împodobită! Ale fiilor tăi simțiri se desvălesc fără stavilă supt jugul puternic al multelor patimi! Într'o silnică împotrivire cumplit trec anii și curând viața scurtează! Împiedecarea innădușă, sfarmă acea dumnezeiască scânteie, ce pe o parte a omenirii o ridică, atât asupra celeilalte. Italie! Te slăvesc în cerul tău de-apururea lin și albastru, în veșnica ta primăvară cu ai tăi cedri și portocali, în frumusețea fetelor tale, cu părul lung, negru, și neted, picând ca o mătăasă pe obraz în inele împletite. Dar mai mult te slăvesc în a ta nefățarnică slobozenie, și în văzduhul tău infocat ce aprinde simțirea până și în sufletele cele mai nesimțitoare!...

«În cinci ani multe se prefac, începui iarăși la-signora, dar

în noaptea aceea odihnă nu putui afla. Văzui până la cea de pe urmă lopată depărtându-se cu repeziciune; și încet încet se stinseră toate luminile. Numai singurătatea întunerecului stăpânea cea tăcere, când s'arătă peste canal o lampă, a căreia pară, împrejurată de aburii lagunelor se prevedea ca printr'o rază neagră. Tot odată zării de astă parte un om, invălit în tabarul ce bine cunoșteam, că desleagă dela stâlp gondola, se pune într'insa, și pluti spre locul, unde, când și când se mai înălță câte o rază obosită. Ajunsă, deschise ușa despre apă cu mare înlesnire, ca și când n'ar fi fost dintăia oară; ș'atunci îl perdui din vedere. Uitai tot! O singură simțire numai rămase în mine: spaima amară. Tremuram pentru că știam că la noi ferul pătrunde adânc, dar pe furiș și yânzător. Paolina, soră-mea, eră și ea în Venetia, spre petrecerea carnavalului. O trezii și-i spusei tot. — «Să nu-l lăsăm singur zise ea îndată; să trimetem pe Pietro, ca, întâmplându-se ceva, să-i poată fi de vr'un folos. Pietro dormea, dar după ce înțelise bine își luă stilul, — căci Teodor eră iubit de toți în casa noastră — și porni, și degrabă-l văzurăm și pe dânsul în ceea parte, umblând dinaintea palatului. Nu trecu mult și un țipăt de femei, cu răcnete bărbătești, pătrunse de grozăvie liniștea nopții. Se deschise un balcon cu sălbatică mânia, și un trup pică în canal.

«De-acolo înainte nu am mai putut vedeà, căci noi femeile suntem de fire slabe. Știu numai că după ce îmi venii în simțiri, mă găsii în casă la Teodor. El zăceà pe un pat, mai mort, plin de sânge și de apă, cu fața prăpădită; și din părul lui cel lung curgeà șirae. Paolina plângeà și Pietro îl priveà cu jale. În gondola ce l'au adus se văd și astăzi rămășițe de pete roșii. Poate nu aș mai fi în stare de a suferi o așa duioasă noapte! S'ar fi curmat și a lui Teodor cele de pe urmă ceasuri de o slabă viață, dacă nu l'ar fi ajutat tinerețea ca pe un iubit al ei. El pătimii tare și lungă vreme. Când începui a se însănătoșà, îl luă Paolina cu dânsa la Verona, de unde apoi a mai umblat mult prin lume; și când

nu mai nădăjduiau de a-l vedeà, sosi, fără veste, într'o sară, iarăși cu barca dela Mestri, însă nu singur. Cât pentru familia din față, cum îi zic eu, într'aceiaș ticăloasă noapte fugi la o vilă pe Benta; și se întâmplă că nu mai văzù Veneția Signor Fabrițio. Bianca, după cum am auzit, se mărită cu un conte din orașul Mantua, unde ea acum și-a așezat locuința; — și așa fù că rămase palatul Foscari pustiu.»

Cu aceste de pe urmă cuvinte sfârși de povestit la-signora, și noi tăceam. Iar Antonio nu se putù oprì de a zice, cam cu mânia: «Oh! Femeile, femeile! toate sunt așa! Îți pui pentru dânsule viața în primejdie; te omoară, te înneacă; și ele, ca să te mângâie, dacă mai trăești, se dau celui dintâi care gălesc, ca și când nu ai fi fost lor nimică».

— «Cum vorbiți, domnilor, zise Letiția, cu așa mare ușurință dinaintea unei dame de secul ei. Dar voi răspunde că așa sunteți și voi cu toții, — iubitori de sineși; nu vreți să știți nici de jertfele ce vă fac femeile! Toate așezările societății sunt în potriva lor. Ba încă și voi, prin o nemărginită strâmbătate și nemulțumire, le ocăriți; — fiind poate de o mie de ori mai răi decât dânsule.» •

Zicând aceasta ne dete sara bună și câte o sărutare la toți; căci așa erà obiceiul doamnei Letiția. Ne bătù un pic inima, dar se trecù cu răcoarea nopții; și, auzind clopotul dela San Marco sunând ceasuri târzie, ne traserăm fieșcare spre o întăritoare odihnă.

Veneția. Canal grande. 11 August, 1839.

Seara a doua¹⁾

Dulce-s serile Veneției, și mai dulci încă nopțile ei, atunci când în tăcere caldele vântișoare lin gonesc aburii lagunelor — și, desvălite, la leneșă lumină a lunei, mărețe se arată goti-

¹⁾ «Propășirea» din 12 Martie 1844, — pag. 85.

cele palaturi ale foștilor strașnici domnitori ai mării. Gondola repede lunecă pe fața canalurilor, purtând cine știe câte fierbinți amoroase a juniei jurăminte, sau câte negre posomorâte hotărâri, în secretul acoperământ al ei făcute, și adese supt dânsul și săvârșite. Gondola poartă melodioasele serenate la ferestrele falnicei frumuseți, ce ușor le deschide spre a face loc mânei mulțumitoare, care, după bătăile inimei sale, cu aprindere sau cu liniște, flutură alba batistă, ce câte odată în feluritele ceți ale văzduhului cade în apă. Gondola vine, gondola se duce tot cu acea moale legănare, ce melancolic te îmbată de mii de năluciri a viitorului neînțeles, dar pururea mult plăcute.

Veneția..., Neapoli... Oh ! vrâsta se duce... Chiar rece inima-i fie, — cine v'au cunoscut nu vă mai uită !

În una dintru așa nopți ședeam pe balconul despre canal privind, privind, și la mulți gândul apucând un depărtat sbor spre suvenire felurite, — când veni Madona Letiția, patroana noastră, fiind în mână o cutie, și zicându-ne cu obișnuita ei șăgalnică dragoste: «Iată-vă țigarele domnilor, plăcuta voastră trecere de vreme, și, în adevăr, chiar și simbolul tinereții a multora din voi: foc și cenușă ce se prefac în fum».

Nu știu, la așa cuvinte pentru ce pe noi câțiva, Moldoveni ne cuprinsă o înădușită simțire ; căci repede ne trecu multe prin minte, și înțelesesăm că drept nimeri patroana. Înțelegând însă și ea, prin a noastră tăcere impresia ce ne pricinuiuse, se grăbi a adăogi pentru mângâierea noastră, prin acel subțire și plăcut curs ce știu femeile a da conversației, că : «Fumul de și însemnează zădarul, dar îi tot odată și dovadă de foc ; iar că cenușa aceea ce o spulberă vântul în mii de atome, a biruit și ea elementurile, coperind cu nenumărată moarte, multe mii de agere ființe, de a cărora urme și astăzi Italia e plină».

Unul din noi sărută mâna Madonei în mulțumire de îndreptarea cuvintelor ei dintăi, și toți ceilalți urmară asemenea, primind câte odată și câte o strângere de mână, mai mult sau mai puțin vioaie.

«A propos, domnilor, zise patroana, fiindcă suntem asupra vorbirei cenușă, voi care ați fost la Neapoli, unde acest potop și-a întins așa cumplit vărsările sale, ar trebui să ne spuneți ceva despre acel mare și frumos oraș, de care se zice în limba noastră că : «Vezi Napoli ș'apoi mori»¹⁾).

«Aș fi dorit și eu mult a-l vedea ; dar vă mărturisesc că nu mi-a fost inima îndestul de tare, de a părăsi pentru o așa mare călătorie, fosta odinioară frumoasă, iar acum tristă și necăjită, biată Veneție... Aici de nu altă, măcar trecutele patriotice tradiții mă țin într'o simțire de mângăioasă mulțumire, ce nu mi-ar putea pricinui oricare alt loc, cât de covârșitor în vesele petreceri nenorocitei mele Veneții».

Și zise aceste puține cuvinte doamna Letiția cu multă jale, căci îi tremurâ glasul, și prepusăram că trebui sa verse și vreo lacrimă-două mult amare.

Nicăiri ca'n Italia simpatia pentru robita patrie nu se desvelește la femei mai cu înfocare. Și aceasta, o adăogire la multele lor celelalte împodobitoare daruri. Își iubesc locul nașterii, îi vorbesc frumoasa-i limbă, se țin de caracteristicul port al mantiliei negre și al vâlului alb, ce după persoană, spre a fi văzute sau nu, îl boțesc sau îl desșiră pe frumoasele lor obrăze. Străinile obiceiuri și mode în loc de a fi primite cu turbarea noutății, ca în oareșcare țară de a mea cunoștință, sunt acolo defăimate. Zic în oareșcare țară care aceea este a noastră, unde nu pricep pentru ce tot ce-i național, îi tot odată și urât și hulit ; și unde mai toți cât pot, se silesc cu feluri de jărtfiri de a introduce neînsemnate obiceiuri, portul și mai vartos limba a altor noroade, crezând, socotesc eu spre pildă, că vorbind o limbă străină, neapărat și sunt de acea nație ; orbire ce ne-a adus a nu fi nici moldoveni, și mai puțin încă orice altceva.

Noi, câți eram atunci la Veneția, știu că ne răsplăteam de-o asemenea antinațională urmare, vorbind între noi cu o

¹⁾ Vedi Napoli e poi mori. (Not. Aut.)

nespusă dulceață, mai ales în locuri depărtate, maica limbă, și având încă drept fală de a o înțelege numai noi.

«Spune-mi Teodor despre Neapoli, spune-mi ceva, zise de isnoavă Madona Letiția, căci noaptea așa-i de senină și luminoasă, încât am face greșeală să nu ne bucurăm de dânsa încă multe ceasuri».

Iar Teodor ce era obișnuit a împlini totdeauna, ca și ceilalți, plăcerile patroanii, începù așa :

«Neapoli, Madona, întru adevăr că este un rar oraș, atât prin frumusețea climei, a firei, a poziției, cât și a sângelui, căci sunt bărbați, și mai cu prisos femei mult, mult frumoase; femei Madonă, cu ochi negri, coperiți de lungi gene, ce învăluesc căutătura ca albi, ușorii nouri, ce trec peste palidă lună pe o răcoroasă noapte a Italiei; femei cu simțiri aprinse și netăgăduite, ca și 'n toate celelalte părți a acestei țări, unde, parcă-i pricină aprinderea văzduhului, că firea rămâne fire, iar nu o silită comedie»!

Acolo tăcù Teodor, aducându-și poate aminte de cine știe ce întâmplări doveditoare celor de pe urmă a lui cuvinte. Dar peste puțin se întoarse către vechiul său tovarăș de drumuri, Antonio, și-i zise că pentru povestirea ce avea a face, i s'ar cuveni o ȱigaretă, aprinsă gata; căci acest Teodor, deși inima-i poate nu stă în pace, dar dintre noi era cel mai leneș; și cu felurite chipuri, mai vârtos de Antonio se aninà, spre a-i face această mică, prietenească slujbă, zicând, (și între aceasta spunea adevărul) că o ȱigaretă făcută de meștera mâna a lui Antonio, în ceasuri rele îi era o mângâetoare tovrășie.

Și iar începù Teodor așa: «În vreme ce mă aflam la Neapoli o cumplită scenă se petrecù în acel oraș.

«Terezita și Luizela, două fete, ca doi îngeri de frumoase, sedeau cu tatăl lor, ce era un bogat juvaergiu, în ulița Toledo, cea mai frumoasă din Neapoli, și-și petreceau ziua amândouă în scumpa magazie; căci tatăl lor, Don Mateo, era în altă parte îndeletnicit cu lucrătorii și căpitanii corăbiilor

lui, ce călătoriau pe coasta Africei, pentru negoşul mărgelanului şi al pietrilor scumpe.

«Mai totdeauna în acea magazie se adună mare număr de eleganţi tineri, ce-i trăgea mai mult acolo dulcea frumuseţe a tinerilor fete, decât scumpetea petrilor. Dar dintre aceşti toţi unul eră de dânsule mai cu plăcere primit — un Sicilian ce-i zicea Rugiero ; — parcă-l văd şi le văd, căci nu trebuie să v'ascund, că multe ceasuri am pierdut şi eu degeaba cu Terezita şi Luizela.

«Sunt unele oarbe nenorociri ale întâmplării ce crud înneacă inimile în otrăvitor venin ! Fetiţele mele îndrăgără amândouă pe acel sicilian, cu dragoste italiană ! El însă de mult se hotărâse a jârfti tot pentru Luizela numai. În căldurile verii la Neapoli, se preface noaptea în zi, şi soarele în zadar cearcă a străbate prin jaluzele închise, după care se ocroteşte de fierbinţeală-i, toată suflarea. Dar când noaptea soseşte, se deschid uşile, ferestrele, şi se varsă în uliţi tot norodul, spre a o petrece în trebi şi în desfătări.

«Într'o noapte de acestea, târziu, despre zi, stă surorile amândouă una lângă alta, într'o adâncă tăcere ; căci de mult între dânsule lipsea acea frăţească netăgăduire a micelor secrete, ce, cu atâta dragoste şi uşurinţă, îşi fac fetele una alteia. «Luizela, zise Terezita, ţie ţi-i drag Rugiero, şi mie mi-i drag ; din noi cine îi dragă lui ?» Iar supt ferestrele lor se auzeau melodioase armonii... Serenadele Madonă, la Neapoli, sânt pătrunzătoare. Mandola cu strune de sârmă, şi un alt instrument, ce şi chiar în ţara noastră este cunoscut, drâmba — dar la Neapoli împătrită de mare, şi cântată cu o dulceaţă ce-ţi supără nervii, şi un mic triangu de metal în care loveşti cu un alt metal a căruia sunet argintiu, grabnic te trezeşte, şi din cea mai adâncă adormire ; acestea alcătuiesc serenadele Napolitane. Oh ! băeţi ! Să le auziţi ca să credeţi simţirii ce insuflu.

«Şi un glas cântă :

*Delle belle bella
Tenera Luisella...*

«Destul strigă Terezita ; mă rog, mă rog, închide fereastra», și nu se mai auzi nimica.

«A doua zi eră lume multă dinaintea casei lui Don Mateo, căci Terezita, fetița, se ucisese, cu sfărături de diamanturi, înghițindu-le. Peste trei zile o duseră în pământ cu pompă mare, și vuia tot Neapoli de cumplita întâmplare, ce se aflase acum în tot amăruntul. Între multa lume ce eră adunată, Rugiero stă răsbătut de adâncă și mare ticăloșie, și urmă prietenii fetiței, pătruns de acea desnădăjduire ce se leagă de simțitoarele suflete. Don Mateo îl văzù ; și cu o satanică pornire de feară sălbatică, se aruncă asupra lui, și, într'o clipă, fără a fi oprit de nimeni, îl întinse în sânge la pământ,—pe acel pământ ce eră curând să acopere fragedele rămășiți a Terezitei ficei lui.

«La Neapoli mulți, și mai toți, în orice întâmplare, nu se despărțesc de un ascuns stil, ce unii poartă în sân sau prin bastoane.

«Don Mateo fu hotărât de galere ; ear Luizela n'am mai știut ce s'a făcut ; decât, când trecui pe la ușa Toledo, găsii magazia de pietre scumpe peste tot închisă, și deasupra ușii o madonă coperită cu'n vâl negru, arzându-i dinainte două mari făclii.

«Am sfârșit», zise Teodor. Madona Letiția se sculă de pe covorul pe care ședeam cu toții, și începù a zice cu o grea oftare : «Tragică soartă fù a fetelor lui Don Mateo, și înțeleg, domnilor, pentruce o femeie își pierde îndată orice nădejde : pentrucă necazul unei asemenea patimi, când dă peste dânsa, ea nu are slobozenie, nici silita îndeletnicire a bărbaților spre a se putea lua cu dânsule ; decât de-a pururi, față 'n față cu patima-i, de multe ori îi biruită de dânsa cu cea mai de pe urmă silnicie.»

Și se trasă patrona dându-ne obișnuită sărutare de «noapte bună». Noi mai șezurăm încă mult pe balcon. Eră liniște și se auzeă numai din vreme în vreme clopotele bisericilor numărând ceasurile.

Vorbeam de maica Patrie căci dragostea către dânsa la nime nu-i mai fierbinte, decât în inimile depărtaților.

A treia seară ¹⁾

În acea vreme Cara Osman Iazâji, Deiul de Tunis, supus sultanului Amurat... căci noi venețienii, zise doamna Letiția, știm până la cele mai însemnate încungiurări ale trecutei slave a patriei noastre; și vă zic aceasta ca să nu râdeți de știința mea în asemenea nume varvare... Cara Osman deci se află într'o dimineață înconjurând ostrovul Chipro cu putere multă.

«Lovirile războinice și vitejiile în amândouă părțile fură mari, până ce, aflându-se la Veneția încungiurarea Chiprului, se re-peziră nebiruitele galere ale Republicei supt condotierul Iago Malatesta în ajutorul ostrovului. Pe de altă parte cavalerii de Rodo, venind și ei cu flota lor, apucară pe turci în mijloc, și-i sfărâmară de istov, împărțindu-și Cavalerii cu Venețiana toată bogata pojijie turcească. Trimise Malatesta la Veneția și Galera capitană a lui Cara Osman Iazâji spre dovadă de biruință a armelor Republicei, precum și nenumărate steaguri, luni și cozi de cai, semne războinice ale Musulmanilor.

Tot atunci muri și Dogiul Morazini; iar Regina Catarina Kornaro, mâhnită, se întoarse la Veneția, unde și dăruie de buna sa voie rigatul Chiprului republicei Venețiene, pentru care fû și numită prin decretele senatului: *Flică iubită a acestei Republici...*

Cinste ce până atunci numai Bianca Capelo se învrednicise a primi, pentru multele politice folosuri ce pricinuise patriei sale. Acest lucru ar trebui să vă dovedească, domnilor, că multe femei vestite, în multe rânduri, s'au aflat în mai strălucite role, decât mulți bărbați. Și aceste de pe urmă cuvinte le zise doamna Letiția cu o mare mulțumire de sine-și. «Întru adevăr răspunse acolo Antonio, că (atunci) când firea cu dragostea se pun a înzestră pe femei, apoi întregimea meritelor lor, este mult mai covârșitoare decât a băr-

¹⁾ «Propășirea» No. 18 din 14 Mai 1844. pag. 142.

bașilor, dar ar fi de dorit, ca această dragoste mai de multe ori să se întrebuințeze de către fire». — «Răvnitorilor bărbați strigă Madona Letiția, aceasta lasă să vă răspundă chiar în limba voastră, acela ce odinioară are să fie scriitorul acestei noastre sfezi, cum că singura deosebire ce este între noi și voi, se lămurește din însuși menirea ce purtați, — bărbați *adecă, cu barbă*, căci pe dânsa vi se razimă toată vestita voastră vrednicie!» Acest sarcasm românesc, după ce râserăm cu toții de dânsul, mai că ne dovedî că a sa tragere ar putea fi adevărată; însă cea mai de aproape descoperire a adevărului, se cuvine cu dreptul la doctorii de limbă, a căroră număr mai vârtos este mare în megieșita soră patrie.

«Hazail, începî iarăș doamna Letiția, păți rău la întoarcerea sa cu regina Chipro, căci fu învinovățit că ar fi avut la Chipro relații cu Turcii, și că prin a sale îndemnări i-ar fi tras către acest ostrov. Aceste învinovățiri se făceau la Veneția cu un chip foarte ușor, căci fiește-care puindu-le pe hârtie, le afuncă într'o bortă făcută anume spre aceasta în zidul palatului Dogilor, care, și astăzi a rămas față și s'a numit atunci ca și acum: *Gura morții*.

«Bătrânul evreu Hazail, răpit fiind noaptea de bravii care erau tainicii împlinatori ai strașnicului sfat al Veneției, ce se alcătuia din zece judecători, fu adus înaintea lor, și de acolo nu se știu ce se mai făcî.

«În zadar Catarina Cornaro, stăpâna sa, și cu familia ei ce eră puternică, cercară toate chipurile de a afla pe bătrâna, credincioasă slugă.

«După multă vreme numai fî știut că evreul Hazail Ben Asur, învinovățit și dovedit de urmări necredincioase cu dușmanii republicei Venețiane, fî hotărât spre moartea lagunelor, care se dă întru acest chip: Il puneă pe vinovat într'un sac ce se coseă la gură, și se pecetluiă cu leul venețian, îi legă de amândouă capetele două mari petre, și așa îl duceă într'o gondolă, noaptea, în lagune, unde, cetindu-i-se hotărârea morții la para unei făclii, îl aruncă în apă pentru veșnicie; și atunci strigă un domn al nopții, sbir al sfatului

de zece, în glas mare: «Asemine pier dușmanii puternicei Republice, pe care să o aibă marele Marco în a sa sfântă pază» ¹⁾).

Această marmoră, pe care eu vorbesc și voi ascultați, fu de Catarina Cornaro înadins adusă din oștrovul Chipro și pusă aice, în tystirianul evreesc, în aducere aminte a vechiului rabin, credincioasei slugii sale, și cuvintele săpate pe dânsa zic în limba evreească :

«Și tu peatră mută să mărturisești veacurilor ce ți-e dat a răsbate, nevinovăția lui Hazail Ben Asur, și zădarnica târzie recunoștință a patriiilor Morozini.»

V.

«Iată, domnilor, adăogă Madona Letiția, după o scurtă tăcere, că după pofta voastră v'am spus o adevărată întâmplare a patriei mele. Dar nu cred că v'a plăcut mult, fiind incunjiurări de trecuta strălucire a bieteii Veneției, care nu poate pricinui, vouă străinilor, ca mie Venețianei acele dulci și totodată triste loviri ale bății de inimă.» Ș'acole tăcù.

Noi mulțemirăm, ca totdeauna, prin o sărutare de mână, pentru necurmata bunătate ce avea ea cu noi; mai ales de a ne spune mai toate serile povestiri ce ne făcea să petrecem vremea în cea mai mare mulțămire.

Ne luarăm iar de vorbă de Nică băețelul, de starea și de pornirea lui, și zice unul din noi, că fioros lucru îi părea gondolele venețiane, peste tot negre, cu acoperământul din mijloc ca un cer; și că mai vârtos bolnavul băiet trecând în una din ele pe canal, ni se închipuia un mort ce-l duceau la îngropare.

«Așa-i, zice Madona Letiția, însă vă trebuie a ști că de mult și mulți ar fi schimbat negreața aceasta; dar n'a fost cu puțință, căci stă în așezările Senatului nostru, ca Gondo-

¹⁾ Così finiscono i nemici di potente Venezia che l'ala el grua Marco-nessa se san Garda. (Nota Aut.).

lele, în semn de veșnică jale, pentru moartea fiului Dojei Orio Loredano, să nu poată fi alminterea decât pentru totdeauna negre. Aceasta a rămas o pravilă la care nici stăpânirea de acum nu s'a împotrivit căci»... N'apucase bine a sfârși doamna Letiția aceste de pe urmă cuvinte, când se ivi înaintea noastră o catană nemțească ce ne spuse că se împliniră ceasurile hotărâte pentru închiderea porților cetății dela Lido.

Deci ne pornirăm cu gondolele, și, ajungând la palatul ei, ne dete Madona Letiția obișnuita sărutare ; iar târziile ceasuri dela San Marco nu mai băteau multe, căci trecuse de miezul nopții.

Logofătul K. Konachi ¹⁾.

În curând fiind a se publica poeziile Logofăt : K. Konachi, nu de prisos găsim a da oarecare lămuriri despre viața literară a acestui vrednic bărbat. El a fost din rândul acelor Moldoveni ce-și făceau învățăturile în limba elină pe când Domnul Alexandru Moruz introdusese, pe bun temei, acele învățături în Moldova, și răsplătea înaintarea în științi ce dobânda tinerii în școala domnească care, supt a sa domnie, a fost înflorită.

Într'insa logofătul Konachi a învățat limba elină și a ei literatură, precum și matematicile, și mai cu seamă, geometria, prin a căreia cunoștință practică ajunsese, chiar pe vremea aceea, a fi pretutindene privit ca unul din cei mai buni ingineri. Mai pe urmă s'a dedat la studiul limbei turcești pe care o vorbea și o scriea cu lesnire, și a limbei franzeze a căreia literatură, și mai ales scrierile filosofilor veacului al 18-lea, îi erau foarte familiare.

Una din cele ale sale poezii fu compusă în lauda Domnului Moruz pentru apele cu care acest prinț inzestrase capitala Moldovei. De acolo apoi logofătul Konachi a scris

¹⁾ «România Literară» No. 6 din 8 Februar 1855 p. 73. Articolul e iscălit K. N. și la Sumar e trecut supt numele lui C. Negri, spre deosebire de acele iscălite, cu aceleași inițiale, dar datorite lui C. Negruzzi.

versuri de cântice (*Cântece de lume*), după cum pe atunci mult eră obiceiul, și care s'au făcut populare și au fost în știința tuturor cât s'au mai ținut melodiile naționale, acele melodii atât de originale, și pe care astăzi de istov le-au gonit alte în locu-le melodii străine.

Printr'acele poezii ușoare, cine încă chiar și astăzi, din acei ce se mai ocupă cu ele, nu au auzit pe următoarele :

*Zori de ziuă se revarsă
Și eu ochii n'am închis !
Cum să-i închid când ei varsă
Pâraie de foc aprins !... etc.*

sau :

*Păn'a nu răsări zori.
La Moldova 's călător.
Vai mie ! de câte ori
Oiu să leșin ș'oiu să mor !*

sau :

*Ochișori frumoși
Dulce-s, mângâioși !
ș. c. l.*

Veniră pe urmă poeziile mai lungi, mai serioase, precum aceasta intitulată : *Amorul din prieteșug*, pe care o publicăm în N-rul acesta, și, în sfârșit, traduceri ce, cu un deosebit talent, le făcea din cuvânt în cuvânt, fără ca ele să peardă nici înțelesul, nici frumusețea originalului, și despre care se poate lua o idee lămurită prin aceste două versuri a începutului scrisorii Elvirei către Abelard, de Baur Lormiau :

*Dans ce lieu solitaire, abri de l'innocence
Intr'acest lăcaș și tainic loc de nevinovăție
Où règne avec la paix un éternel silence
Unde pacea cu tăcerea au a lor împărăție... etc.*

Mai de luat aminte este că toate câte a scris acest bărbat, și chiar și numai în limba adevărat românească scrise; mare merit ce din zi în zi se face mai rar cu amestecul unor nă-

ravuri străine printre ale noastre, și cu necumpănita introducere de nouă cuvinte ce acest trage după sine.

Logofătul Konachi a fost om învățat de pe vremea când, în Moldova, învățătura ce aveă eră greu de câștigat, și poet a cărui înfocată dulceață de scriere, precât și limpede, în graiul neamului său, va rămânea pentru Români pururea ca o fală !

POEZIA

31 IAN. 1844 ¹⁾

Cruda vânzare de oameni și mai cruda despărțire
A fiilor de părinte prin tirana neagr'orbire,
Fie veșnic blăstămată ! și ca Iuda, vânzătorul,
Cine vinde, vândut fie ! și vândut cumpărătorul !

Destul neamule robire !
Te trezește fericit,
Căci glasuri de omenire
În sfârșit s'au auzit !

A Moldovei naltă faptă, nu e răs amăgitor,
Nici nădejde depărtată pentru tine, biet popor,
Căci inima sa creștină, căci româna ei simțire
Șters'au o grozavă pată de pe trista omenire.
Azi în zile-așă slăvite, într'ale voastre lăcașe
Turbarea fie-vă mare ! și primiți la ea părtașe
Toate-acele mândre inimi de putregaiu neatinse,
Ce de dorul libertății sunt în lume viu aprinse.
De-acum, țară strălucită, te'ngâmfează, te mărește.
Și recunoștința vie a fiilor tăi primește.
Căci izvorul de robie azi în tine contenește
Și mândru va fi, Moldovo, acela ce te numește.

Destul neamule, robire !
Te trezește fericit !
Căci glasuri de omenire
În sfârșit s'au auzit.

¹⁾ Închinată zilei de 31 Ian. 1844, în care Obșteasca Adunare cu Mihai Sturdza, au proclamat, prin două legi, dezrobirea Țiganilor Mitropoliei, ai Episcopieiilor, ai Mănăstirilor și desrobirea Țiganilor Statului.

Această poezie publicată de către V. Alecsandri, după autograful lui C. Negri în «Foaia societ. pentru liter. și cultura română în Bucovina» No. 5 pag. 129 din 1868, a fost găsită de Al. Papadopol-Callimac într'o variantă, în caetul D-nei Catinca Negri.

VARIANTĂ ¹⁾

Scoală-te neam din robire !

Te trezește slobozit !

Căci glasuri de omenire

În sfârșit s'au auzit.

Cruda vânzare de oameni, și mai cruda despărțire

A fiilor de părinte, prin neagra tiran' orbire,

Fie proklet blestemată, și ca luda vânzătorul

Cine vinde, vândut fie, — spânzurat cumpărătorul !

Destul, neamule, robire !

Te trezește slobozit :

Căci glasuri de omenire

În sfârșit s'au auzit.

Nu e puțin înalta faptă, nu e năluc trecător,

Nici nădejde depărtată, nici un vis amăgitor.

Ci pornirea unui suflet cu o română simțire,

Ce-a șters o grozavă pată cu veșnica desrobire.

Scoală-te, neam, din robire !

Te deșteaptă slobozit !

Căci glasuri de omenire

În sfârșit s'au auzit.

Azi în zile-așă slăvite, întru a voastre lăcașe

Turbarea fie-vă mare, și primiți la ea părtașe

Toate acele inimi verzi, de putregaiu neatinse

Ce din răsărit l'apus sunt pe a lumii faț'întinse.

¹⁾ Amintiri despre Const. Negri, de Al. Papadopol-Callimac. «*Revista Nouă*.» Anul II No. 10 din Noembrie 1899.

Scoală-te, neam, din robire,
Te deşteaptă slobozit !
Căci glasuri de omenire
În sfârşit s'au auzit.

De-acum strămoşască ţară te 'ngâmfează, te măreşte,
Şi a câţiva fii ai tăi recunoştinţa primeşte ;
Şi fudul va fi, Moldovo ! tot acel ce te numeşte.

Destul, neamule, robire !
Te deşteaptă slobozit ;
Căci glasuri de omenire
În sfârşit s'au auzit..

URAREA ¹⁾.
31 IANUARIE 1844.

Sculați
Măi frați
Sculați!
Din greu somn vă deșteptați
Ca niște turbați
Alergați,
Căutați,
Jucați,
Și v'adunați
Fii și tați.
Pahar închinați,
Căci bir nu dați ;
Și de pângărați
Sânțeți scăpați,
Răscumpărați.
Turnați
Și închinați
Mulți ani la deputați
Și din inimi strigați
Ura
Măria ta!

¹⁾ «Propășirea». *Supliment Extraordinar* la No. 5 din 6 Februarie 1844. Toast închinat tot cu acel prilej. La banchet au luat parte și bu-lucbașii Țiganilor din Iași. (Vezi studiul citat pag. 390).

Uşor li-i bine-a face,
Şi lui Dumnezeu îi place ;
Căci ne-au tras cu scris puşin
Din rece-a robiei sin.

Sculaţi

Măi fraţi

Sculaţi !

Din greu somn vă deşteptaţi.
etc. etc.

Ia acum vremea ne vine
Să serbăm zile mai line,
Uitând tot ce-am pătimit,
În necaz munciţi cumplit.

Sculaţi

Măi fraţi

Sculaţi !

Din greu somn vă deşteptaţi.
et. etc.

Vorbă multă sărăcie ;
Dare-ar Domnul toţi să fie
Ca noi astăzi desrobiţi ;
Ş'atunci chiar cu toţi răcniţi :

Sculaţi

Măi fraţi

Sculaţi !

Din greu somn vă deşteptaţi.
etc. etc.

MOARTEA EMILIEI ¹⁾ ²⁾

În lăcașul nesimțirii
Azi un suflet se coboară,
Și prin hotărârea firei,
De-a vieții grea povară,
De necazuri, de strădanii,
De chinuri și de oftat,
De plânsuri și de jălanii
Azi de toate a scăpat !

Podoabe și tinereță
Cu-a lor dulce bucurii,
Dragoste și frumuseță
Îmbrățișări, veselii —
Stavilă de 'mpotrivire
Nu pot fi grozavei soarte,
Ce c'o nedreaptă orbire
Se joacă cu cruda moarte.

Precum trupul în pământ
Sufletul de se priface
Dintru negrul său mormânt
Lăcașul veșniciei pace. —
O căutătură mută
Arunce cu mulțumire,

¹⁾ «*Propășirea*» No. 10 din 12 Martie 1844, pag. 79.

²⁾ O tânără franceză ce a murit în Moldavia (Not. Red.).

La o lacrimă tăcută
Vărsată în tânguire.

O ! patrie mult iubită,
Maică, frate și surori,
Înstrăinarea cumplită
Ș'ale morții reci sudori,
Au cuprins tânăra față
Rătăcită 'n depărtare ;
Și ceia ce fù odată
S'au coperit cu uitare !

Ea muri — s'au sfârșit toate...
Nici o peatră cât de proastă
A vă însămnă nu poate
Unde-i pusă fiica voastră,
Vremelnică ocrotire
Pentru cei mari se zidește,—
La cei mici nu dă umbrire
Și supt dânsa nu-i primește!

Dar când vântul cu mânie
Noaptea strașnic viscolește,
Când a lunei albi făclie
Pintre nouri răsbucnește,
Atunci pe o groapă-uitată
Iarba tremură, s'alină,
Și de vifor clătinată
Parcă geme și suspină.

LA . . .

Când pe mare se resfață
Luna ce a răsărit,
Ș'a zefirului dulceață
Și un cer înargintit,

Când a florilor miroase
Gonite de-un vântișor,
Pe o noapte răcoroasă
Te amețește ușor.

Atunci cine nu va zice
Fericit am petrecut,
Și n'a trăi și pe-aicea
Într'un suvenir trecut.

Dar mai presus decât toate
Și în cer și pre pământ,
N'am credință că se poate
Găsi vre-un dar mai sfânt,

Și de adorat în lume
Când ți s'a înfățișat,
O ființă supt un nume
Ce în veci nu l-ai uitat.

Cum aceasta să se șteargă
Dintr'al meu suflet aprins,
Căci el și acum aleargă
Spre un năluc ce s'a stins...

București, Noemvrie 1839.

TÂNĂRA COPILĂ ¹⁾

Când în noaptea 'ntunecată
Se ivește mândra lună,
Iar în valea depărtată
Dulce buciumul răsună,

Dup'a zilei ostenele,
Atunci când natura 'n pace
Odihnind muncile grele
În mută tăcere zace,

Grabnic și cu pas ușor
'Se pornește fetișoara,
Iar de gânduri și de dor
I se bate inimioara.

Căci știe că 'n puțini pași
Pe muchie, supt bradul mare,
O așteapt' un flăcăeaș
Ce musteața' abia'i răsare.

Stă, copila se oprește,
S'ar întoarce înapoi ?
Dar oftând la el gândește
Și eată-i că's amândoi.

¹⁾ «Calendarul pentru poporul Românesc» al lui M. Cogălniceanu, pe anul 1845, pag. 198. Această poezie s'a cântat multă vreme prin saloane și pe la țară de lăutari. (Vezi art. citat. p. 387).

Mergi, la sânu-i să te strângă
Tu cu negrele cosițe,
Nici gândi să fii nătângă
Drăgălașa mea fetiță ;

Căci în dragostea aprinsă
Singure acele ceasuri,
Sunt de scârbă necuprinse
Într'a vremii grabnici pasuri.

Numai vântul tinereții
Sufală vîfor înfocat,
Iar în ghiața bătrâneții
Focul rece s'a curmat.

Mergi fetiță sprincenată
Urmează inimii tale,
Căci amar vine de-odată
Vremea plînsului de jale,

Unde-atunci neconținut
Vezi cu inima ta mută
C'a fost vremea de iubit
În junia ta trecută.

STEELE ¹⁾

Focurile rătăcite
Pe văzduhu 'nseninat,
La privirile-mi mâhnite
Dulce-acum v'ați arătat !

Ș'a mea inimă suspină
Când privesc cu mare dor
Tainica văpae lină
Ce-aruncați în tainic sbor.

Pentru ce, voi, stele mute,
Îmi vorbiți așa cumplit
De dureri ce nu-s trecute,
Care nu s'au potolit ?

Pentru ce treziți în mine
Suvenirul amărit,
Al iubitei dulci lumine
Care'n viață-mi a lucit ?...

Parcă-o văd... dar, nălucire !
Printre voi sburând ușor
Cu dulci ochi, dulce zâmbire,
Și cu glas uimit de dor.

¹⁾ Publicată în Calendarul pe 1853 al lui T. Codrescu, p. 109. Iași, 1853.

Ochii săi, ca voi, o ! stele !
Erau blânzi și luminoși ;
Și pe calea vieții mele
Doi luceferi mângăioși.

Dar s'au stins, precum veți stinge
Și voi, stele 'ntr'un minut ;
Vai ! căci noaptea crunt atinge
Tot ce'n lume-i mai plăcut !...

Ș'acum inima-mi suspină
Când privesc cu mare dor
Tainica văpae lină
Ce-aruncați în tainic sbor !

1845.

CIUDA DE AMOR ¹⁾

Ah ! tu dormi, dormire-ai moartă !
Și eu fac venin la poartă ;
Ah ! tu dornii de somnul greu,
Răsplăți-ți-ar Dumnezeu !...

Cum nu-ți vine dor și jale,
Căci de-aseară tot în cale
Eu mereu te-am așteptat ;
Fi-ți-ar milă și păcat !

Ah ! pe tine altu'n brațe
Strânge-ți sânul cu dulceață ;
Și'n fiori de dragostire
Mă uitași în pătimire...

Fire-ar ceasul blăstemat
Când pe mine m'ai chemat !
Și dormirea-i în veci moartă,
Căci eu zac afară'n poartă,
În durerea cea mai mare
Și'n blăstemuri de turbare.

¹⁾ În studiul citat, A. Papadopol-Callimach, o însoțește cu următoarea notă : «Un autograf a lui Costache Negri este la mine. Această horă sau cântec de lume, s'a cântat multă vreme în Moldova de lăutari».

Înșălatu-m'ai odată,
Dar apoi să știi tu bine
Că nu scapi fără răsplată
Sau din cer, sau dela mine...

Mânjâna, 1846, Mai 21.

O NOAPTE LA BLÂNZI ¹⁾

Tu din ceruri spre pedeapsă, pre pământ nestinsă pară,
Ce robești crunt omenirea, *mâhniciune* mult amară,
De jale și cu cruzie, al meu suflet ce pătrunzi
Rătăcindu-l în oftare, mângâierea i-o ascunzi.

Și'n adânc inimei mele
Unde tu te-ai afundat,
În isvor de dureri grele
Mă arunci neîncetat

*

Tot de-acolo isvorăște —
Căci tu locul tot n'ai prins,
Și dulce senin zâmbește
O rază ce tu n'ai stins,

¹⁾ Iată deslușirea lui A. Papadopol-Callimach ce însoțește această poezie: (Studiul citat pag. 393).

•La 1845, Martie, Vasile Alecsandri fiind cu Costache Negri la moșia Blânzi, din ținutul Tecuci, la Elenco Negri, sora lui C. Negri, amândoi prietenii se hotărâră într-o seară să compue o poezie. Ei aleseră subiectul de: *O noapte la Blânzi*, pe care Alecsandri o tipări în *Lăcrămioarele* sale supt titlul de: *O noapte la țară*, însă originalul autograf are titlul: *O noapte la Blânzi*. Această poezie urmă să coprinză, după cum propusese Elenco Negri, — ideile: *Câmpia*, — *Noaptea* — *Poezia*, — *Amorul* — *Mâhniciunea* — *Prieteșugul* — *Luna* — *Trecerea nopții către zi* — *Despărțirea* — *Alinarea*. Vasile Alecsandri a compus partea I și anume: *Câmpia* → *Noaptea* — *Poezia* — *Amorul*. Ea este a cincea poezie la număr în

Prieteşugul ce alină,
Ca un limpede pârâu,
Arşiţa de chinuri plină
Ce 'nvăpae focul tău.

*

Dar când *noaptea* 'ntunecată,
Dormind negru muta fire,
Se întinde înstelată
De 'nmiită strălucire,

Luna 'n pace cu mândrie
Către cer s'a rădicat,
Şi văpaia-i din robie
Printre munţi s'a înălţat.

A ei lumină măreaţă
Dulce-i, dulce de slăvit,
Când pe ceruri fără ceaţă
Albă, lină s'a ivit.

*

Dar apoi când fără veste
O fantazm' o nălucire,
Ca minune de poveste,
În obosită gândire

Te opreşte 'n visuri line
Într'un farmec întristat...
Două mici senini lumine
Dulce 'ncet te-au deşteptat —

Lăcrămioarele sale. Costache Negri a compus partea II. — Istoria acestei poezii: *O noapte la Blânzi* sau *O noapte la Țară*, mi-a povestit-o așa V. Alecsandri anul trecut, la Mircești. Alecsandri păstrează ambele autografe originale, adică și partea compusă de el și partea compusă de C. Negri. Iată aceasta din urmă, inedită până astăzi, pe care am copiat-o după autograful original».

Atunci ziua și cu noaptea, *încleștând razele lor*
Cu 'ndoite palizi fețe, într'o luptă grea de dor,
Se despart vremelnicește, ca mai grabnic mai ușor
Să s'arunce una 'n alta, într'a lor tainic amor.

*

Pentru ce voi, zi și noapte, prin a voastră strâns'unire,
Atunci când inima-mi rece, de bătut a conținut,
Fără voe-mi mă învingeți, cu aprig' tiran' orbire
A simți că sunt în lume, ceasuri bune de iubit!

Nu cuvânt' ah! nu cuvinte -
Ci uimire și tăcere,
Căci suflet cât de fierbinte
A spune n'are putere,

Când a *despărțirii* ceasuri,
Prin a vremii grabnic sbor,
În durere-ți triste glasuri
Se lovesc, răsun și mor...

Dup'a inimii pornire
Spre zile de desfătare,
Sosește cruda lovire
Ș'un deșert plin de'ntristare,

Căci în noi sfânta ființă
A pus veșnica plăcere,
Spre zadarnica dorință,
Și pierduta mângâere,

Că de-a pururea, să 'nvie
În trecuta înfocare,
Și în dor de nebunie (vijelie)
S'arunce slaba suflare.

**

Pe-un crunt cal, voinic și ager, când te-arunci cu nepăsare,
Când copita-i scânteiază, și pe cer luna răsare,
Orizontul turburat, când arată 'n depărtare
Mii de chipuri ne 'nțelese, gonite de vântul tare,

Durerea-mi atunci *s'alină*
Ș'al meu suflet împăcat
La a lunei albi lumină
În văzduh a aruncat,

În simțirea sa fierbinte,
Pe-al ei grabnic luciu sbor,
O aducere aminte
De frăție și amor.

STRIGOIUL ¹⁾

PARTEA II ²⁾

Copilă cu mare jale,
Pe duioas'a crucei cale
Plânge-amar și ne'ncetat;
Dar în lume au hotare
Orice chinuri cât de-amare ;
Ș'a ei lacrimi s'au uscat.

Nestatornice ființe,
Ades fetele 'n căințe
De vremea ce-au prăpădit,
Conținesc a lor oftare,
Când zăresc în depărtare
Un vis dulce, fericit.

¹⁾ «România Literară» No. 16 din 30 Aprilie 1855, pag. 200.

²⁾ Iată ce spune Al. Papadopol-Calimach, despre această poezie (Revista Nouă. An. II, 1889. Nr. 10, pag. 385).

Vasile Alecsandri scria la 1868 lui A. Hurmuzaki despre poeziile lui Costache Negri: «Amicul nostru (Costache Negri) este un adevărat poet; însă nici odată el nu a voit să se încrează în geniul său poetic. Cu toate acestea bagagiul său literar este isvorit dintr'o inimă mult simțitoare și poartă sigiliul unui talent de întâiul ordin» ¹⁾.

La 1845 Vasile Alecsandri se află în țara de jos a Moldovei și petrecea

¹⁾ Foaia Societății pentru literatura și cultura română din Bucovina, anul IV No. 5, pag. 124. Cernăuți 1868.

Fata 'n ani de tinerețe,
De plăceri, de frumusețe,
Dori ceas de măritat ;
Și zicea tainic în sine :
«Nu-i nădejde pentru mine
A-mi fi parte de bărbat ?»

Iată, cu sgomot sosește,
Și la pragu-i se oprește
Nunta 'n vesele urări ;
Iar copila mult voioasă,
Dela inima-i duioasă
Goni negrele 'ntristări.

Sună buciumul, răsună :
Și mireasa se 'ncunună,
La horă s'aruncă 'n joc ;
Iar o cruce'n depărtare
Sus, pe munte 'n crâng la zare
Roș lucește ca un foc !

a moșia prietenului său Costache Negri, la moșia *Mânjâna* din ținutul Covurluiului. Într'amurgul unei seri minunate, amândoi prietenii veneau călări dela câmp spre casă, înnotând în oceanul de lumină ce răspândea apusul soarelui pe câmpiile acele nemărginite ale țării de jos ; umbrele cailor se întindeau înaintea lor și fluturau pe pământ ca niște fantasme ale pustietății în care călătoreau. Deodată C. Negri zice lui Alecsandri :

— De mult n'am făcut versuri, și în astă-seară, nu știu pentru ce, îmi trec prin minte strofe și versuri despărechiate, care cerc a se împreună. Hai să scriem în colaborație o poezie... care-a fi.

— Bucuros, răspune Alecsandri. Ce sujet să tratăm ?

— Un sujet fantastic și național.

— În soiul acesta avem multe de ales, pentru că poporul nostru are o mulțime de prejudețe și de superstiții poetice.

— Să alegem dar *Strigoii* replică C. Negri, și formându-ne planul baladei s'o împărțim în două. Tu să compui partea I și eu partea II.

Propunerea fu primită, și cei doi prietenii se puseră pe lucru acasă, noaptea pe lună. Iată sujetul baladei :

Veselia contenește ;
Văzduhul se innegrește
Și 'n furtună clătinat,
Codrul de sălbatici fiară
Ce răcnesc, urlă și sbiară,
De un huet spăimântat.

Fioros, cu 'ntinse brață,
Cu crunți ochi, veștedă față,
Strigoiul de sub pământ
S'arată ca o muștrare,
Și'n mireasa cu uitare
Svârle țarnă din mormânt.

Pe fata necredincioasă
De jălire cea duioasă
Ce în râsu-i a tăcut,
Rece, rece ca de ghiață,
Și pe ochi cu neagră ceață
O 'ncleștă strigoiul mut ;

Și ca vântul în turbare
Pe-o umbră albă călare

Partea I. (Scrisă de Alecsandri). Un tânăr voinicel se desparte de logodnica lui și alergând călare pe câmpii, la miezul nopții, vede în depărtare niște lumini tainice. El se îndreaptă către acele lumini prin întuneric, și cade într-o prăpastie unde moare, fără preot, și se preface în *strigoiu*.

Aceasta este partea I pe care o compuse Alecsandri¹⁾.

Costache Negri compuse *Strigoiul* partea II. Aceasta eră inedită și cunoscută numai prin copii căpătate dela Alecsandri sau dela C. Negri. Dar la 1855 V. Alecsandri publică această parte II a Strigoiului în jurnalul nostru *România literară*, cu învoirea lui C. Negri, întovărășind-o de o prefață, în care Alecsandri povestește cele ce am zis, în prescurtare, mai sus²⁾,

¹⁾ Vezi *Strigoiul* în *Doine și lăcrămișoare*.

²⁾ Vezi *România literară* No. 16, pag. 199—200. Iași 1855. V. Alecsandri pastrează încă autograful lui C. Negri : eu am copiat după acest autograf.

Ce n'atinge pe pământ,
 Cât săgeata iute-o duce
 Lângă el, sub sfânta cruce,
 S'o îngroape în mormânt.

Miez de noapte, neagră lună !
 În ceriuri fulgeră, tună...
 Dar copila a scăpat,
 Căci glas de cucuș răsună,
 Și strigoii toți s'adună
 Sub pământul blăstemat !

.

Lângă crucea 'nbrațită
 Zace fata leșinată
 Ș'a ei viață, s'a oprit ;
 Dar roua de dimineață
 În zadar o 'ntoarce 'n viață ;
 Căci mintea i s'a răpit.

CĂLUGĂRIȚA¹⁾

Într'o aprigă natură, într'o veșnică uitare
Aș petrece viețuirea în chinuri și în oftare,
Este soarta hotărîtă ființei călugărite
Ce 'n zadar la cer suspină, cerând ceasuri fericite.

A lumii așezăminte și părtinirea nedreaptă
În sânul credinței sfinte unde jertfile-o așteaptă
Aruncă nevinovata ș'asupra zilelor sale
O năframă înegrită, udă 'n lacrimi de jale.

Asuprirea o silește a se lepădă de lume,
Legea, aș uită pe frate și aș părăsi și nume;
Dar scânteia cea firească puternic întemeiată
Poate-o stinge jurământul când inima nu-i jurată?

Dintru-al ei lăcaș negru răsună cu grozăvie
Multe vaete amare, mult suspin de greă urgie,
Și-o nădejde viitoare unei biete vieți mai lină
Slab zâmbește 'n întuneric ș'abia sufletul alină!

¹⁾ «România Literară». No. 24 din 25 Iunie 1855. Pag. 291.

LA ROMÂNIA ¹⁾

Între flori o floricică
Mai ascunsă și mai mică
Ce-i zic *nu mă uită*,
Sta de-o parte și cu frică
Dintre frunzi nici își rădică
Albăstria fruntea sa.

Căci știe cât îi frumoasă,
Floarea plină de miroasă
Ce-i zic *nu mă uită* ;
Și cum fata cea voioasă
Pe o seară răcoroasă
Veșted rumpe viața sa.

Cu lacrimi de rouă 'n zori
Ea, răpit' atunci din flori,
Plânge-amar *nu mă uită* ;
Așa tu adesea ori
Ca o stea ascunsă 'n nori,
Îți ferește soarta ta !..

¹⁾ Copiat după un caet păstrat de D-na Catinca Negri și după o copie dela maica Evghenia Negri.

HORA HAIDUCEASCĂ ¹⁾

Oliolio, soare gălbui,
Ia-n răsare-mi mai târziu,
Ca să-mi fie noaptea mare
S'ațiu calea la oricare.

Ziua-i lungă, noaptea-i mică,
Și ciocoilor li-i frică,
De nu mai facem nimică
Nici la drum, nici la potică.

Păzii codri tot mereu,
Și'n vara toată, cu greu,
Cu ghintul la răfueală,
Îmi scosei de cheltueală.

Dar gonit din vale 'n munte,
Cu sudorile pe frunte, —
Printre focul de pistoale
Tot scăpaiu din munte 'n vale.

¹⁾ Copiat după un caet al D-nei Catinca Negri. În josul acestei hore haiducești se citește următoarea însemnare franceză :

«Ces vers ont été composés en 1841 au mois d'Août en revenant par Bucarest de notre voyage d'Italie». (Vezi studiul citat pag. 395).

Frunza pică, vara trece
Și noaptea tot îi mai rece.
Aprind focul, iese pară
Și fum, din păduri afară.

Dușmanul rău te zărește,
Potera te ocolește,
De dai zbrânca 'n lunca mare,
Ș'acolo după 'ntâmplare.

Așa-i viața de voinic,
Astăzi mare, mâine mic ;
Pâinea-i greu de câștigat
Pe la șleahuri înarmat.

Codru marț des și verde,
Frunza de nu ți'ai mai perde,
Și dă-ar fi earna tot vară, —
Ași scăpa de viață-amară...

C Â N T E C ¹⁾

Nădejde amăgitoare,
Întunecat viitor,
Pe a voastre reci altare
Am căzut și vreau să mor.

Traiul de mi-a fost amar,
Tinerețea-mi numai plâns,
În voi crezând în zadar
Fără vreme eu m'am stins.

Fericire-a fi vr'o dată ;
Dar razele mi s'au dus,
Ș'a mea viață 'ntunecată
S'a pogorât spre apus...

Boian, 1841 Martie 10.

¹⁾ Dintr'un caet al D-nei Catinca Negri, și o copie a lui V. Alecsandri. *Boian* este un târgușor în Bucovina, în ținutul Cernăuților, pe Prut. Aicea Moldovenii, sub Constantin Cantemir Voevod, au spart și risipit pe Poloni la 1685: *bătălia dela Boian*. (Letop. Moldov. tom. II, pag. 40—391. — Carra, Histoire dela Moldavie & dela Valachie, pag. 59, 97—100).—Vezi studiul citat p. 395).

CÂNTEC HAIDUCESC¹⁾

Măi băete măi voinice,
N'a rămas alta pe-aice
Decât să 'ncarci ghintul bine;
Și apoi la drumuri te-așine,
Ca să vezi, cine mai vine?

Căci făină nu mai ai,
Nici galbeni poți să mai dai
La cel bir din ist pământ...
Trăsni-i-ar Dumnezeu sfânt
Sub țărână de mormânt!

Eu prin grosuri tot șezui
Și-a plăti bir nu putui...
Bată-i crucea! cum nu-i doare
Să ne bată, să ne-omoare,
Să ne 'ngroape la 'nchisoare!

S'a dus vremea cea bogată,
De-și puneă nevasta spată
Și prin zemnic și pe-afară;
Apoi vindeă pânză 'n țară
Și purtă la gât odoară,

¹⁾ Publicată de către V. Alecsandri, după autograful lui C. Negri, în «Foaea Societății pentru literatura și cultura română în Bucovina» No 5 pag. 127—128 din 1868.

Iar Românul cu opt boi
Și cu șapte-zeci de oi
Tot mulgea, mereu mulgea,
Habar de nimic n'avea
Și birul ușor plătea.

Dar acum, măi băiețele,
Fără fir de mustețele,
Mâncași nevoile grele...
Dare-ar dracii pintre ele,
Să scăpăm la măgurele !

Căci găsim prin codrii verzi
Poteci, cărări de te perzi...
Vie-apoi să ne gonească !
Iar Dumnezeu să-i ferească
De urgia hiducească.

Cât a fost dorul în mine,
De-a trăi cu toții bine,
Am lucrat la cel ogor
Ca tot omul muncitor,
Să fiu mamei de-ajutor.

Dar m'au răsbătut de tot !
Și-a suferi nu mai pot
Oări, fiere și bătai,
Urgisind bieții flăcăi
Și făcându-i din buni răi !

Săriți cu toți, măi băeți,
Și 'n dușmani din greu tăeți,
Căci acolo ne-i scăpare !
Săriți pe cai toți călare,
Să tragem spre Lunca-Mare.

Dau călcâiu în murgul meu,
S'apuc în lume mereu...
Măcar capul să mi-l taie,
Vreau să vărs sânge pârae
Sub topor și sub bătae!

Căci mi-i sufletul mahnit,
C'am ajuns de ne-au robit,
Și m'au prins un dor nebun,
Tot amarul să-mi răzbun
Prin desişul de alun!

HORA DELA RĂDUCĂNENI¹⁾

Roata 'ntinsă și voioasă
De fete și flăcăi,
Pe o pajiște frumoasă
Bătea hora din călcăi.
Plete 'n vânt și ochi 'n foc,
Uitătoare de nevoi;
Hora se 'nvârtea pe loc
Înainte și 'napoi.

¹⁾ Iată deslușirea lui A. Papadopol-Callimach ce însoțește această poezie. (Rev. Rom. Nr. 10. An. II. p. 391).

«Costache Negri a compus, cam pe la 1857, la Răducăneni, o horă cunoscută 'sub titlul *Hora dela Răducăneni*. Răducănenii, în ținutul Fălciului, eră moșia prietenului său Lascar Rosetti, unde Costache Negri venea des să petreacă. Răducănenii lui Rosetti eră ca și Mânjâna lui Costache Negri, ca și Mîrceștii lui V. Alecsandri ca și Blânzii Elenei Negri, și în urmă ai D-nei Zulniei Sturza, sora sa, soția lui Vasilică Sturdza, care în urmă fiind Caimacam Domniei Moldovei cu Anastasie Panu, prin stăruința sa plină de patriotism și de bărbăție și inteligență, au făcut cele mai mari servicii în lupta pentru regenerarea și Unirea României. Aici se adunau des și se sfătuiau, bărbății cari au lucrat la regenerarea și la Unirea României. La 1885, un jurnal din București, publicând această horă compusă de Costache Negri, la Răducăneni, zicea: «Reposatul Costache Negri a fost și poet odată în viața sa, când s'a făcut Unirea; atunci iată ce versuri i-a inspirat patriotismul său cel fără seamăn.» Acel jurnal se înșală: Costache Negri a scris cum vedem multe poezii; s'au tipărit unele; dar multe au rămas încă inedite, pe la prietenii și rudele sale. Dar iată această horă dela Răducăneni, care întrunește și patriotismul cel mai înfocat și avântul de poezie cel mai sublim.

Și-mi părea Românul vesel cum bătea, bătea 'n pământ
Fiu acelor din vechime, uitați astăzi în mormânt,
Ce pe timpi de voinicie, apărând hotarul lor,
Cu păgâni, dușmani credinței jucă 'n sânge și 'n omor.

Cu sudori, cu chin amar
A muncit întreaga vară
Sub 'un soare de pojar
Ca s'aducă roadă 'n țară.
Iar acum jucând mereu
Se 'ncingea hora mai tare,
Foc de soare, chin și greu
Le sădise în uitare.

Și-mi părea Românul astăzi fiu al zilelor trecute
Ce-au văzut în astă țară lupte-amare, mii și sute,
Când strămoșii apărară, gloata toată, mari și mici,
Țara, legea și apusul cu-a lor piepturi de voinici !

«Oliolio, Român bărbate
«Mai deșteaptă-te, măi frate !
«Căci de tine joc își bate
«Soarta cea fără dreptate ; —»
Și jucând așa cântau
Toți în horă la răcoare,
Stol de vulturi ei păreau
Sburând roată pe sub soare.

Și-mi părea mereu Românul, uitător de-a lui nevoi,
Că joacă jocuri bărbate cu avânturi de războiu.
Chiar și astăzi, când e 'n horă, strălucește pe-a sa frunte
Viitor de danț mai ager și de hore mult mai crunte.

VARIANTĂ¹⁾

Roată 'ntinsă și voioasă,
În putere dând călcăi
Printre fetele frumoase
Lanț de tineri, juni flăcăi, —
S'aruncă fudul în joc
Și 'nainte și 'napoi,
Lovind din picior în loc,
Mai uitând rele nevoi...

Și-mi părea Românul verde, cum măreț bate 'n pământ,
Fiu vitejilor strămoșii, uitați astăzi în mormânt,
Când în vremi de voinicie, apărând hotarul lor,
Cu păgâni dușmani credinței, jucă 'n sânge și 'n omor.

- Cu sudori și chin zădar
Săptămâna toată 'ntreagă,
Cu clacă și bir amar,
Numai Domnul să le-aleagă !...
Și sună, jucă mereu,
Se 'nșerpea hora mai tare
Nu simțea nici cald nici greu,
Și trecea vremea 'n uitare.

¹⁾ Găsită de către Al. Papadopol-Calînach într'un caet al D-nei Catinca Negri.

Și-mi părea 'Românii astăzi vrednici slavei cei trecute,
Când neobosiți în lupte, în războaie mii și sute,
Vacuri două sprijiniră gloata toată, mari și mici
Necunoscător Apusul, ȕu-alor piepturi de voinici.

Olioleu, Român bărbate,
Ia-n deșteaptă-te, măi frate, —
Că de tine joc își bate
Legea cea fără dreptate...

C Â N T E C

Tot pe căi și'n depărtare
Ca să fiu în neuitare,
Zi duios adeseori
Cântecul gingașei flori
Ce suspină după zori!

El ca vânt de primăvară
Trece-va din țară 'n țară,
De-al tău dor să-mi facă parte,
Pe streinul țărni departe,
Ce de tine mă desparte.

I. RĂZBOENII ȘI NEAMȚU ¹⁾

Noaptea târziu sub poale de munte,
Unde^{*} mărit se sue în nori
Vechea cetate, ce loviri crunte
Sprijini des în rânduri de ori,
Ștefan privea învinsa lui oaste
Ce se sfiă de-a zilelor zori,
Precum cârnașul pluta-i pe coaste,
Câmpul duios răpitele-i flori.

Pe lângă el, călcând pe durere
Sta împrejur Aprozii răniți
Și așteptă în multă tăcere,
Pe-a lor topoare ei sprijiniți.

Bătut de Turci, fugând la cetate,
Perzând pe toți, mai ageri români,
Și spăimântata creștinătate
Dând'o în prad' a dușmani păgâni.

Muma sa Doamna nu da intrare
Unui nevrednic cârmuitor :
«— Mergi zise ea, cu aspră mustrare,
Pân' te-ai întoarce biruitor !»

Ș'atuncea Domnul de-așa osândă
Sufletul său simți umilit,
Și zise — : «O mumă ! către izbândă
Pilda ta mare azi m'a pornit».

¹⁾ «Această frumoasă și vitejească poezie am copiat-o după un autograf al lui Costache Negri care se află la mine. V. Alecsandri posedă încă un autograf». (A. Papadopol-Callimach. Studiul citat. Rev. Nouă. An. II. pag. 445).

Astfel pe cer, când vulturul sboară,
 Negrul văzduh de fulger pătruns,
 Către pământ de spaimă-l coboară
 Ca să-și ridice sborul mai sus.

«Locul meu este 'n fața dușmană
 Să calc — jertfindu-mi sângele meu,
 Legea 'n picioare cea musulmană,
 Dând rugă sfântă lui Dumnezeu.

Iar sub jug aspru de biata țară
 Cu ai săi fii, Românii bărbați,
 În grea robie este să piară, —
 Să murim vrednici Mojdoveni frați !...»

Astfel gândi cuvintele sale,
 Și porunci din trâmbiți să dea ;
 Și răsunând din munte în vale
 Lumina zilei lin se vedeă.

II. CODRII VASLUIULUI

Mult sus din cer văpaea de soare
 Codrii măeștri nestrebătând,
 Românii gloată sta la răcoare
 Căii lor ageri earba păscând.

Din vreme 'n vreme, o mică boare
 Frunzișul verde lin tremurând,
 Sau de pe creang' o veștedă floare
 Către pământ ușoară căzând,
 Cu toți atunci da ascultare,
 Un sunet dușman ei așteptând.

Eră arcerii dela Orheiu
 Hâncul sârdaș ș'ai lor sutași,
 Ce la războiu aveau obicei
 De eră ei tot una frunțași.

Turcii venea în oarbă 'ngâmfare :
 Tătari, Spahii și Timarioși,
 Anadoleni vitejii călare,
 -Crucei creștine mai dușmani hoși.

Ștefan păși cu oastea sa mică
În foc și pradă — urmele lor,
Și se gătea în luptă voinică
Să dea turcimei sângeros zor.

În două cete, prinși la strâmtoare,
N'avea nici grijă Turcii sumeți,
Și mergea 'n codrii fără de soare
Urdii pedestre și călăreți, —
Ca 'ntr'o capcană amăgitoare
Fără sfieală, leul măreț.

Când fără veste bucium răsună
Surle și dobe, răcnit turbat,
Și dau năvală cruntă, nebună,
În Musulmanul cel spăimântat —

Viteji arcerii dela Orheiu
Hâncul sărdarul ș'ai lor sutași,
Ce la războiu avea obicei
De erau ei tot una frunțași.

Bucium s'aude de spaimă și frică,
Căci iată Ștefan aprig lovea,
De Moldoveni cu pala voinică, —
Blestemând cerul Turcii perea...

Dar iată cu groază și cu peire,
Focul s'aprinde învăpăeat,
Și peste Turci, cumplită stărpire
Focul lățește, — copacii cad.

Astfel ș'un vas pe marea întinsă
Când e cuprins de groaznicul foc,
Jalnicul om din pluta aprinsă
În valuri cearcă-și răul noroc.

Din foc de fuge, ochii să-și plece
Către adâncul înfricoșat,
Prăpăstea-i gata ca să-l înnece
Atunci când focul viu l-a cruțat...

Londra, 1 Februarie 1848.

CĂTRE CORRADINI ¹⁾

Pentru ce, o ! Corradini, nu-mi mai faci cinstea să vii ?
Mă cutremură că ești bolnav, și că sunt fricos, mă știi...
Depărtat prin zece uliți de lăcașul tău cel mare,
Poți lăsa pe-al tău prieten într'atâta nerăbdare ?
Nici măcar vre-o două slove, ca să-mi spui, tu ce te faci ?
De ești sănătos, voinic, sau în așternut de zaci ?

Socotit-aș fi vr'odată că așa neîngrijire
Dela Corradin să-mi vie, îndoiță cu tăcere ?
Ah ! inima-mi cea mult tristă de necazuri și suspin
Cu neîncetare strigă : Corradini, Corradin !...
Amin.

Însă :

Am aflat la bal a sară,
Că tu te plimbi tot mereu,
C'ai eșit din cas' afară
Și faci vizite din greu.

¹⁾ Copiat după un autograf păstrat de V. Alecsandri.

Această epistolă șagalică, în versuri, Costache Negri o adresa prietenului său, poetului *Corradini*, care ședea la Visternicul Nicolae Rosnovanu, iar Costache Negri la Logofătul Conachi; de aceea Negri-i zice : *Depărtat prin zece uliți de lăcașul tău cel mare...*

(Vezi A. Papadopol-Callimach. Art. citat).

Că deși nu vii la mine,
Dar aiurea tot te duci ;
Și că-ți pare tare bine
Când te duci pe la dudu-ci...

Bravo, bravo, Corradini,
Urmează acestui plan !
Și de nu vii des la mine,
Vin' măcar odată 'n an.

Să-ți fi dat altfel de știre
Că sunt foarte supărat
Că m'ai dat în prigonire,
Și că de tot m'ai uitat,

Poate că nu băgai samă
Și mă uitai ca dintăi,
Căci a cugetului vamă
Este slabă la cei răi !

Dar așa, fac poezic,
Ca de dânsa tu pătruns,
Să-ți aprind o pară vie
De a-mi face un răspuns,

Ca să știu de ești în viață,
De și poate-ai pătimit,
Și să gust dulcea dulceață
De-a află că n'ai murit...

Iași, 1843.

D O I N Ă ¹⁾

Verde codre și tufos,
Mult cu umbră răcoros,
Vara cât ești de frumos,
 Toamna, putred, sângerate
A tale frunze uscate
Roșe, roșe zac pe jos.

Așa vara vieții mele,
Ca dalbele floricele,
Fost'au să fie ca ele ;
 Dar de chin și muncă mare
Trupul meu hodină n'are
Și mi-i traiul tot în jele...

Vântul fioros când bate
Spulberă 'n străinătate
Frunzele veșted picate,
 Departe de-a lor tulpină
Unde-i moartea mai străină
Și pier prin lume-aruncate.

¹⁾ Copiat după un autograf al lui Costache Negri, păstrat de V. Alecsandri. (Vezi studiul citat).

Aşa vântul de urgie
Aspru suflă 'n sărăcie,
Şi românul 'n iobăgie
Are pe 'ntinsul pământ
Numai locul de mormânt
Ca să moară 'n duioşie.

Daleu ! măi român bărbate,
Mai deşteaptă-te măi frate !
Că de tine joc îşi bate,
Şi'n robie tot mereu
Te ţine 'n lanţul cel greu,
Lumea cea fără dreptate.

1844, Mânjâna

Boilor ! căzuți din Tauri,
Până când așa răbdare ?
Și din mâne de balauri
Nu cercați și voi scăpare !

Vulturul megieșesc
A căzut și el în zbeară
De un rău dușman obștesc
Ce-l ține în grele fiară...

Unirea, sfânta Unire
Cu-îndoite mari țării —
Ea ne-ar scăpa din peire,
Și ni-ar face din morți vii ¹⁾.

¹⁾ După un autograf păstrat de către V. Alecsandri.

FLOAREA CAPRII ¹⁾

F A B U L Ă

Fost'au într'o țar' odată
Un Domn de neamul lupesc
Ce se 'nsoți cu o fată
A unui boer căpresc ;
 Baluri multe ș'adunări
 Se fac la astă 'ntâmplare,
 Veselii mii și primblări
 Ceaiuri, ponciu, și masă mare.
Acest lup ocârmuea
Pe-a lui țară 'n vrăjmășie, —
Căci dela toți el răpea
Bani, averi, ba și moșie.
 În cât măgarul și-un pește,
 Ursul, și alt dobitoc,
 Hotărâra bărbătește
 A-l împotrivi din loc.
Dar lupul, cu viclenie,
Dela urs temând vr'un pas,
Sau a peștelui mânie,
Sau ș'al asinului glas —
 Le dete o vizunie

¹⁾ Copiat după un autograf al lui C. Negri, păstrat de V. Alecsandri.
Vezi studiul citat pag. 451).

Ș'un râu mare de 'notat,
Și măgarului simbrie, —
În cât toate s'au uitat.
Dobitocul ce rămâne
Cu vorbe l'au potolit,
Și lui dându-i ceva 'n mâne —
De nemic n'a mai vorbit.
Într'acea deplină voe
Ce gustă Măria Sa,
Iscođi nouă nevoe
Ca pe țară-a apăsă.
Ce fù astă iscodire ?
Întrebă un doritor ; —
Ia ! un joc de 'nchipuire
Al micului zeu Amor ; —
Căci lupul către nevestă
Avea prea iubirea mare
Și'ntr'un drum ce făcù asta
El o petrecù călare
La al caprelor vechiu neam
Unde șaful lăcuește,
Și'n țara lui Ibraim —
Acoio Doamna pornește.
Iar pe drum, din întâmplare
Un juvaer prăpădește,
Ce'ntre coarne, ca o floare,
Prea frumos o'mpodobește.
Ușor tare se'nțelege
Că căprița unui șap
Nu poate alta alege
Decât diamant pe cap...
Lupul mult nu a gândit
Un bir pe norod, și scoate,
Ce-i *a caprii crin* numit
Și plătește care poate....

FLUTURUL ȘI TOPORAȘUL ¹⁾

F A B U L Ă

Sub roua undită
În zori dimineață
Și'n frunzi învălită
C'un vâl de verdeața,
Se tânguea
O floricea
Ș'așa zicea :
«Vai ! pe astă lume
«Orice s'arată
«Cu fală, nume,
«Față 'ngâmfată,
«Strigându-și tare
«În gura mare
«Meritul care
«Crede că are, —
«Toți i se 'nchină
«Ca la un soare
«Plin de lumină
«Atrăgătoare ;
«Iar mica floare
«Ce'n umbră zace,

¹⁾ Copiată dupa un autograf păstrat de V. Alecsandri. (Vezi studiul citat pag. 451).

«Și stând în pace
«Sgomot nu face,
«E ne'nsemnată,
«De toți lăsată
«În părăsire
«Fără iubire». —

Iată un vesel fluturaș
Purtat pe aripi ușoare
Ce cată dulce lăcaș
Pe sân de flori în răcoare,
Tânguirea ei aude,
Cătră dânsa se repede
Și pe florice' o vede
Cu-a ei frunzi de lacrimi ude,
El îi zice : «Floricea
«De ce plângi o ! draga mea ?
«Inima-mi l-a ta durere
«Vrea s'aducă mângâere,
«Nu mai plânge a ta soartă
«Cu deșarte tânguiri,
«Căci preț n'au acei ce poartă
«Sgomotoase 'mpodobiri :
«Tu, minune drăgălașă,
«Mirosie și gingașă,
«Ești ascunsă și tăcută
«Și cu-atâta mai plăcută.
«Dacă lumea nu te știe
«Floriceică toporaș,
«Tu ești o comoară vie
«Pentru orice fluturaș.

O MASĂ MARE LA O LIVADĂ ¹⁾
(FABULĂ)

În țara dobitocească
Ne fiind scaunul prins
Adunarea cea obștească
Hotărâra cu dea-dins
 Prin alegere să vadă :
Care este *glasul țării* ²⁾
Și așa către-o livadă
Se porniră toți boerii.
 Acolo pe iarbă jos
Întinse mii de bucate,
Unele făcute 'n sos,
Altele după 'ntâmplare.
 Pentru domnii cei mai mari
Masa fù ceva de-o parte
Sub umbra unor stejari,³⁾
Și de cei mai mici deoparte.
 Însă aceasta-i de mirare
Că atât s'au potrivit,
Încât la acea mâncare
Nimeni nu s'au gâlcevit.
 După ce au mâncat bine

¹⁾ Copiat după un autograf păstrat de V. Alecsandri (Vezi studiul citat).

²⁾ Variantă : *gustul* Țării. (Art. citat.)

Și de tot s'au săturat
Ba și paharele pline
După ce le-au deșertat,
Un elefant înțelept
Cu purtările prea sfinte
Și cu două cruci la piept
Zise astfel de cuvinte :
«Dobitoace însemnate
Lei, urși, cerbi, boi și măgari,
Din vechime înălțate
Domni civili și militari,
«Socotința mea urmează
Să primim Cârmuitor
Bunul, ce ne ospătează
Livezii stăpânitor ;
«Căci el nimic nu lipsește
Spre a da un ajutor
Ce stomacului priește
Și ce-i foarte 'ntăritor.»
La așa voroabe `bune
Ceiălaltți toți s'au sculat
Și făcând o plecăciune
Cușma din cap și-au luat.
Și'ndată dintr'o mișcare
Elefantului urmând
Fără altă cercetare,
Toți pe lupul proclamând,
Strigară în gura mare :
Suntem robi pân' la pământ
Și ne rugăm de ertare
Că n'am zis'o mai curând.
Însă lupul stând de-o parte
Se sileă a se 'ntristă,
Ș'așa cinste mare foarte
Mai mult parcă-l rușină.
«Nu-i atâta, — zise sfântul

Elefant prea înțelept, —
Lupul sărutând pământul
Să jure că va fi drept!»

Atunci lupul cu smerie
Începe un jurământ,
Și la cer cu grozăvie
El înălț'a lui cuvânt :

«Eu mă jur, o domnii mei,
«Pe trei mii de Dumnezei
«Să nu mai mănânc la miei
«Ba și morți să fug de ei.

«Îns'o taină de'ntristat
«Dator astăzi mă gălesc,
«Cu suflet neîncărcat, .
«Eu să vă mărturisesc :

«La oareș care 'ntâmplare
«Pentru binele obștesc
«Pe înalte mari altare
«Silit sunt miei se jertfesc :

«Dar incolo nici odată,
«Să mă bată Dumnezeu !
«Nu voi da iama prin gloată,
«Căci de răpitor îi rău,

«Ș'adaog a mă jură
«Pe un Dumnezeu ce-i viu,
«Jurământul de-oiu călcă
«Eu al dracului să fiu !»

Jurământul fiind mare
Și făgăduind folos,
Ei să-l lege și mai tare
Socotiră de prisos.

Și așa vitele toate
S'apucară și de joc
Căci erau încredințate
De un viitor noroc.

Dar a lor mâncări și baluri

Se întoarce într'un foc
Ce nici ale mării valuri
N'ar stinge nici într'un loc.

Încât grozava pojară
Fripse orice dobitoc :
Un pârjol fără hotară
Unde ei ca'n iad se coc.

Vitele dintr'acea țară
Ars'au până ce s'au stins,
Și scofând pe lupi afară,
Fost'au de jălit și plâns...

Boilor căzuți din Tauri,
Precum și la alte vite,
Sub mici lupi și mari balauri
Le-i scriș că-s nenorocite.

ȚÎNȚARUL ȘI BOUL¹⁾.

(FABULĂ).

Lui Vasile Alecsandri.

Măi Vasile, dragă frate, ție aceasta-ți hărizesc
Peñtru multele dulcețuri și cafele ce primesc
Serile când viu la tine și ne-așternem pe ciubuce,
Trecând în plăcere vremea, ce grabnic atunci se duce.

*

Odinioare
Un țăñțar oarecare, —
Căci cine-a fost anume,
Fiind ei mulți în lume, —
Cu'ncredințare
Zău, nu pot spune ;
Dar se prepune
Că n'a fost mare
Țânțarul, de care
Acum vorbim
Și povestim.

¹⁾ Copiată după două autografe ale lui C. Negri, păstrate de V. Alecsandri.

V. Alecsandri a scris următoarea morală la această fabulă :

«Când sunt ajunși în posturi, mulți cred se măgulesc,

«Că toți cu admirare la ei mereu privesc ..»

(Vezi Art. citat, p. 453).

Aşa dar
Acest ţânţar,
De viscol amar
Cătând în zadar
Earnă scăpare
Şi'ndestulare, —
Hotări `cu sumeţie.
Unde lăcaşul să-i fie.

Şi-aşa aleasă
Casă şi masă
În urechea lui Plăvan
Țapăn şi bărbat juncan ;
Ureche păroasă
Cât o blană groasă
Unde de vânt n'avea habar
Căci suflă, suflă 'n zadar.

Aşa făcù, '
Că'n ureche petrecù
Toată iarna cea geroasă,
Şi'n căldură priincioasă,
Ca pe-o saltea de puf moale,
Scăpă bietul ţânţar
De junghiu şi de gutunar,
Şi de multe alte boale.

Sosind verde primăvara
Din urechi ieşi afară
Jigania cea ținţară
 Şi huind
 Bâzâind
Foarte cumplit,
De bou fu auzit
Aşa cuvinte zicând
P'înprejuru-i tot zburând :

«Mulțumescu-ți ție, frate,
Că de-a iernei greutate
În ureche ți-am scăpat
Cu de toate 'ndestulat;
Rămâi dară sănătos,
Tot vesel și voios
De oaspeți bucurosi!»

«Măi țânțarule, 'i răspunde,
«Foarte mult Plăvan mirat,
«De unde dracu, de unde,
Din cotro te-ai mai luat?
«C'ai venit nu știu nimică
«Și'n ureche-mi c'ai șezut, —
«Că te-ai dus, jivină mică,
«Nici atâta n'am știut.»

*

Iată basna mea cea slabă, ș'acum las Vasile dragă,
A ta până mult măiastră — morală din ea să tragă.
Și'n patru versuri de-a tale unui lucru așa prost
Să-i dea față că de tine întreg făcut ar fi fost...

Eu zisesem mai 'nainte:
Mulți socotesc
Că'ntrând la loc mare
Pe ușa de din dos
Lumea stă 'n picioare
Și toți la ei privesc
În sus de jos.

Dar cine capu-și bate
Cu gloatele toate
De oamenii mari
Ca micii țânțari?...

1857.

COPILIȚA LA BAL¹⁾

Atunci când vuetul horii
Mii de tonuri a sunat
Și ca vântul gonind norii
Se 'ndreptează desfătat,
 Toți cu toate împreună,
 Flori în lanț nedespărjit,
 A plăcerilor cunună
 Împletesc neobșit.
Eu îi văd și simt în mine
Un necaz rece tăcut,
Că vremea încă nu-mi vine.
C'al meu ceas nu a bătut.
 Toți îmi spun că's dragălașă
 Și insuflu dulce mirare,
 Dar numai eu nu's părtașă
 La a jocului turbare.
În lături și depărtată,
Nu-mi pot stinge dorul meu;
Stau ascunsă și uitată,
Și-ași vroi să joc și eu.
 Anii fragezi cu tărie
 Inimoara îmi păzesc,

¹⁾ Copiat după un autograf dela Vasile Alecsandri. (Vezi studiul citat pag. 454).

Ș'a vrâstei nemernicie
De primejdii mă feresc;
Dar apoi jocul și mie
Mi-i plăcut, și-l vreau gustă,
De și soarta cu cruzie
Silnicit m'ar depărtă.
C'am aflat că sunt plăcută
Tuturor ce mă zăresc,
Deși încă nu's făcută
Ca în jocuri să luceșc,
V'am mai spus că's drăgălașă
Și insuflu dulce mirare,
Dar apoi tot nu's părtașă.
La a jocului turbare.
În lături și depărtată,
Nu-mi pot stinge dorul meu;
Stau ascunsă și uitată
Ș'aș vroi să joc și eu.

Februarie 1845, Iași.

BALADĂ MODERNĂ ¹⁾

Vecina de lângă casă
Ia, se duce și mă lasă!
Oiu! viață mult amară
Tot prin lanțuri și prin fiară!
Duce-m'aș și tot m'aș duce l.
De-ar putea calul s'apuce
Fir de iarbă răsărită
Sau mlădiță înverzită.

*

Strein singur, nevoieș,
Zice-ași *seara bună* 'n Eși
Și noaptea cu lumânare
M'aș trezi în Lunca Mare.
Cât alearg' un cal voinic
N'aș mai stă nici cum nici chic —
Calul ce o ia la picior,
La voinici mare odor, —

*

Cine-l gonește nu-l prinde,
De te leagă, de te vinde —
Pe cine gonești ajungi
Chiar cu muchea de-l împungi.

¹⁾ Copiat după un autograf al lui Costache Negri ce se află la mine.
(Studiul citat. pag. 454).

Aşa-i negrul dela mine
Să te ții pe dânsul bine;
Să-ți faci saccsanaua mică
Și d'acolo să n'ai frică.

*

Earnă, earnă blestemată !
Ți-oiu veni de hac vr'o dată
Cu mătăsuri la cojoc
Bătându-mi de foc și joc ;
Și, cu cușmă brumărie
Ș'apoi toți la mine vie !
Cu ochinci și cu ițari
N'am habar de cej mai tari.

*

Oiu ! sărmană calicie
Și pe la ciocoi robie,
Cine azi te mai răzbate
Tot slujindu-i cu dreptate !
Că de verși sudori de apă
Sub lopată și sub sapă,
Mori de foame, și-ți dă nime ! —
Ia necaz și sărăcime !
Apoi cum să ștezi în pace
Măi voinice, măi sărace
Și cu inima 'ndoită
De nevasta cea iubită, —
Ia! vecina din cel sat
S'a pornit și m'a lăsat.

PENTRU BĂLCESCU ¹⁾

Ce râvnă spre Maica Țară, inima ta mult pătrunsă,
Tu ce faci a se renaște niște vechi izvoare-ascunse,
A strămoșilor izbânde, te-ai muncit a da 'n lumină
Ș'a lor verde bărbăție de fapte voinice plină.

Astă muncă, astă râvnă, au în sine-și mulțămire,
Căci tu ești întâi avutul ce culegi cu răsplătire
În comori necunoscute, ce-au fost pradă de uitare
Din a căror bogăție tu reversi imbelșugare.

Nu uită că 'n întunerec, pipăind scumpe cercări,
Deși *râul*²⁾ *ne desparte*, prin al său curs între țări,

1) Iată ce spune A. Papadopol-Callimach, despre această poezie. (Studiul citat din Rev. Nouă No. 11, anul II 1889, pag. 409).

2) Adică Milcovul, C. Negri face aluzie la versul lui I. Văcărescu din 1830 :

«De unde-ți vine numele *pârâu* fără putere,
«Ce *despărțirea* neamului tu îndraznești a cere?...»

Această poezie sau epistolă către N. Bălcescu, pe care am copiat-o de pe un caiet al d-nei Catinca Negri, are istoria ei : Neuitatul Nicolae Bălcescu, prietenul lui Costache Negri, lui M. Cogălniceanu, lui Alecu Cuza (Vodă-Cuza), lui V. Alecsandri, lui C. Negruzzi, lui Alecu Donici și al tuturor acelorora cari se luptau atunci pentru deșteptarea și unirea României, venea des în Moldova, și *Mânjâna* l-a avut iubit oaspe de multe

Tot lucește o făclie de prietene scânteii
 Pe a căror mică pară, tu drept pravăț să o ei
 Ca să 'ndrepti gându-ți vr'odată spre Mânjâna ce jalește.
 Că norocul nestatornic de prieteni o lipsește...

Mânjâna, 11 Aprilie 1846.

ori. De aceia Costache Negri se plângea în poezia sa că acum Bălcescu întârziă să vie, — că :

. *Mânjâna jălește*
Că norocul nestatornic de prieteni o lipsește...

N. Bălcescu eră foarte iubit și prețuit în Moldova ; de aceia el a tipări în lași scrierea sa *Puterea armată și arta militară de la întemeierea Principatului Valahiei până acum*, în «Foaia științifică și literară» care apărea în capitala Moldovei, la 1844. Tot atunci această importantă scriere a lui Bălcescu, a fost publicată și deosebi, în multe sute de exemplare (format în 16° pagine 85) cu cheltueala lui C. Negri și M. Cogălniceanu.

Acum, la 1846, Costache Negri, cetind scrierea lui Bălcescu, *Puterea armată și arta militară la Moldoveni în timpul mării lor*, pe care o publicase acum, la 1846, la București, în Magazinul istoric pentru Dacia îi adresa această poezie exprimându-i simțirile sale de admirațiune și de laudă pentru scriitor, și de dor pentru prieten...

Când voința lui Dumnezeu și a poporului român au întrunit coroanele lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul pe capul aceluiaș Domn — a lui *Alecu Cuza* — prietenul lui N. Bălcescu, Alexandru Ioan I, după indemnul lui V. Alecsandri, și după raportul lui A. Odobescu ministru, decretă la 1863, aducerea în țară a oaselor lui N. Bălcescu, care a închis ochii la Palermo, în ziua de 28 Noembrie 1852, abea în vârstă de *treizeci și trei de ani*... Dar N. Bălcescu murise sărac, sub cer strein, luptându-se cu boala și cu lipsa... Sărării se înmormântează în groapa obștească (*fosse commune*)... și așa oasele patriotului Bălcescu, și eminentului scriitor nu se mai găsiră!... N. Ionescu trimis în această misiune, a putut numai să constate la fața locului ca oasele lui Bălcescu sunt amestecate printre osemintele sărăciei, în ținutul săracilor din mănăstirea Capucinilor de lângă Palermo.

LA O NECUNOSCUȚĂ ¹⁾

Închinându-i doina haiducească

Tu pe-a cui frunte înaltă, împlântată 'n strălucire,
Este scrisă cu 'nfocare vecia de nemurire,
Aruncă-ți de sus cu milă o scântee cât de rece
Ș'al meu suflet mult nemernic către tine să-l aplece!

Ah! ca 'n toate-acele țermuri juguite de robie,
Prin cântări de năvălire, răsună și'n Românie
Glasuri multe 'nădușite, ce pătrund cu 'bărbăție
Neagra tiranilor spaimă ș'a lor cange de urgie.

Acest fel, *necunoscuto!* către tine 'ndreptez
Oare-care tainici șoapte ca într'insele să vezi
Alergarea și nădejdea unui necăjit popor
Spre smâncirea voiniciei în răsplată și omor,

¹⁾ Copiat de către A. Papadopol-Callimach după un autograf a lui C. Negri, păstrat de V. Alecsandri. și după un caiet al D-nei Catinca Negri.

DOINĂ HAIDUCEASCĂ

«Trecea iarna cea dușmană,
Veni-o-a vara șoimană. —
Și în loc de frunzi uscate
Prin verziș eu voiu străbate.

Și tu murgule sărace,
La iesle nu vei mai zace,
Dar nici vei fi prea în pace
Despre munți pân'mai încoace.

Căci mi s'au urît de tot,
Nici suferi nu mai pot,
Coadă lungă, sapa lată
Și necazul de lopată.

Vine sfertul, vine birul
Își umple Domnul chimirul; —
Iar Românul necăjește,
Varsă sânge și plătește.

Când voiu fi 'n cel codru verde
Și 'n stejari când mă voiu perde,
La bir vie să mă cheme
De glonț cine nu se teme!

Și-i voiui da una în piept,
De'n picioare n'a stă drept;
Și'i voiui da una în spate,
Ce prin inimă răsbate.

Slobod, cum pasărea sboară,
Fără chin, fără povară,
Voiu dormi ziua 'n odihnă
Și-mi va fi ghintul în tihnă.

Iar când luna se ivește, —
Atunci, murgule, silește
De calcă patru hotară
Și pune spaima în țară.

Nici s'audă, nici să știe
De voinicul c'o să vie,
Când ne-așteptat de-o dată
Se dă vestea 'nfricoșată

C'au sosit la răfueală,
Și cer bani de cheltueală,
Un cârd de voinici în vale
Cu baltage și pistoale.

Ș'apoi li cer socoteală
De rău, bine ce-au făcut,
Ș'adesea le fac porneală
Către țarm necunoscut.

Iar' când haiducul sărman
Merge 'n crâșmă de dușman
De-i dau vin mestecătură
Și zabetul legătură, —

Atunci el de viaț' amară
Sparge ocna ies' afară,
Și cu el alți doi-spre-zece,
Câte-odată suta trece.

Calul ți-o ia la picior,
La voinici viteaz odor,
Cine-l gonește nu-l prinde,
De te leagă, de te vinde.

Pe cine gonești ajungi,
Chiar cu muchea de-l împungi,
Așa-i negrul dela mine,
Să te ții pe dânsul bine,

Să-ți faci sarcina mai mică,
Și de-acolo să n'ai frică.,»

— Tu, ce-aud că cu plăcere, în a mele slabi cuvinte
Ai cetit pierzându-ți vremea, dulce-aducerea aminte,
Despre locuri mult frumoase unde patima fierbinte
În văpae-aprinde, arde, suflet, inimă și minte,
Acest cântec de român, îl primește 'n îndurare
Însuflat de maica-țară, căci alt merit el nu are.

1846, *Mai* 26,

DIN SCHILLER ¹⁾

(TRADUCȚIE)

«La pârâu ședea băetul culegându-și floricele»...

«Un băet sărman și singur, pe malul unui pârâu,
Tot aruncă floricele în grabnicul curs al său ;
Și privind cu ochii jalnici, cum a apelor vârteje
La râpa de lângă dânsul, prin a spumei repezi mreje,
Zicea cu mâhnirea'n suflet, și cu glasul tremurând :
«Acest fel ș'a mele zile se vor trece în curând ;
Și ca fieș-care floare, pe izvor, cu repegiune,
Pleacă, — fuge-mi tinereța plină de amărăciune;
Dar toți tac nime mă'ntreabă ce de inima 'ntristată
Și'n necazurile lumii fără vreme înlântată,
Au perdut de-acum nădejdea de-a mai fi în fericire»

¹⁾ «Am copiat această poezie după caetul d-nei Catinca Negri.

Această poezie, imitată după Schiller, C. Negri a compus-o câteva zile după ce amicul său, tânărul poet Al. Chrisoverghi îi ceti imitațiunea sa :

«La isvor ședea băetul culegându-și floricele»...

C. Negri îi zise : „*am s'o tălmăcesc și eu*” și a doua zi îi ceti poezia de mai sus...

C. Negri a tradus și alte poezii cu Al. Crisoverghi, de pildă *Lampa* de André Chenier. Imitațiunea lui Crisoverghi este tipărită în colecțiunea poeziilor sale ; dar imitațiunea lui C. Negri n'am mai putut-o găsi deși eu însumi am avut un exemplar după ea». (Vezi art. citat Rev. Nouă. An. II, No. 11, pag. 444).

Și alta nu mai simțește decât chinuri și peire?...
Când covorul de verdeață, primăvara se întinde,
Și toată ființa'n lume de nou suflet se aprinde,
Când pornite spre iubire, păsăruicile ce cântă
Cu viersuri de mângâere ce toată suflarea 'ncântă, —
Atunci mie-mi pare traiul ca'n pustiuri singuratici,
Iar natura ș'a ei daruri, veștejite și sălbatici.
În zadar aceste toate! și folos nu-mi pot aduce —
Când din sânu-mi liniștirea apucat-au a se duce...

BARCAROLĂ ¹

Către I...

În marea 'ntinsă,
De val cuprinsă,
Pe viscol aspru cu foc tunând, —
Cum biata plută,
De spaimă mută,
Alergă 'n vânturi ce țin gemând.

Așa 'n rea soartă
Junețea-ți poartă
Dușmanei lume triste fortuni.
Prin neguri grele,
Cer fără stele,
Trece-ț-or jalnic anii cei buni.

A ta junețe
Și frumusețe
Duios, iubito, se desvălesc, —
Și ca o floare
Ce n'are soare
În întunerec se veștejesc. —

¹ Copiată de Al. Papadopol-Callimach, după un autograf a lui C. Negri, păstrat de V. Alecsandri.

Sub umbra rece,
Așa vor trece,
Zilele tale păn' la apus ;
Ș'atunci sub sară
Trista-ți povară
Sbură-va 'n ceruri, înger de sus.

Dar când furtuna
Desvălind luna,
Munții de nouri fug lunecând —
Dulce nălucă,
Ei să te ducă,
Ca o stea lină 'n cer luminând.

Rândunea iute,
Pe mări perdute
Rătăcind urma-și, pe-o noapte grea, —
Limpede, vie,
Albă, făclie, —
Să-i îndrepți Sborul, gingașă stea !

1851 Mânjâna.

Călător împins de soartă p'ale lumii aprigi căi,
Bietul om cu sarcini grele pasă peste munți și văi,
Păn' ce-ajunge 'n obosire țermul unde au hotare
Și a traiului dulceață și durerile amare.

Căci pe-a lumii tristă vale
Rătăcind ca frunza 'n vânt,
Orice pas pe-a vieței cale
Îl conduce la mormânt...

1874 Ocna.

TÂNGUIREA UNEI COPILE

Pentru Ida-

O tu floare-a vieții mele
Rece vifor de apus,
În adâncul ernei grele,
Fără milă te-au răpus.
Dulce-a dimineții rouă,
Peste ramurile tale
În zadar acum își plouă
Salba lacrimilor sale.

În amare ceasuri rele
O clipeală-ai apărut,
Și 'ntr'a lumii valuri grele
Veștejită ai căzut.
Nici cu tine mângâere —
Că de pe pământ te-ai stins —
Nu duci știrea că 'n durere
Este-un suflet ce te-a plâns.

Ocna, 1876 Septembrie.

III.

CORESPONDENTĂ OFICIALĂ.

E. S. D-lui General Vladoianu

Ministrul Cultelor și al Instrucțiunii Publice la

BUCUREȘTI¹⁾.

9/21 Ianuarie 1861.

Depeșă identică către
Ministrul din Moldova.

Domnule Ministru,

Sunt câțiva ani, se fondă, în muntele Athos, un schit român numit Prodromul, supt auspiciile guvernului principelui Grigorie Ghica, care bine-voi a-l dotă cu o sumă de bani, ce fu depusă într'o casă publică, și al cărei product servă și astăzi pentru întreținerea fraților ce locuiesc acel munte. Scopul fondării schitului nu eră numai religios, precum își poate cineva imagina, el, prin pozițiunea sa geografică este numit, și aci trebuie mai cu seamă să ținteze atențiunea guvernului, a da instrucțiunea și educațiunea unei mulțimi destul de numeroasă de juni români din Macedonia, care deși supt presiunea perpetuă a elementului grec ce voește să domine acolo, ei sunt geloși de a conserva limba și tradițiunile nației lor mumă.

Scopul dar al acestui stabiliment pios este, precum E. V. înțelege, a fondă școli și a răspândi instrucțiunea publică în această provincie, a dezvoltă limba și mai ales sentimentele naționale, ce nu lipsesc nici cum în junele inime ale Românilor Mace-

¹⁾ Manuscrisul Academiei No. 794. Corespondența lui Negri cu Domnitorul Cuza.

doneni. Dar ca să poată schitul Prodrumul atinge acest scop lăudabil și care este demn de sprijinit, guvernul I. S. ale cărei sentimente patriotice se manifestă în toate ocaziunile, ar trebui să ia măsurile cele mai proprii pentru încurajarea și susținerea acestei frumoase instituții.

Vin dar a vă recomandă cu căldură pe aducătorul acesteia, care este în stare a vă da detaaliurile cele mai intime asupra acestui schit, și vă rog, Domnule Ministru, să binevoiți a lua în serioasă băgare de seamă considerațiile care mă îndeamnă a interveni pe lângă E. V. spre a face ca guvernul I. S. să vie în ajutorul acestui schit cu o sumă oarecare anuală, spre a da o dezvoltare repede tendințelor ce el are misiea a realiza. În convicția că E. V. va aprecia în adevărata lor valoare considerațiile ce preced, și va da un bun rezultat acestei trebi, vă rog, Domnule Ministru, a primi cu această ocaziune, încredințările considerației mele cea mai însemnată.

C. NEGRI.

IV.

CORESPONDENȚĂ

CĂTRE PRIETENI

I.

*Domnul Costache Filipescu la Brăila
sau la Filipești¹⁾.*

(cu slove chirilice).

Filipescule dragă,.. Astăzi dimineață să-ți închipuești cât mi-a fost mirarea, când mă trezesc cu cartea ta. De am și înțeles că trebuie să fie o întâmplare mai deosebită, dar apoi totuși și fără veste m'am bucurat. Despărțirea-ți, aseară, ne-a supărat și nu mă voiu mai întinde a-ți spune pentru ce și cum pricina, decât nu voiu tăcea că de întâlneam mai multe greutateți de graniță, mai mult încă ne-ar fi supărat. Mai vârtos încă, a fost oarecum o alinare la despărțirea de un prieten așa vrednic, mângâierea de a înțelege că și alții privesc stăvila Siretului ca și noi, și că mărginașii când deoparte când de alta a apei, înjgheabă și ei legături, și desființează în mica parte-le acea neînțeleasă depărtare ce prigonitoarele întâmplări înrădăcinase groaznic în două țări ce vor fi una.

COSTACHI NEGRI.

Galați, 10 Martie 1845.

Mii de prietinești înbrățișări dela Alexandru Moruz. Nu mai puțin închinări dela d. Gebar.

¹⁾ Câteva scrisori inedite. Convorbiri Literare. An. XXXVI. p. 277.

II.

*Domnului Maior Costachi Filipescu**La Filipești județul Brăilei.*

VALAHIA.

Qu'êtes vous devenu, mon cher Phillipesco? On dirait que vous êtes enterré dans les lointaines savanes de l'Amérique. Mais n'est-ce pas réellement malheureux qu'un petit fleuve, à faire sauter par dessus le premier saltimbanque, ait la triste puissance de nous désunir si cruellement, et au point, qu'il nous est plus facile de pousser à aller à Vienne qu'à Braïla? Voila l'hydre à écraser — source première de notre réciproque faiblesse. Mais combien j'éprouve le sentiment de l'espérance en quelque sorte satisfaite, à vous entretenir de choses que vous et Ghika comprenez si bien, — Ghika que revendiquent quelques Moldaves tout autant que les vôtres, pour ses efforts à éclairer leur pays. Travaillez, mon cher Phillipesco, à la rencontre projetée, de toutes vos forces. Ne reculez pas devant le phantasme de la chose, et n'ayez en vu que les bases solides d'union, que par cette même rencontre nous pouvons établir entre deux petits peuples qui n'en doivent faire qu'un seul. Trinquez à l'accomplissement de ce noble but, comme en pensant à vous, nous fessons ici, Basile (Alecsandri) et moi. Depuis votre départ, nous travaillons à Mangina, lui et moi, à des poésies nationales, dont nous vous feront part à des moments plus propices.

Votre cheval est arrivé ici, il y a quelques jours., Je vous l'envoie, ignorant tout ce qui encore peut retarder son passage d'un bord à l'autre du Sereth, en vue de notre civilisé frontière d'aujourd'hui.

Je crois inutile, en vous embrassant de coeur, de vous dire encore que vos belles qualités et les regrets de votre départ n'ont fait que stimuler puissamment en nous le vif désir de vous revoir et de vous serrer la main un moment plutôt. A ce moment donc.

C. NEGRI.

*Mangina, Mars.**Domnului Maior Costachi Filipescu**La Filipești, județul Brăilei.*

VALAHIA.

Ce te-ai mai făcut, dragă Filipescule? S'ar zice că te-ai afundat în depărtatele pustii ale Americii. Nu-i oare dureros că un pârau, — să-l treci cu piciorul, — are puterea tristă să ne

despărtească atât de crud, și până 'ntratâta că ne e mai ușor să mergem la Viena ca la Brăila? Iată balaurul ce trebuie să strivim sub călcâi, isvorul slăbiciunii noastre. Dar cât de mult nădăjduesc ori de câte ori vorbesc cu tine și Ghica despre lucruri pe cari și voi le simțiți ca și mine, Lucrează dragă Filipescule, pentru întâlnirea pusă la cale, pune-ți toate puterile. Nu da înapoi cu nici un preț și nu urmări decât întemeierea puternică a unirei, pe care o putem aduce la îndeplinire tocmai prin această întâlnire a noastră, unirea a două neamuri mici ce nu trebuie să facă decât un trup și un suflet. Ciocniți paharele pentru înfăptuirea acestui scop măreț, cum facem noi acum, Alecsandri și cu mine, gândind la voi. De la plecarea sa, lucrăm împreună la Mânjâna, poezii naționale, cari ți le vom arăta când ne vor îngădui înprejurările.

Calul ți-a sosit aici, acum câte-va zile... Ți-l trimit, fără să știu ce anume întâmplări îi vor mai întârziă trecerea Siretului, având în vedere mijloacele civilizate la care au ajuns granițele noastre în ceia ce privește pășirea lor.

Nu mai găsesc de cuviință să-ți mai adaog câte păreri de rău ai lăsat aici, păreri de rău ce ne face să dorim o cât mai apropiată întoarcere a ta. Te îmbrățișez din suflet, până la revedere.

C. NEGRI.

Mânjâna, Martie.

III.

Domnului Costachi Niculai Filipescu, București.

(cu chirilice).

Te-așteptam, iubite Filipescu, cu nerăbdarea ce poți pricepe că cu mine au toți ai mei, și nici unu nu ne îndoiam, ca și an, că vei sosi între noi, din pricină că ai înțeles, cred, câtă mulțumire aduce ființa ta pe aici. Dar trista înștiințare

despre pierderea ce ai făcut, ne dă îndoită părere de rău. Suntem părtași la ea, și nici te mai așteptăm în curând. A-ți scrie mângâeri proaste asupra unei întâmplări izbăvite și mai vârtos a crede că niște reci cuvinte, nefiind nici la vremea lor, ar putea să-ți aline o firească durere, este de acelora în-sărcinare ce socot a isprăvi mult cu multe cuvinte. Aș dori numai să-mi dai oareșcare știință despre ce ai de gând să faci și unde să fii, ca să mă grăbesc a veni la Filipești cum voi afla că ești acolo.

Noi, ca totdeauna, petrecem viața în silita idilerie a țării — adică într'o pace uniformă și în depărtarea de mârșeviile orașelor; dar nu ne este destul atâta — și eu mai vârtos cu miile mele de planuri și visuri a imaghinației, neîntrebuintată altfel, clădesc neconținut zidiri spaniole, una mai grozavă decât alta; care toate aceste se risipesc la cel dintâi abur al nemulțumirilor de față, — însă mă folosesc cu atâta că îmi trec plăcut o parte din vreme cu a lor alcătuire. Mi-a spus Alecsandri despre buna primire ce i-ați făcut, și mă căesc că nu m'am izbit și eu până la voi, spre a legă, cu cât aș fi putut, și mai de aproape prieteșug și frăție de român cu român. Ești în parte vinovat, iubite Filipescule, că tot așteptându-te, ca pe urmă să merg cu tine, am rămas tot pe loc.

Scrie-mi când ești la țară, ca numai decât — ne mai rezimându-mă în sosirea ta pe aici — să viu spre tine, călcând și peste necazul prea mare-i voastre înaintări în pașporturi și altor țivilizate formalități din cale afară. *Addio caro-più che mai un tuo vero amico ti saluta di tutto cuore.*

Addio ancora.

C. NEGRI.

1 April 1846, Mânjâna.

20 Octombrie 1855. Constantinopol.

Prietene domnule Zane¹⁾

(Cu slove chirilice)

De câte ori îmi vei scrie, voi simți o vie mulțămire, căci acum în depărtare pot mai ușor a-ți spune cât de mult vă stimez pe Pădeanu și dumneta, și cât mai vârtos am rămas recunoscător pentru buna mea primire în mijlocul familiei dumitale, pentru care de isnoavă te rog să primești, și să faci ale mele mulțămiri Madamei Zane.

Vestea ce dau Bolintineanului este adevărată și face mare senzație la miniștrii dela Poartă, care a început a se ține de complicația ce poate aduce cu sineși săvârșirea Domnului Știrbei. Oricum însă fie, eu unul mă voi pune cât mai puternic spre a vă înlesni intrarea în una din două țări. Noi ne războim foarte în treaba noastră aice, pe care a stricat-o cumplit D. Știrbei, nimicind cu totul ale sale cereri, încât din așa tristă pricină și ale noastre cu greu le vom dovedi. Dar avem sprijine bune în cei de acum puternici și tot nădăjduim a ne înturna cu deplină ispravă — însă cu zece ani mai bătrân.

Madamei Zane plecatele mele închinări, lui Pădeanu și celorlalți prieteni salutări multe precum și dumitale mai întâiu însănătoșare doresc, — ș'apoi multele ale vieții bunuri care sunt uneori atât de strâmb împărțite de soarta cea oarbă.

Îți ramân bun prieten,

C. NEGRI.

¹⁾ Mnsr. Ac. Rom., No. 235, pag. 19.

2 Septembrie 1859. Stambul.

Iubite Domnule Zane¹⁾

(Cu slove chirilice)

M'am bucurat pre mult aflând cum că guvernul nostru s'a pus de îndată în poziție de a putea aprețui meritele dumatiale, și doresc de nu te-i îngreuie să-mi dai o mai lămurită știință despre funcția ce ocupi precum și despre retribuția ei. Te rog iarăși să-mi scrii despre domnii Jiurescu și Duțulescu ce fac, de sunt băgați în vre-o treabă. Eu, pe la sfârșitul lunei, am bună speranță ca să fiu întors în țară cu toată 'isprava dobândită, și aş dori ca Domnul atunci să se afle în București ca să viu acolo să-mi mai văd prietenii. Rogu-te arată Bolintineanului miile mele de închinări, și spune-i că suvenirul lui este unul din cele mai vii în memoria mea. Despre Sion spune-mi de se mai află în București, și în asemenea caz salută-l prietenește din parte-mi. — Aștept cu mare nerăbdare pornirea mea de aici, mai vârtos decând știu că are să urmeze în curând.

Căci de ajuns m'am săturat de Stambul și mai cu seamă de politica ce toată stă în faimosul cuvânt de *bacalâm*. Madamei Zane îi arată, rogu-te, plecatele mele închinăciuni, și dorind a vă revede pe toți în curând și sănătoși vă rămân bun prieten și plecată slugă.

C. NEGRI.

Iubite Vasilică²⁾

Am auzit că vreo câțiva din prietenii noștri ar fi gândit și la mine pentru viitoarea domnie, atunci chiar, când voi știți cu toții că pe lângă altele, apoi îmi lipsesc netăgăduit

¹⁾ Mnsr. Acđ. No. 235. pag. 57.

²⁾ «Convorbiri Literare», 1 Octombrie, 1884.

și multe din însușirile prescrise de noua Convenție, pentru a ajunge legal la așa treaptă. Să pornim dela supoziția, că nu numai această auzire, dar chiar și îndeplinirea ei, departe de a fi unul din acele multe vuate zădarnice, ce pururea răsună la așa timpuri ca acest de acum, ar fi din potrivă un adevăr sigur și ușor de realizat, totuș nu am alta de zis, decât că rog pe prietenii noștri, hotărâtor, să înlătureze asemenea combinare, pe care nici într'un chip nu o pot primi.

Cu toate că nădăjduesc că nu va avea triste sfârșituri, dar Convenția din 7/19 August mi se pare foarte restrânsă în privința legii electorale. Mulți prin asprimea zisei legi se află înlăturați din drepturile Țării, dintre care și eu unul. Poate că judec în felul acesta, din pricină că tocmai sunt și eu în cauză; dar ce-i un fapt nestrămutat, este că 'n prescrisele legi de astăzi, eu nu am nici un drept. Deci, de nu pot fi nici ales, nici măcar alegător la deputăție, lămurit se înțelege, cu atât mai puțin încă, pot fi ceva mai mult; sau spre a vorbi limbagiul scârbos dar pozitiv al cifrelor: de nu am șase mii galbeni capital, nu pot avea trei mii galbeni venit pe an; fiind hotărât chiar în sfaturile Împăraților, ca banii să fie un neapărat merit. Totodată, de vreme ce nu m'am încercat a-mi face drepturi pentru deputăție, când nu le aveam, asemenea nu mă voi încerca a mi le face pentru Domnie când le am încă și mai puțin. Plec dar capul naintea pravilei și găsind rele în alții încercările de a o călca, sau a o înconjură, cu atâta mai rele trebuie să le găsesc acestea pentru mine însumi. Ș'apoi deși alegerea Domnului este o chestie cu totul secundară și subordonată la alegerea deputaților nației, care aceasta este totul, dar sunt de ajuns bărbați moldoveni mai vrednici de însărcinat cu povara Domniei, cari au și adevărate drepturi legale și cu care astăzi nu mă pot asemăna decât în deopotrivă durere pentru binele acestui al nostru pământ.

De auzirea, cu care-ți încep scrisoarea de față nu este

numai o zădarnică vorbă deșartă, precum atârn mai mult a crede, apoi rogu-te a obști prietenilor noștri aceste, ce-ți scriu, ca singurul meu răspuns.

1858 Decembre 2

Târgul-Ocnei.

Al tău bun prieten

C. NEGRI.

20 Mai 1861 Stamboul.
2 Juin
particulière.

Mon cher Bolintineano ¹⁾

Nous avons appris tout d'un coup la mort du Sultan Abdul-Mijid en même temps que la proclamation du Sultan Abdul-Azir, alors qu'on ne s'attendait pas encore à cela aussi promptement que cela a eu lieu. Divers bruits sont en circulation. Les uns prétendent qu'il y avait même un complot pour faire succéder le fils au lieu du frère — tout est-il cependant que l'ancien Serakier Biza Pacha est aux arrêts.

A sa place a été nommé Namik Pacha, mais tous les autres ministres, continuent jusqu'à présent à occuper leurs fonctions. Le couronnement du nouveau Sultan aura lieu après-demain, c'est-à-dire qu'il ceindra le sabre d'Osman à la mosquée d'Eyoub, car, c'est en cela seulement que consiste sa cérémonie. Tous ces événements et l'attention générale tant intérieure qu'extérieure surtout, qu'on leur porte, feront qu'on laissera, je crois, notre question un peu de côté. Tout le monde diplomatique est dans l'attente de la voie que suivra le gouvernement ottoman sous ce nouveau règne. Aussi tout reste en suspens pour le moment. Monsieur B. Alecsandri m'écrit de Paris que la question du prince étranger y est inadmissible, qu'on n'y a point pensé et qu'on s'y opposera à toutes semblables propositions d'où qu'elle vienne.

On ne sait point encore ici où se tiendra la conférence. Tous sont bien occupés tant de leurs propres affaires que de celles des autres, — et quoique notre question soit une des plus urgentes, elle subit la fluctuations des événements majeurs. La reconnaissance du nouveau royaume d'Italie par la France accélérera sans doute la conférence dont la réunion seule est nécessaire pour obtenir le résultat que nous désirons, si cette

¹⁾ Mnscri. Acadm. No. 235, p. 72.

conférence tarde, je vous le repète, ce retard n'a point d'autre cause que le choix du lieu et surtout les autres nombreuses et importantes questions qui surgissent de tout côté.

Adieu cher ami et tout à vous de coeur.

C. NEGRI.

20 Mai
2 Iunie 1861 Stambul
particulara.

Scumpe Bolintinene,

Am auzit fără de veste despre moartea sultanului Abdul Mijid, în aceeași vreme cu proclamățiunea sultanului Abdul-Azir, tocmai când toți se așteptau la aceasta mai puțin. Umblă o mulțime de păreri. Unii spun chiar că se pusese la cale suirea pe tron a fiului în locul fratelui; totul e că bătrânul Serakier Biza Pașa e la închisoare.

În locul lui a fost numit Namik Pașa, dar ceilalți miniștri își păstrează până acum locurile. Încoronarea noului sultan va avea loc poimâni, adică va încinge sabia lui Osman în moscheia Eiub, căci într'aceasta se cuprinde ceremonia. Toate aceste împrejurări vor lăsa afacerea noastră în umbră. Toată lumea diplomatică își aștepte privirile spre noul drum pe care guvernul otoman va păși supt această nouă domnie. Așa toate rămân deocamdată în așteptare. D. V. Alecsandri îmi scrie dela Paris că de chestiunea principelui străin nici nu poate fi vorba, și că acolo se vor împotrivi ori din ce parte va veni cererea.

Aici nu se știe încă unde se va ține conferința. Toți se interesează prea mult de afacerile lor ca să le mai poată vedea și pe ale altora, — așa că deși chestiunea noastră e din cele mai urgente, va dăinui și ea din pricina împrejurărilor. Recunoașterea noului regat al Italiei de către Franța va grăbi conferința, dela care numai se poate căpăta ceea ce noi dorim. Și dacă lucrul se trăgănează e numai din pricina alegerei locului și a celorlalte împrejurări, după cum ți-am mai spus.

Adio, și al tău cu toată inima.

C. NEGRI.

*Ce 14/26 Juin 1861. Stamboul.
particulière.*

*Cher ami Bolintineano*¹⁾

Vous m'avez demandé par dépêche télégraphique à quelle jour se réunissait la conférence pour l'union — et je ne vous ai point répondu parce que j'ai calculé que ma lettre précédente arriverait le lendemain de votre dépêche, et vous mettrait au fait de la situation plus en détail. Comme je vous l'annonçais la difficulté du moment, c'est la non-reconnaissance du nouveau Royaume d'Italie, dont le représentant ne saurait se soumettre à figurer à cette conférence autrement qu'en sa nouvelle qualité. Mais comme je vous le faisais pressentir, cette difficulté va bientôt disparaître, car il est certain que l'Empereur Napoléon ne tardera point à reconnaître le Royaume d'Italie, et une fois la reconnaissance de la France acquise, le reste ira de soi même.

Je suis toujours à croire que la conférence de l'Union se tiendra à Paris, pour ma part j'en suis bien plus aise que si elle avait lieu ici, car nous y aurions le stimulant de la presse, et puis la chose serait plus solennellement consacrée dans cette capitale qu'ici, où la politique est plus individuelle et n'a point les allures larges de celle qu'on fait sous les inspiration de l'Empereur Napoléon.

Sous peu je saurai vous dire où et quand se tiendra la conférence. Ayez de la patience, comme moi, qui cette question de l'union a bien blanchi, je vous assure, sans compter le reste. Le Sultan est très malade — les uns disent que sa fin est très prochaine; mais on ne peut jamais bien savoir ces choses-là. Cependant il y a une anxiété publique qui dénote la gravité du fait. Monsieur le Marquis de Lavalette part aujourd'hui même pour la France, et le comte de Lallerand occupera l'interim, jusqu'à l'arrivée du nouvel Ambassadeur que l'on dit être le prince de la Tour d'Auvergne. Daoud Effendi a été nommé gouverneur de Liban avec le titre de Muschir. Je vais à l'ambassade de France et suis obligé de terminer ainsi ma lettre.

tout à vous
C. NĒGRI.

14/26 Iunie 1861 — Stambu!
particulară.

Scumpe Bolintinene,

M'ai întrebat prin telegramă în ce zi se întrunește conferința pentru unire — și nu ți-am răspuns pentru că am socotit că

¹⁾ Mnsr. Acdm. N. 235 pag. 74.

scrisoarea mea precedentă va sosi în dimineața când mi-ai telegrafiat, și-ți va face cunoscut mai pe larg cele ce dorești. După cum ți-am spus, greutatea e nerecunoașterea noului regat al Italiei, al cărei delegat nu vrea să ieie parte decât în noul lui rang. Dar după cum îți scriam, acest prag repede se va trece căci Împăratul Napoléon nu va întârziă a recunoaște regatul Italiei, și odată îndeplinită aceasta, restul va veni dela sine.

Eu tot cred că conferința Unirei se va ține la Paris; mie îmi pare mai bine decât dacă se va ține aici, căci acolo vom avea în ajutor presa, și acolo lucrurile vor fi mai serioase, aici făcându-se o politică individuală fără să aibă lărgimea celeia care se face supt îndemnul lui Napoleon.

În curând îți voi putea spune unde și când se va ține conferința. Ai răbdare ca și mine, pe care această afacere, crede-mă, m'a încărunțit de tot, fără a mai lua în seamă altele. Sultanul e foarte bolnav — unii zic că mult nu mai are; dar cine poate ști ce are să se întâmple; toți sunt îngrijați ceea ce arată că lucrul nu pare glumă. D. marchiz de Lavalette pleacă chiar azi în Franța, și contele Lallerand va ține interimatul, până la sosirea noului ambasador care se zice a fi prințul de la Tour d'Auvergne. Daod Effendi a fost numit guvernator al Libanului cu rangul de Mușir. Plec la ambasada Franței și sunt silit să curm scrisul.

Al tău.

C. NEGRI.

19/31 *Ghenar 1861. Stambul.*

Iubite Tache ¹⁾

Ți-am primit scrisorile amândouă cu frumoasa-ți caligrafie modernă, și înainte de toate simt nevoia de a mă scuza de dinainte despre feliul meu de scris cu slova răzășască încă

¹⁾ Mnscrip. Acadm. No. 235, p. 76.

C. Negri. — Opere complete.

până astăzi. Văzând că sunt vr'o 20 de deosebite ortografii pe limba nouă, am preferat a mă ține de cea veche, până ce se va regula și chestia asta ca o mie altele ce asemenea sunt de regulat.

Dacă pogonul este de 36 prăjini și pe la voi, apoi nu te sfătuesc să faci cercarea culturii de tiutun pe 25 pogoane, căci nu-i ajunge niciodată la capăt ca să le poți lucra. Cearcă cu cinci pogoane, cel mult zece, dacă ai oameni de ajuns, și care să steie numai de astă treabă a tiutunului care este tare migăloasă și cere muncă ușoară în adevăr, dar de toate zilele.

Îți voi trimite cel mult jumătate ocă sămânță care ajunge și pentru mai mult de 25 pogoane. Sămânța să rămână în răsad, pe care îl transplantezi întocmai ca varza. Fii fără îngrijire, căci la vremea cuvenită îți voi trimite sămânță de lenige care produce cel mai bun tiutun din Turkia.

Iubite Tache! Te văd înăcrit îndestul. Dar socotitu-te-ai vreodată cu calmă, cum că și țările ca și oamenii au un șir de elemente prin care trebuie să treacă? Franței până ce-a eșit din chaosul dela 1830, i-a trebuit 4—5 ani, ș'apoi s'a putut reorganiza mai statornic.

Nouă ne trebuie ani mai mulți spre domolirea unor patimi care sunt cu atâta mai vii, cu cât ele sunt nouă pentru noi. Ce nu este astăzi va fi mâne; să știm a aștepta dar, fără egoismul acela al nerăbdării care ne face să pretindem ca totul să se îndeplinească în timpul nostru, și de a nu mai rămâne nimic a se face mai pe urmă. Vezi Spania care de vr'o treizeci de ani de tulburări își revine în fire, și-și ia între nații rândul ei. Țara noastră e menită a avea zile strălucite care ne vor părea nouă sau copiilor noștri cu atât mai frumoase, cu cât ele vor urmă unor zile posomorâte, care de aceste sunt mai multe în viața neamurilor decât de celelalte, întocmai ca și în viața bietului om.

Eu sunt sănătos iubite Tache, — desgustat, dar îndeplinindu-mi sarcina cu râvna aceia care datoria pururea mi-a impus-o. Trăesc izolat, cu vr'o trei români pe lângă mine, cu care am singura plăcere ce o simt aice a vorbi limba noastră. Unul

dintr'înșii mă lasă în curând : doctorul Popescu care se întoarce în țară. Te rog la toți prietenii noștri a le spune multe prietenești închinăciuni de la mine, și a mulțumi Tăulescului și lui Zanea pentru că nu m'au uitat. O să viu dacă o vrea Dumnezeu la București, să trăesc vr'o 15—20 de zile numai cu voi, adică : Bolintineanu, Tăulescu, Zanea, istrionul Micu, Sion, Pantazi, Alicesandrescu, — să facem o viață de *boemi*, lăsând la dracu politica și inveninările ei, — nesuferind a'mi vorbi nici vorbind un singur cuvânt de ea.

Cu așa tocmeală o să mă duc la Ghica și la Bălăceanu ; iar pe Marin cum va deschide gura despre aceasta să sărim cu toții spre a i-o închide. Pentru un asemenea atlet trebuie gloată. Numai în asemenea fel o să mă mai desbetifiesc un chic, ș'o să pot uita năduhurile turcești, care și pe mine au ajuns de m'au scos din răbdare. Adio iubite Tache, studie mai cu luare aminte tabaco-cultura, și contează pe sămânță.

Te îmbrățoșez din tot sufletul.

Vechiu și bun amic.

C. NEGRI.

Scrisoare citită în ședința Adunării deputaților dela 12 Mai 1869 :

Domnule Alecsandri,

Dumitale îți pun sarcina de a arăta d-lui președinte al consiliului că pe cât m'am simțit înalt onorat cu alegerea mea de deputat, în însăși capitala țării noastre, cu atât rămân și întristat d'a nu putea răspunde la a ei încredere, atât de falnică pentru mine.

S'ar părea că rămân asemenea îndărăt și în datoriile mele, ca ale fiecărui către țara întreagă ; dar destul m'am sbuciumat și eu în timpul trecut, și astăzi nu-mi rămâne de cât a face

loc altora, nu numai cu călduroasa dorință pentru binele obștesc, dar mai tineri, mai cu știință de lucrurile prezentului și mai cu bună sănătate de cât mine¹⁾.

C. NEGRI.

Iubite prietene Lupașcu,

Am citit cu viuă plăcere scrisoarea dumitale, care este plină de înțelepte priviri asupra casnicei gospodării a țării noastre. M'am bucurat deci că mai văd unde și unde câte unul. care în loc să cate la stele când pe pământ dă de râpă ca filosoful din fabulă, își mai țintește ochii pe jos, unde se află, spre a se ocupa de primejdiele ce îl înconjură.

Îmi scrii de jidovi.

Jidovimea, adică $\frac{1}{7}$ parte din populațiunea noastră totală, este cea mai tristă lepră cu care ne-au osândit slăbiciunea, neprevederea și venalitatea noastră.

Pe lângă aceste s'au mai adăugit în timpii de pe urmă și oarecare încercări de o nepotrivită nivelare, sub cuvânt de necesitate a veacului XIX — care și aceasta, împreună cu cele de mai sus, au produs, prin rezultatele lor, un haos ce formează astăzi la noi — după ideia mea — singura cauză de căpiteniă, politică și economică, dinaintea importanței căreia toate celelalte dispar.

Zic singura cauză, fiindcă numai ei nu-i prevăd soluțiunea fără cele mai mari dificultăți, în vreme ce pentru toate celelalte chestiuni ale noastre, eu unul n'aș avea nici o grijă, când am putea ajunge acolo, unde să punem cu toții umerii la ele, ca așa să le săltăm din glod afară ca pe o jucărie.

Dar nenorocirea este că noi nu punem umărul la nimica cu toții, și, în loc de înfrățire, sau măcar o înțeleaptă asociațiune în fața nevoiei, ne tăvălim în dușmănie, neînțelegere și individualism, despărțiți în 20 de deosibite câmpuri.

¹⁾ «Traian» 1869. Mai 21.

Pe cât știu eu, pare că așa este astăzi în țara noastră; și cât va mai urmă tot așa, cu atâta mai puțin vom putea prevedea sfârșitul multelor noastre nevoi și mai vătos o tămăduitoare punere la cale a chestiunii Jidanilor, aceasta făcând-o să devie, prin puternicele lor interese și legături financiare cu toată Europa, o belea ce a luat proporții internaționale.

În fața unor așa grele împrejurări, cotropirea neîncetată a jidanilor, care devine un pericol din zi în zi mai mare pentru noi, ar trebui să fie tratată de toate forțele legale și unanime înțelese ale țarei, tratată solemn și așa combinată în cât hotărârile, odată luate, să se poată aplica, nestrămutate nici din afară nici dinăuntru. Iar încercările parțiale, de felul celor petrecute, cari au înlăturat chestiunea din calea ei cea adevărată și nu ne-au adus de cât gloaba de bani, să înceteze.

În așa mod ar găsi ai noștri cele mai drepte și întemeiate cuvinte de naționalitate, de igienă publică, de moralitate, de stârpirea stentărosului vagabondagiu, proletariat, pauperism, usură, etc. etc., pentru a ajunge la un capăt satisfăcător cu jidanii de aici. Pe lângă acestea s'ar urmări și cauzele emigrării lor de pe aiurea la noi (ab oste consilium) și ne-am pildui de ele asemenea cu mare folos, în cât efectul tuturor acestora, dacă nu ar fi radical, dar am dobândi 50 la sută, dacă nu suta întreagă. Și la această ispravă am avea ajutorul al înșiși Jidanilor celor întăriți și vechi din țară, cari înțeleg și ei de ajuns în ce prăpastie tot crescând, poate mai cu vreme să-i arunce chestiunea lor cum stă ea astăzi.

Însă pentru aceasta, îți mai spun odată, iubite Lupașcu, trebuie să fie înțelegerea de care îți vorbesc mai sus că nu este, și fără care atât pentru chestiunea jidovească, cât și pentru toate celelalte chestiuni ale noastre, nu vom putea face altă de cât a ne învățî mereu într'un cerc de neputință.

Din acest cerc, vom eși, nu mai rămâne îndoială, îndată ce mintea, dreapta judecată și ghibăcia — zestrea tardivă dar firească a neamului nostru — vor birui patimile, cari astăzi la noi, ca la toate neamurile tinere, au «le haut du pavé». Vor trece și aceste și, după câte am pățit și vom mai păți

încă, va sosi în sfârșit și nouă timpul să ne cumințim și, mai cu seamă, să înțelegem că *trebuie să trăim de propria noastră viață*; că *după țara noastră trebuie să ne fie și politica, iar nu după cele străine*, a cărora seculară civilizațiune, intempestiv târâită la noi, se preface, adese, într'o ridiculă și vătămătoare momițarie. Așa jidanii, așa cu multe altele al cărora loc nu este aici de pomenit.

Dar să avem răbdarea cuvenită; căci un stat nu se formează într'o bătaie de amnar, și bună speranță; fiindcă, cum zice proverbul nostru: «mintea Românului cea dela urmă ne va scăpa din toate belelele, și, la timpul matur, ne va aduce țara de astăzi, adăugită de toate cătunurile românești, la o înflorire potrivită cu *deșteptul ei popor*, cu întinderea și situațiunea ei topografică și cu nemărginitele ei îndestulări de tot felul, daruri larg revărsate asupra-i de miloasa providență. Mă resum într'aceste două: *gintea latină și ches-tiunea de timp*. Rău și încet mergem: dar mergem înainte, (e pur si muove). Aceasta pot să o zic eu, care țin minte de mult și știu cum este.

Atâta îți scriu acum, dumitale, iubite Lupașcu, până când a da Dumnezeu să ne revedem cu sănătate, și atunci le-om mai vorbi, și îți voi spune cum socotesc și eu că *trebuesc* locurile competente să înceapă a nu mai ședeă cu mânele în brâu în fața ches-tiunei jidovești.

Îți rămân bun și vechiu prieten
C. NEGRI ¹⁾.

12 Ianuarie 1869. Ocna.

27 Ianuarie 1871. Ocna

Iubite domnule Zane ²⁾)

Apuc cu bucurie ocazia anului nou pentru a vă dori tot felul de mulțumiri în bună sănătate și liniște deplină, pe o lungă serie de ani viitori, cu întreaga familie împreună.

¹⁾ «Originalul scris și subscris, în întreg, de mâna lui C. Negri, este la d. Alecu Lupașcu». (Nota lui C. Misail).

²⁾ Mnsr. Acdm. 235, pag. 104.

Și zic : ce bine ar fi, măcar din vreme în vreme, ca asemenea dorinți să se îndeplinească în potrivire cu sinceritatea lor, părându-mi-se, cu toată înțelepciunea providenței, că multe ar fi mai la locul lor, așa făcându-se.

Îmi scriți pentru ingineriasca măsurare și facerea de planuri economice a moșiilor repodatei mele surori.

Ele sunt în număr de peste 60,000 pogoane și aș dori din tot sufletul să vă puteți însărcina cu totala lucrare a lor.

Dar aceasta nu atârână într'un nimic de mine : Epitropi sunt prințul Ruspoli și M. Vogoride, de la care spânzură tot ce se atinge de averea lor. Deși numit și eu epitrop prin testament, însă nu am consimțit la aceasta, din pricină că nu sunt în condițiile de garanții ce impune legea în asemenea caz.

Vi le scriu aceste ca să vedeți cum, cu marea mea părere de rău, în cauza de față nu mă pot amesteca în afacerile zișilor epitropi. Dar că doresc să puteți face această lucrare, cucoana Catinca Balș, mai ales, nu se poate îndoii.

Îmi rămâne a vă dori izbândă, rugând pe doamna Zane și dumneavoastră să primiți sincerele sentimente cu care vă rămân,

Vechiu și bun prieten.

C. NEGRI.

Ma chère madame Zané¹⁾

Revenu d'une course que j'ai faite dans la haute Moldavie, j'ai trouvé à la maison votre lettre, qui elle-même avait mis neuf jours pour parvenir ici.

Je m'enpresse donc de vous répondre que par le même courrier qui va vous porter ceci, j'écris à Bordeano conformément à vos désirs.

Quoique j'aie perdu de vue cet ami depuis 5—6 ans, je suis sûr néanmoins qu'il fera ce qu'il pourra pour atteindre le but qui fait l'objet de votre lettre.

Je suis charmé d'apprendre que vos deux enfants aînés étudient bien à Paris. Aujourd'hui c'est une affaire capitale que d'acquérir de l'instruc-

¹⁾ Mns. Academ. No. 235, pag. 100.

tion à l'étranger, où la plupart de nos jeunes gens ne font malheureusement que perdre leur temps, ou à peu près.

Que de choses arrivées, chère madame Zané, depuis que je n'ai eu le plaisir de vous voir. La plus navrante c'est bien le triste état actuel de notre pauvre ami Bolintineano; pour ma part je suis resté ahuri; car il n'y a des plus néfastes pertes que celle de la raison.

La Providence, paraît-il, a eu trop à faire ailleurs et n'a plus guère eu le temps de songer à nous en général ni en particulière. Mais comme on dit: patience et résignation! quoique cette banalité philosophique n'ait jamais servi à rien.

En vous présentant mes respects, chère madame Zané, et mes meilleurs amitiés à votre mari, je vous remercie de l'occasion que vous m'avait offerte de me rappeler à votre bon souvenir.

C. NEGRI.

Ocna, le 19 Août 1871.

Voici quelques mots pour Bolintineano.

Scumpă D-nă Zane,

Întors dela un drum făcut în susul Moldovei, am găsit acasă scrisoarea d-voastră, căreia i-au trebuit nouă zile ca să ajungă până aici.

Mă grăbesc să vă răspund că tot cu acelaș curier care o să vă ducă aceasta, scriu și lui Bordeanu după dorința D-voastră.

Cu toate că am pierdut din vedere pe acest amic de vre-o 5—6 ani, totuși sunt sigur că o să facă ce-o putea pentru a ajunge scopul pe care-l doriți.

Sunt încântat să aflu că cei doi copii mai mari ai D-voastră învață bine la Paris. Astăzi e un lucru de căpetenie să câștigi instrucție în străinătate, unde din nenorocire cea mai mare parte dintre tinerii noștri, nu fac decât să-și piardă vremea degeaba.

Câte nu s'au întâmplat, scumpă doamnă Zane, de când n'am mai avut plăcerea să vă văd! Dar lucrul cel mai dureros e firește trista stare în care se află acum sărmanul nostru amic Bolintineanu; am rămas încremenit; căci nu e o pierdere mai grozavă ca acea a judecății. Pe semne că

soarta are prea multe de făcut aiurea ca să-și mai amintească și de noi. Dar, cum se zice : răbdare și smerenie, — deși această banală zicătoare filozofică n'a slujit nici odată la nimic.

Arătându-vă respectele mele, scumpă doamnă Zane, și cele mai bune amicitii soțului D-voastră, vă mulțumesc că nu m'ați uitat.

C. NEGRI.

Ocna, 19 August, 1871.

Iată câteva cuvinte pentru Bolintineanu.

Madame, ¹⁾

Monsieur votre mari n'a peut-être pas reçu (le) télégramme que je lui ai expédié en réponse a Sion, qui m'annonçait le gain de la bibliothèque

Aussi je m'enpresse de répondre à votre lettre, qui m'est parvenue un peu tard, que je ne puis bénéficier de ce malencontreux gain sur notre malheureux ami Bolintineano, et que sa bibliothèque continue à rester sienne.

Vous demandant pardon de l'embarras que cela vous cause, et en vous présentant mes très humbles respects, je vous suis, madame, tout dévoué serviteur et ami

C. NEGRI.

Le 30 Mars 1872, Ocna.

Doamnă,

Domnul soțul D-voastră poate că n'a primit telegrama ce i-am trimis-o drept răspuns lui Sion care-mi vestea vinderea bibliotecii. Așa mă grăbesc să răspund scrisorii d-tră, care mi-a sosit cam târziu, că nu pot să mă prilegesc de acel ne-

¹⁾ Mscr. Acadm. No. 235 pag. 106.

norocit mezat făcut în dauna nefericitului nostru prieten Bolintineanu, și că biblioteca va urmă să-i rămâie lui.

Cerându-vă iertare de stinjenirea ce vă fac, și arătându-vă respectele mele, rămân, Doamnă, al d-tră supus, devotat și amic

C. NEGRI.

25 Februar, 1871. Ocna.

*Iubite domnule Zane*¹⁾

Pe lângă îndeștule alte supărări de tot felul care m'au cuprins și pe mine, tocmai când în vârstă ce sunt, mi-ar trebui liniște și odihnă dacă nu mulțămire și îndeștulare — una din cele mai mari este de a fi neputincios partaș la durerile prietenilor mei.

Am cetit deci cu adâncă mâhniciune ceea ce îmi scrii despre dumneata și Bolintineanu — și mai mult decât totdeauna rămân înțepenit în trista mea convingere, cum că oamenii de treabă în biata țara noastră, nu numai că sunt înlăturați și nesocotiți, dar apoi persecutați și apăsați cu o scârboasă perseverență.

Ura și prigonirele neîmpăcate, cum de și-au găsit aceste până la atâta locul lor aice în pământul nostru cel larg pentru toți, mănos și binecuvântat, Dumnezeu numai știe!

Eu unul sunt măcar cu atâta câștigat că văd și aud numai unele din aceste sfâșieri, și încă și aceste de departe și târziu; căci până ce ele rășbat în singurătatea și retragerea mea, timpul le mai scade uriciosul lor efect.

Iubite domnule Zane, pătruns foarte de cele ce-mi scrii, îți răspund că voi face tot ce se poate, pentru a căuta și găsi dumitale îndeletnicire pe aice.

Ia la cazuri ca aceste numai, cu toată filozofia mea, mă surprind dorindu-mi o soartă mai bună! Dar apoi după vorba

¹⁾ Mnscrip. Acadm. No. 235, pag. 102.

orientală : Se vede că fiecare își are în cartea vieții pagina sa scrisă și hotărîtă.

Voiu scrie în curând scumpului nostru prieten Bolintineanu ; până atunci vă doresc tuturor sănătate, căci este un scump odor, și vă cer voe a vă îmbrățișa pe toți din toată inimă.

C. NEGRI.

Răspund târziu, căci m'a prins vărsarea apelor și ruperea podurilor multe zile afară de Ocna. Poșta ș'acum încă 'i neregulată.

CORESPONDENȚA FAMILIARĂ

I.

Ma bien chère Joséphine,

A travers mes occupations qui sont cependant bien nombreuses, je trouve néanmoins le temps de t'écrire toujours quelques mots, parce que mon cœur m'y engage — et toi n'ayant rien à faire tu m'écris si rarement que je pourrais presque croire que tu me néglige par indifférence; tu aurais bien tort, ma chère fille, si cela était.

Je t'envoie une *hora* moldave qui te plaira je l'espère, et je fais copier plusieurs autres morceaux dans ce moment pour te les envoyer en sorte que les jouant tu te rappelles au moins par cela de moi. Je desirais savoir si tu es bien portante et comment tu passes ta vie là-bas, jusqu'à l'hiver où je vais me procurer le plaisir de te voir et t'embrasser. Tu m'as écrit l'autre jour deux ou trois lignes seulement et tellement à la hâte qu'il m'a fallu les déchiffrer comme des hiéroglyphes d'où je conclus que tu avais quelques autres choses à faire de bien sérieux. Cela sera donc pour la prochaine fois que tu m'écritra des lettres plus longues. Je ne t'en veux point mon enfant — et il faut que tu sache que je t'écrits ces lignes avec vingt personnes dans ma chambre qui malgré leur bruit ne m'empêchent point de me procurer quand-même le plaisir de m'entretenir un peu avec toi, mon enfant, et de finir par t'embrasser de tout cœur comme je t'aime.

Ton père

C. N.

I.

Scumpa mea Josefină,

Printre ocupațiile mele, care de altminteri sunt destul de
numeroase, găsesc totuși în totdeauna timp ca să-ți scriu
câteva cuvinte, pentru că inima mă îndeamnă; — iar tu, deși

n'ai nimic de făcut, îmi scrii așa de rar, în cât aproape ași putea crede că mă neglijezi din indiferență; dar dacă ar fi așa n'ai avea de loc dreptate, scumpa mea fiică. Îți trimit o *horă* moldovenească, care nădăjduesc îți va plăcea, și chiar acum am pus să copieze mai multe alte bucăți, pe care ți le voi trimite, — ca atunci când le vei cântă, să-ți amintești cel puțin în acest chip, de mine. Doresc să știu dacă esti mulțumită, și cum îți vei petrece vremea până la iarnă, când voi avea plăcerea de a te vedea și îmbrățișa.

Maî dăunăzi mi-ai scris numai câteva rânduri, și cu atâta grabă, în cât a trebuit să le descifrez ca pe niște heroglifice, ceea ce m'a făcut să cred că aveai altceva mult mai bun de făcut. Pentru viitor, îmi vei scrie deci scrisori mai lungi. Nu ție învinuesc copila mea, — și trebuie să știi că-ți scriu aceste rânduri cu douăzeci de persoane în cameră, care cu tot zgomotul ce fac, nu mă împiedică de a-mi procura cu orice preț plăcerea ca să stau de vorbă cu tine, și de a încheia, îmbrățișându-te, din toată inima, după cum îmi ești de dragă.

Tatăl tău
C. N.

II.

Chère Joséphine,

Tu peux bien comprendre d'après mon silence et pour n'avoir rien écrit à personne depuis si longtemps, que je suis occupé sans interruption.

Mais voici un dimanche, jour de repos, et j'en profite par hasard encore, pour t'embrasser tendrement, ma chère fille, et te dire combien je suis ému et triste à l'idée d'une séparation entre nous. C'est là cependant le Destin des parents.

Sache seulement bien, que sous mon enveloppe maussade et blasée, il y a mon coeur qui bat pour toi.

Sois heureuse — chère fille — à revoir.

C. N.

II.

Scumpă Iosefină,

Poți înțelege ușor din tăcerea mea, și din faptul că n'am scris la nimeni de atâta vreme, că sunt ocupat fără întrerupere. Dar iată o Duminică, zi de odihnă, și o folosesc — întâmplător — de a te îmbrățișa cu dragoste scumpa mea fiică, și de a-ți spune cât sunt de mișcat și de mâhnit la gândul că ne vom despărți.

Ori cum, acesta e destinul părinților.

Nu uită însă, că sub înfățișarea mea posomorâtă și abătută, inima mea bate pentru tine.

Fii fericită, scumpa mea fiică, și la revedere.

C. N.

III.

Mes chers enfants Basile et Joséphine !

Je vous en veux beaucoup pour votre silence, toujours si obstiné envers moi. Vous ne me donnez jamais de vos chères nouvelles, pareuses que vous êtes. J'excuse encore Basile qui a ses affaires ; mais toi, chère Joséphine, tu pourrais bien te mettre un peu en peine du plaisir que me causeraient tes lettres — à présent que je suis loin de vous tous — moi qui ne trouve du vrai contentement qu'au milieu de ma chère famille. J'espère cette fois bien, que vous m'écrivez 'puisque je vous provoque à me faire ce grand plaisir.

Moi, ici je passe mon temps en affaires d'abord, et puis assez tristement ensuite, car je sors très peu. Vous me bien Alexandre et Zoé et puis je vous dirai que j'ai eu le plaisir de faire jusque près de Vienne la route avec madame Rosetty, la soeur de Basile, qui a continué son voyage très bien portante, tant elle que son enfant.

Adieu, mes chers amis, je vous embrasse de tout cœur et désire de même vous revoir un instant plutôt,

Tout à vous

C. N.

Vienne, 20 mai, 1855. Goldem Lam. Leopoldstadt.

C. Negri. — Opere Complete.

9

III.

Scumpii mei copii, Vasile și Iosefina!

Sunt mâhnit din pricina tăcerii voastre, veșnic atât de încăpățânată față de mine. Nu-mi dați de loc știri despre voi, leneși ce sunteți. Vasile e de iertat, cu trebile lui, dar tu, scumpa mea Iosefină, ai putea să te ostenești puțin, pentru plăcerea ce-mi aduc scrisorile tale, mai ales acum, când sunt departe de voi toți, eu, care nu-mi pot găsi adevărata mulțumire decât în mijlocul scumpei mele familiei. Nădăjduesc că de data aceasta îmi veți scrie, fiindcă vă ațâț să-mi faceți această mare plăcere.

Aici, eu îmi petrec vremea cu afacerile; încolo, destul de trist, fiindcă es foarte puțin. Voi, mă... Alexandru și Zoe, și apoi vă voi spune c'am avut plăcerea de-a călători până aproape de Viena cu D-na Rosetty, sora lui Vasile, care și-a continuat drumul bine, atât ea cât și copilul.

Cu bine, dragii mei prieteni, vă îmbrățișez din toată inima, și doresc a vă revedea cât mai curând.

Cu totul al vostru

C. N.

Viena, 20 Mai. 1855. Goldem Lam. Leopoldstadt.

IV.

3/15 8-bre 1855, Constantinople.

Mes bien chers enfants !

J'attends toujours le bateau à vapeur avec une grande impatience, parceque toutes les fois qu'il arrive j'espère avoir de vos chères nouvelles—d'autant plus que Mr. Ghyka m'a écrit que vous étiez tous les deux malades de la fièvre. Il faut chercher à vous en débarrasser car la saison est mauvaise — et surtout faire diète.

Moi je suis bien portant grâce à Dieu, malgré qu'il y ait beaucoup

de maladies ici. Je pense que bientôt j'aurais le plaisir de vous embrasser car nos affaires tirent assez vers leur fin — et puis vous ne sauriez croire combien je désire me retrouver encore une fois parmi toute ma famille pour me reposer un peu de toutes mes fatigues d'ici, d'échapper un peu à un tas de fripons qui nous ont donné assez de fil à tordre.

Ma bien chère Joséphine, toutes tes commissions seront faites et j'en ajouterai encore, outre les douceurs que je vais t'apporter. — Mais adieu mes chers enfants — je vous embrasse comme je vous aime — c'est à dire de tout cœur — et désir bien vous revoir au plutôt. Ici il y a eu une grande victoire des turcs sur les russes à Kars et l'on dit que ces derniers ont perdu 9000 hommes entretués et blessés.

Adieu, mes enfants

C. N.

Embrassez bien Alexandre et Zoé.

IV.

³/₁₅ 8-bre 1855. Constantinople.

Scumpii mei copii,

Aștept în totdeauna vaporul cu mare nerăbdare, căci ori de câte ori sosește, nădăjduesc să am vești dela voi, — mai ales că d-l Ghyka mi-a scris că ați fost amândoi bolnavi de friguri. Căutați a vă scăpa de ele, căci anotimpul e rău; — mai ales să țineți dietă. Eu sunt destul de bine, mulțumesc lui Dumnezeu, cu toate că pe aci umblă atâtea boale. Cred că în scurtă vreme voi avea plăcerea de a vă îmbrățișa, căci trebele noastre sunt pe sfârșite, și apoi voi nu puteți ști cât de mult doresc să mă aflu iarăși în mijlocul familiei mele, pentru a mă odihni puțin în urma atâtor osteneli și a mă răcori puțin de șleahta de pungași de aici, care ne-a dat atâta de furcă.

Scumpa mea Josefină, toate comisiunile tale vor fi îndeplinite, și voi mai adăugă și altele în afară de zaharicalele ce o să-ți aduc.

Deci cu bine, copiii mei ; vă îmbrățișez pre cât de mult vă iubesc, adică din toată inima, și doresc să vă revăd cât mai curând. Aci se sărbătorește o mare victorie a Tărcilor în potruva Rușilor la Kars, și se zice că cei din urmă au pierdut 9000 mii de oameni, cu morți și răniți,

Cu bine copiii mei

C. N.

Îmbrățișați din parte-mi pe Alexandru și Zoe.

V.

8/20 Octobre 1855, Constantinople.

Mes bien chers enfants,

Enfin nous croyons être à la fin de notre affaire ; mais pas encore à la fin de notre séjour ici — car une fois notre affaire terminée, il nous faudra attendre les papiers y nécessaires. Ce n'est pas une petite chose non plus, et les interminables longueurs orientales m'auraient complètement blanchi si j'avais eu moins de patience et de flegme, dont heureusement je suis doué à un degré supérieur. Je vous raconterai tout cela quand j'aurai de nouveau le bonheur de me trouver avec vous — et vous comprendrez ce qu'il faut de cette patience, dont je parle plus haut, à ceux qui ont affaire ici avec les autorités turques et contre des prêtres grecs. C'est une consolation cependant pour moi de payer ma dette de reconnaissance au pays de cette façon-là. Au moins ma santé est bonne. Je n'ai pas eu le temps d'acheter le tabac, car je n'ai reçu votre lettre qu'avant hier, et hier j'ai été toute la journée chez le vieux Vogoridy tandis qu'aujourd'hui je ne suis venu de la Sublime porte que pour faire ma correspondance.

Mais par le prochain bateau j'enverrai cela. Adieu, mes chers enfants — je vous avertirai du jour de mon départ que je désire au plutôt pour vous bien embrasser.

Kilburn a été pris et 1300 prisonniers amenés hier ici — Otchakoff qui est en face a été sauvé par le grand-duc Constantin. 2 divisions françaises arrivent, et au printemps nous aurons la guerre en Bessarabie et même en Pologne — vous connaissez sans doute la brillante affaire de Kars. Cherchez tout cela sur la carte de la mer Noire. Adieu encore et tâchez d'être bien portants.

C. N.

Salut à toute ta famille, Basile.

V.

8/20 Octombrie 1855, Constantinopol.

Scumpii mei copii,

În sfârșit, credem c'am isprăvit afacerea noastră, dar nu și șederea noastră aici, — căci odată afacerea încheiată, va trebui să așteptăm hârtiile trebuitoare; — și aceasta de altminteri nu-i un lucru atât de mic — iar ne mai sfârșitele trăgăneli orientale, m'ar fi albit cu totul, dacă n'aș fi avut răbdarea și tăria de fire cu care, din fericire, sunt înzestrat într'un grad destul de înalt. Vă voi povesti toate acestea, când voi avea din nou fericirea de a mă găsi în mijlocul vostru, și atunci veți înțelege cât de multă nevoie au de această răbdare, de care mă mândresc, acei care au afaceri la autoritățile turcești, și mai ales în potrivea popilor greci. Oricum, e o mângâiere pentru mine de a-mi plăti, în acest chip, datoria mea de recunoștință față de țară.

Noroc că sunt sănătos. N'am avut încă vreme să cumpăr tutunul, căci scrisoarea voastră am primit-o abia alaltăeri, și eri am fost toată ziua la bătrânul Vogoridi, iar astăzi am plecat de la Sublima Poartă, numai pentru a-mi face corespondența.

Dar cu cel dintâi vapor vi-l voi trimite. Cu bine scumpii mei copii. Vă voi înștiința de ziua plecării mele de aici, pe care o doresc cât mai curând, pentru a vă putea îmbrățișa.

Kilburn a fost luat și 1300 prizonieri au fost eri aduși aci. *Otchakoff*, care se află în fața celei dintâi, a fost scăpat de marele duce Constantin. Sosesc 2 diviziuni franceze, și în primavară vom avea războiu în Basarabia și chiar în Polonia. Cunoașteți fără îndoială strălucita afacere de la *Kars*. Căutați toate acestea pe harta Mării Negre. Cu bine deci și vedeți să fiți sănătoși.

C. N.

Salutări la toată familia ta, Vasile.

VI.

10/22 Janvior 1856, Constantinople.

Ma bien chère Joséphine,

Voilà longtemps déjà que tu ne m'as donné de tes nouvelles. Comment va ta santé d'abord et puis comment passe tu ton temps, quels sont les voyages que tu as fait, la tapisserie que tu brode, le livre que tu lis. Voilà tant de questions auxquelles tu pourrais répondre longuement et me procurer par là un bien grand plaisir.

Moi, ici je me porte bien au moins, à défaut d'autres satisfactions — et ce qui me manque le plus ce sont vos chères nouvelles dont vous êtes tous très avarés. Je souffre bien un peu du froid et de l'humidité, car je ne puis supporter les mangals, qui sont des brasiers allumés au moyen desquels on chauffe les chambres, et qui me donnent toujours des maux de tête.

On parle beaucoup ici de la paix et de la future réorganisation de nos principautés. Notre affaire des couvents va doucement, mais nous espérons qu'elle aura une bonne fin — et alors, ma bien chère Joséphine, j'aurai le bonheur de te bien embrasser et te serrer sur mon cœur au pays. J'embrasse Basile, ainsi que tous les nôtres que tu verras. Toi aussi, ma Joséphine, je t'embrasse tendrement et mille fois.

Ton père

C. NĚGRI

VI.

10/22 Ianuarie 1856, Constantinopole.

Scumpa mea Josefină,

Iată, a trecut multă vreme, de când nu mi-ai dat vești despre tine. Spune-mi mai întâi cum mergi cu sănătatea, apoi, cum îți petrești timpul, ce călătorii ai făcut, ce brodezi, ce citești.

Iată o mulțime de întrebări la care ai putea să-mi răspunzi pe larg și astfel să-mi faci o mare plăcere.

Aici, în lipsa altor mulțumiri cel puțin sunt sănătos; — dar ceea ce-mi lipsește mai ales sunt știrile despre voi, pentru care vă arătați foarte zgârciți.

Sufăr puțin din pricina frigului și a umezelii, căci nu mă pot deprinde cu sobele în care arde mangel, prin mijlocul căruia se încălzesc odăile, și care îmi pricinuește în totdeauna dureri de cap.

Aici se vorbește foarte mult asupra păcii și asupra viitoarei închegări a principatelor noastre.

Chestia noastră, a mănăstirilor, merge încet, dar nădăjduim că se va isprăvi cu bine, — și atunci, scumpa mea Josefină, voi avea fericirea ca reîntors în țară, să te îmbrățișez și să te strâng la peptul meu.

Îmbrățișez pe Vasile, ca și pe toți ai noștri, pe care vei avea prilejul să-i vezi. Pe tine Josefina mea, te îmbrățișez de asemeni cu dragoste și de mii de ori.

Tatăl tău

C. NEGRI

VII.

Le 14/26 fevrier 1856, Constantinople.

Ma bien chère Joséphine,

J'ai été bien content d'avoir reçu ta chère lettre, et de savoir que tu n'avais plus la fièvre. Mais ce qui me contentera bien plus ce sera de te voir bientôt et de te pouvoir embrasser tendrement. J'ai la satisfaction de t'annoncer que l'object de ma mission tout en ne s'étant point terminé durant mon séjour ici, ne s'en terminera pas moins bientôt selon mes désirs, et je puis hardiment dire que c'est bien d'après nos démarches et nos explications qu'il en a été décidé ainsi — en sorte que mon collègue et moi nous avons tout lieu d'être satisfaits, après toutes les peines que nous nous sommes donnés ici. Nous allons bientôt retourner au pays et je vous indiquerai plus tard à tous le jour même de mon arrivée en Moldavie, afin qu'un moment plutôt j'aie la joie de me trouver parmi vous tous, et me dédommager ainsi dans ma chère famille de tous mes nombreux désagréments passés.

C'est une perspective pleine de bonheur pour moi que j'attends avec une grande impatience. Adieu donc jusqu'à lors ma bien chérie, et quand je pense que bientôt je te pourrais serrer sur mon coeur, je me sens profondément ému, ma bien chère fille. Adieu encore, je t'embrasse mille fois.

Ton père

C. NEGRI.

VII.

14/26 Februar 1856 Constantinopol.

Scumpa mea Iosefină,

Am fost foarte mulțumit de primirea scumpei tale scrisori, și de știrea că ți-au trecut frigurile. Dar cea ce mă va mulțumi mai ales, va fi de a te putea în curând vedea și îmbrățișa cu dragoste. Am bucuria să te înștiințez că afacerea pentru care am fost trimis cu toate că nu s'a sfârșit în timpul șederii mele aici totuși va căpăta sfârșit curând, după cum și doresc; și-o pot spune cu mândrie că în urma stăruințelor și lămurirelor noastre, s'a hotărât lucrurile astfel, — așa că atât eu, cât și colegul meu, avem tot dreptul de a fi mulțumiți, după ce ne-am dat atâta osteneală. În curând ne vom întoarce în țară, și peste câțva vreme vă voi arăta chiar ziua sosirii mele în Moldova, astfel, cât se va putea mai grabnic, să am bucuria de-a mă găsi în mijlocul vostru, al tuturor, și de a mă despăgubi astfel, în sânul familiei mele, de toate și numeroasele mele neplăceri.

Acest lucru e pentru mine, o dorință plină de fericire, și o aștept cu cea mai mare nerăbdare. Cu bine deci până atunci, și când mă gândesc că în curând te voi putea strânge la pieptul meu, sunt adânc mișcat scumpa mea fiică. Cu bine deci, și te îmbrățișez de mii de ori,

Tatăl tau
C. NEGRI.

VIII.

Ma bien chère fille Josette,

Je tiens 25 mille ducats prêts et Manuel lepouréano mon chargé d'affaire a déjà donné un papier au Divan, en sorte que l'un des plus prochains vendredis, les écriées publiques vont avoir lieu; et de la sorte toute cette affaire de Mangina se terminera enfin.

Cela dure un peu... et puis il y a une autre combinaison pour vous, c'est celle de recevoir 15 mille ducats d'Alexandry au lieu des cinq mille qu'il a à vous donner — il le ferait volontier; mais je ne vous le conseille pas, parceque la terre va arriver à une valeur fabuleuse après la réorganisation du pays. Cela ira bien mes chers enfants, ne perdez pas patience et courage — ce sont des choses que l'on ne perd qu'à mon âge.

Mes deux sœurs Catinca et Zulnie arrivent à Iassy par la Galicie dans une huitaine de jours. Nous avons eu beau écrire tous à Cocoutza d'aller se soigner en Italie et de ne retourner en aucun cas en Moldavie. Cela n'a servi à rien du tout.

Moi je suis très occupé ici — mais c'est bien ma dernière occupation politique — et si je parviens à voir une fois ce pays organisé définitivement de quelque manière que ce soit — je vais m'occuper un peu de ma famille, de mes affaires et surtout de ma santé qui est bien délabrée sans en avoir l'air. Adieu, mes chers amis, je vous embrasse tous deux de tout coeur — et bientôt l'affaire sera faite. — Alexandry est ici et en attend le denouement qui sera assez désagréable pour lui.

Tout à vous et mes bonnes amitiés à tous les nôtres de là-bas.

C. N.

22 Octobre 1857 Iassy.

VIII.

Scumpa mea fiică, Joseta,

Am gata 25 mii ducați, iar Manuel Iepureanu, însărcinatul meu de afaceri a dat chiar hârtie la Divan astfel că strigările vor avea loc în Vinerea cea mai apropiată, și toată această afacere a Mânjâni va lua sfârșit odată. Ține deajuns doar.

Și apoi, mai e și o altă combinație pentru voi, și anume, de a primi 15 mii ducați dela Alecsandri, în loc de 5 mii ce are să vă dea. El o va face bucuros; dar nu vă sfătuesc, pentru că pământul se va urcă la o valoare fabuloasă după reorganizația țării. O să fie bine, copii mei; nu perdeți curajul și răbdarea; — căci acestea nu se perd decât la vrâsta mea. Cele două surori ale mele, Zulnia și Catinca, vor sosi la Iași peste opt zile.

De geaba am scris cu toții și am sfătuit pe Cocuța să plece și să se îngrijească în Italia, și nici într'un caz să nu se întoarcă în Moldova. Asta n'a slujit la nimic. Aici eu sunt

foarte ocupat, dar e ultima mea preocupatie politică, și după ce voi ajunge să văd această țară organizată definitiv, în orice fel ar fi, voi începe să mă ocup puțin și de familia mea, de afacerile mele, și mai ales de sănătatea mea, care e destul de zdruncinată, de și nu arăt.

Cu bine deci, scumpii mei amici ; vă îmbrățișez pe amândoi din toată inima. În curând afacerea se va sfârși. Alecsandri e aici, și așteaptă deznodământul, care va fi destul de neplăcut pentru dânsul.

Cu totul al vostru, și toate urările de bine la toți ai noștri de pe-acolo.

C. N.

22 Octombrie 1877. Iași.

IX.

Chère fille,

Je t'embrasse mille fois de tout cœur, et te remercie tout autant de tes souhaits à l'occasion de cette nouvelle année, qui hélas ne fait que nous démontrer de plus en plus que les souhaits que nous formons soit à cette époque soit à une autre ne sont guère plus suivis d'efficacité que si nous n'en faisons pas du tout. Dieu exaucera tes vœux s'il est juste, dis-tu. Dieu est éminemment juste, chère fille, mais de cette justesse mathématique qui fait qu'aucun de ces milliers de monde ne tombe sur un autre monde, que le soleil, astre unique, éclaire tout cela, que la terre sur laquelle nous sommes, fournit à l'existence de tout ceux qui l'habitent et qu'enfin tout est réglé d'une main d'un tel maître et si grandement combiné, qu'il ne peut guère, après les œuvres immenses, écouter, et qui plus est satisfaire des vœux qu'ici bas font ce qu'on appelle les infimes mortes en grains de sable lilliputiens. Il doit avoir des choses plus sérieuses à faire qu'à perdre son temps avec les humains en général et non en particulier. Voilà pourquoi, ma chérie, il ne faut plus guère faire des vœux, parce que en les faisant, on s'accoutume à se fâcher et à se croire malheureux lorsqu'ils ne se réalisent pas. Le véritable bonheur consiste à se savoir contenter de ce que l'on, est de ce que l'on a, en dépit du proverbe italien «chi non ha, non e». Je t'embrasse, chère Josephine, et te serre tendrement sur mon cœur. Merci de ta bourse. Dans une seconde lettre je t'expliquerai mon étonnement à son sujet. Je t'embrasse encore, toi et Basile. une infinité de fois.

Ton père,
C. N.

IX.

Scumpă fiică,

Te îmbrățișez de mii de ori din tot sufletul, și-ți mulțumesc tot pe atât pentru urările de anul nou, — care vai! din ce în ce mai mult, ne arată că urările pe care le facem, fie cu acest prilej, fie cu altul, sunt tot atât de lipsite de îndeplinire ca și cum nu le-am face de loc. Dumnezeu va ascultă rugile tale, dacă e drept, — zici tu ; — Dumnezeu este desăvârșit de drept, scumpă copilă, — dar această dreptate, ca și dreapta potrivire matematică a firii, care face ca miile de lumi să nu se prăvălească una peste alta, ca soarele, astru unic, să le lumineze pe toate, că pământul, pe care trăim, să hrănească pe toți acei care-l locuiesc, sunt rânduite de mâna unui asemenea stăpân, și cu atâta măiestrie chibzuită, încât, după atâtea nemărginite opere, nu mai poate să asculte nici împlini dorințele și rugele pe care, jos pe pământ, le fac acele fire de nisip ce-s oamenii.

El trebuie să aibă lucruri mult mai serioase de îndeplinit, decât să-și peardă vremea cu oamenii în general, și nu în particular. Iată de ce fiica mea, nu trebuie să dorim nimic, pentru că ne obișnuim a ne mândri și a ne crede nefericiți, când dorințele noastre nu se împlinesc. Adevărata fericire stă în a ști să te mulțumești cu ceea ce ai, în ciuda proverbului italian : « *chi non ha, non e* ». Te îmbrățișez scumpa mea Josefina și te strâng cu dragoste la peptul meu. Îți mulțumesc pentru pungă. În scrisoarea viitoare îți voi povesti mirarea mea cu privirea la dansa. Vă îmbrățișez încă odată, pe tine și pe Vasile,

Tatăl tău

C. N.

X.

Mes chers enfants, Basile et Joséphine,

Au lieu de vous gronder pour votre paresseuse insouciance à mon égard, je vous envoie mes meilleurs félicitations pour les présentes fêtes de Pâques. Puissiez vous les passer joyeusement, sauf trop de soucis comme il convient à votre âge, et surtout sans l'isolement et les ennuis que je subis à Stamboul. L'habitude que j'avais de me trouver au milieu de ma famille à ces fêtes m'était bien douce et son souvenir m'est d'autant plus poignant. Mais que faire : patience. C'est ici surtout qu'on dit que la patience transforme la feuille de murier en satin, mais les proverbes ne sont jamais vrais qu'à l'état de théorie. Je me porte bien au moins, et grâce à Dieu ; et j'espère vous embrasser bientôt — car cinq puissances ont reconnu officiellement la double élection du prince Couza — que la Turquie donc, accepte ou non cela, notre mission se terminera dans les deux cas. Je désire bien avoir de vos chères nouvelles et en les attendant toujours, je vous embrasse de tout coeur. Si vous êtes déjà à Iépoureny et que Marie et Manolaky y soient aussi, embrassez-les bien pour moi. Je ne sais rien de la santé de la tante Catinca, et vous m'en donnerez des nouvelles en cas que vous vous décidiez à m'écrire.

Adieu, chers enfants encore une fois je vous embrasse de tout mon coeur et vous recommande de ne pas m'oublier tout à fait.

C. NÉGRI.

Le jour de Pâques, 1859. Constantinople.

X.

Scumpii mei copii, Vasile și Iosefina,

În loc de a vă certă pentru leneșă voastră nepăsare față de mine, eu vă trimit cele mai calde felicitări pentru sărbătorile Paștelui. Vă doresc să le petreceți voioși, fără prea multă grijă, cum îi stă bine vrăstei voastre, și mai ales fără singurătatea și plictiseala pe care o îndur aici la Stambul. Obiceiul ce-l aveam de-a mă găsi în aceste sărbători în mijlocul familiei mele, mi-eră cu totul plăcut, și cu atât mă doare mai mult amintirea lui. Dar ce-i de făcut ? răbdare. Se spune că răbdarea schimbă frunza dudului în mătășă, dar proverbele nu sunt adevărate decât în teorie.

Noroc că sunt sănătos și, mulțumită lui D-zeu, vă voi îmbrățișa în curând, căci cinci puteri au recunoscut în mod oficial alegerea Prințului Cuza ca domn, și Turcia, fie că va primi sau nu, misiunea se va termina în amândouă cazurile. Doresc mult să am vești dela voi, și în așteptarea lor vă îmbrățișez din inimă. Dacă acum sunteți la Epureni, și dacă Maria și Manolache sunt acolo, îmbrățișați-i din partea mea. Nu mai știu nimic de sănătatea mătușii Catinca, și în caz când vă veți hotărî să-mi scriți, îmi veți da vești despre dânsa. Cu bine scumpii mei copii, vă îmbrățișez înc'odată din toată inima, și vă rog a nu mă uita cu totul.

C. NEGRI,

În ziua Paștelui, 1859. Constantinopol.

XI.

Chère Joséphine,

Je suis heureux de savoir par toi-même que tu es bien portante et je dirai, mille fois plus heureux encore si je pouvais te voir et t'embrasser. Mais patience, cette fois, cela ne durera plus long-temps car d'après les assurances que m'a donné l'ambassadeur de France que j'ai vu ces jours-ci, dans trois semaines, un mois tout au plus, toute cette longue affaire de l'investiture serait enfin terminée et je pourrais retourner au pays, revoir ma famille. J'aspire après le doux moment avec une impatience que tu comprendra facilement quand ayant le bonheur de me retrouver entre vous tous, je vous raconterai toutes mes tribulations d'ici, et toute cette angélique patience qu'il m'a fallu avoir pendant sept mois de suite dans cet horrible Stamboul que les poètes du pays appellent la perle de l'univers. Mais je suis bien portant au moins et j'en rend sérieusement grâce à la divine providence pour ce bienfait.

Tu tombe dans une extrémité totalement opposée aux sentiments généralement naturelles de la maternité, en m'écrivant tant de mal des avantages extérieurs de ton fils — D'abord un mioche de son calibre ne peut guère dénoter dès le premier mois de son existence un avant-goût flatteur et précoce d'une beauté phénoménale — attends les années qui doivent le former — et puis quand même tu sais qu'il y a de la marge entre Quasimodo et l'Apollon des Belvédère, ainsi ne te desespère pas hâtivement. Par contre ta petite serra une merveille des

mille et une nuit et il y aura compensation. Mais je t'embrasse chère Joséphine comme je t'aime, c'est à dire de tout mon coeur — et a bientôt.

Ton père.

Le 10 23 Août 1859.

XI.

Dragă Josefină,

Sunt fericit că pot afla dela tine că ești sănătoasă, și aș fi de mii de ori mai fericit, dacă aș putea să te văd și să te îmbrățișez. Dar de data aceasta, răbdare, nu va mai dură mult timp, căci după asigurările pe care mi le-a dat ambasadorul Franței, pe care l-am văzut zilele astea, în trei săptămâni, cel mult o lună, această trăgănată afacere a investiției se va sfârși, și atunci mă voi putea înturna în țară să-mi revăd familia.

Aștept dulcele momente cu o nerăbdare pe care o vei înțelege, când având fericirea de a mă regăsi în mijlocul vostru, vă voi povesti despre toate necazurile mele de-aici, și despre îngereasca răbdare ce mi-a trebuit în aceste șapte luni din urmă, în acest îngrozitor Stambul pe care poezii de pe aici îl numesc: «Perla universului». Dar din fericire sunt sănătos și mulțumesc din suflet divinei Providențe pentru această binefacere. Tu cazi într-o extremitate cu totul opusă sentimentelor de obicei firești ale maternității, scriindu-mi atât de rău despre frumusețea fiului tău. Mai întâi că un plod de vrâsta lui, nu poate arăta din cea dintâi lună, că e de o frumusețe fenomenală; — așteaptă anii care au să-l formeze, și apoi ori și cum, tu știi că-s mult trepte între Quasimodo și Apollon de Belvedere. Astfel nu desnădăjdui prea de timpuriu. În schimb, micuța ta va fi o minune din «O mie și una de nopți», și astfel va fi o răsplătire. Te îmbrățișez, scumpă Josefino din tot sufletul, pre cât îmi ești de dragă.

Tatăl tău.

10/22 August 1859.

XII.

Mes bien chers amis, Basile et Joséphine,

Je n'ai pu échapper à Constantinople comme vous savez, et quoique je n'aie jamais eu une sympathie bien prononcée pour cette ville, je suis obligé pour bien des raisons d'y faire mon séjour. Je vais bientôt prendre une maison sur le Bosphore, où je pense bien que vous viendrez me voir au printemps avec mes soeurs. Ce m'est une bien grande consolation que de croire à cela, aussi je me réjouis déjà de vous voir avec moi, et de vous faire les honneurs de cette ville — les honneurs gastronomiques surtout ; car ici il y a beaucoup de bonnes choses à déguster en amateur.

Ma traversée a été bientôt faite en cette saison où le temps est toujours mauvais, — au printemps vous ne vous en ressentirez guère non plus. Que font vos enfants, et vous-mêmes, vous portez vous bien, comme d'ailleurs c'est de votre âge. Moi aussi je me porte bien, malgré la grande humidité qu'il y a ici en cette saison.

Nous entrons dans le moi de Janvier qui à Constantinople est assez beau et que cette nouvelle année dans laquelle nous allons encore nous trouver si Dieu veut, vous soit favorable et heureuse autant que je vous le désire, mes chers enfants. Donnez-moi le plus souvent que vous pourrez de vos nouvelles, ne soyez point paresseux à cet égard, et recevez mes embrassement les plus affectueux.

Mes respects à Mesdames Zulnie et Zoé, mes amitiés à leurs maris ainsi qu'au Docteur. Adieu et à revoir au printemps.

Embrasse pour moi, Joséphine, ta petite et apprends-lui à ne pas l'oublier.

Tout à vous.

C. NEGRI.

Le 18 30 Octobre 1839, Stamboul.

XII.

Dragii mei prieteni, Vasile și Josefina.

După cum știți n'am putut scăpa din Constantinopole, și cu toate că n'am avut nici odată dragoste vădită pentru acest oraș, sunt nevoit din multe pricini ca să mai rămân aici. Imi voi lua în curând o casă pe Bosfor, unde nădăjduesc să veniți în primăvară cu surorile mele ca să mă vedeți. E o mare mângâiere pentru mine de a nădăjdui aceasta.

Astfel, eu mă și bucur de a vă vedea lângă mine, și de a vă împărtăși plăcerile acestui oraș, plăceri gastronomice mai ales, căci aici se găsesc multe bunătăți. Călătoria mea pe mare a fost făcută repede în acest anotimp, când vremea e în totdeauna rea. În primăvară nu veți simți mai de loc.

Ce fac copiii voștri; dar voi, sunteți sănătoși? căci de altminteri acum e vremea voastră. Eu de asemeni sunt bine, cu toată umezeala, cea mare din acest timp.

Intrăm în Ianuarie care la Constantinopole e destul de frumos. Deie Dumnezeu ca acest an în care intrăm, să vă fie cu fericire și noroc atât cât v'o doresc scumpii mei copii.

Dați-mi, cât mai curând cu putință, vești despre voi, nu fiți leneși, și primiți îmbrățișările mele cele mai dragostoase.

Respectele mele D-nelor Zulnia și Zoe; multă prietenie bărbajilor lor și Doctorului. Cu bine și la revedere în primăvară.

Îmbrățișează din partea mea pe mititica ta și spune-î să nu mă uite.

Cu totul al vostru.

C. NEGRI.

18/30 Octobre 1859, Stambul.

XIII.

Mes chers enfants, Basile et Joséphine,

Voici Démètre qui rentre au pays, et qui vous dira combien je suis ennuyé de ce séjour de Stamboul, d'autant plus que je n'y ai rien à faire qu'à attendre bêtement cette diable de Conférence, et puis sa décision. Il peut se faire que cela dure encore longtemps; car d'après la tournure que présentent les affaires, la guerre, paraît-il, est inévitable; et si l'on ne se dépêche pas d'en finir vite avec notre question de conférer, il est fort possible qu'on n'ait plus le temps de la traiter, et qu'alors elle restera ainsi que les autres questions, dépendantes du sort de la guerre.

Nous allons voir cela aussi, nous avons vu tant de choses depuis 48, alors que Joséphine elle-même était une républicaine à cocarde rouge.

dans les classes du quartier Beaujon. Maintenant qu'elle est bonne fille, bonne épouse, bonne mère, comme sur les épitaphes bourgeoises, je pense bien que cette ardeur de fraternité, égalité ou la mort, doit s'être modifié un peu en elle depuis. Ce qui doit cependant l'embarrasser beaucoup, c'est qu'au lieu de donner des fils à la patrie, elle ne lui donne que des filles et dans ces moments critiques, c'est une chose qui arrive tout à fait à rebours. Espérons toujours que ce ne sera pas la dernière guerre et que ce qui est différé n'est pas perdu, comme on dit. J'envoie une caisse d'oranges à Catinca, et pour que Joséphine en prenne sa part, il faut qu'elle aille à Okna tenir un peu compagnie à sa tante. Je désire, mes chers amis, que cette lettre vous trouve en bonne santé, et vous engage en même tems de m'écrire quelques mots à présent surtout que la navigation du bas Danube est régulière. Je te prie, Basile, si tu en trouve l'occasion, de chercher à me défaire par l'entremise de notre ami Panaitesco, de mes terrains de Galatz. Je pense que cela se pourrait faire à présent plus facilement qu'avant.

Je vous embrasse tous deux de tout mon coeur et désire bien vous revoir — j'embrasse ma petite-fille qui court, j'espère, toute la journée au grand air et je présente mes bien amicales salutations à Zoé, Alexandre, au Docteur et Madame Hélène Plitos. Adieu encore et à revoir le plutôt que je pourrai.

Tout à vous,

C. NEGRI.

Ce 16 Mars 1859, Constantinople.

XIII.

Dragii mei copii, Vasile și Josefina,

Iată Dimitrie care se reîntoarce în țară, și vă va spune cât sunt de plictisit de șederea mea la Stambul; cu atât mai mult cu cât n'am nimic alt ceva de făcut, decât să aștept prostește afurisita asta de conferință și apoi hotărîrea ei. Se poate întâmpla ca asta să ție încă mult, căci după întorsătura pe care au luat-o lucrurile în timpul de față, războiul pare de neînlăturat, și dacă nu se grăbesc ca să isprăvească repede cu chestia noastră, e foarte cu putință ca să nu mai aibă timp de a o pune la cale, și astfel va rămânea ca și celelalte chestii, atârănătoare de soarta războiului.

Vom vedea-o și p'asta, căci am văzut multe lucruri dela 48, când chiar Josefina eră o republicană cu cocardă roșie în clasele școalelor din cartierul Beaujon.

Acum când dânsa e o bună fiică, o bună nevastă, o bună mamă ca în epitafurile burghezilor, socotesc că acea ardoare de fraternitate, egalitate sau moartea, s'a mai modificat puțin în sufletul ei, de atunci. Ceeace de altminteri trebuie s'o necăjească mult, e faptul că în loc să dea țării numai băeți, ea dă numai fete,—și în aceste clipe grele, lucrul e cu totul deandoaselea. Să nădărdum cel puțin că acesta nu va fi cel din urmă război, și că ceiace întârzie nu înseamnă, că n'o să se mai întâmple, după cum zice o vorbă. Trimit o ladă cu portocale Catincăi, și pentru ca Josefina să-și ia partea, să se ducă la Ocna câțva timp, să fie de urât mătușei sale. Doresc scumpii mei amici, ca această scrisoare să vă găsească sănătoși, și tot odată să vă îndemne a-mi scrie câteva rânduri, mai ales că navigația Dunării de jos a fost regulată. Te rog Vasile, dacă vei găsi ocazia, să cauți sa mă desfaci prin mijlocirea prietenului nostru Panaitescu, de terenurile mele dela Galați. Cred că în prezent aceasta se va putea face mai ușor ca înainte.

Vă îmbrățișez pe amândoi din tot sufletul și doresc să vă revăd. Îmi îmbrățișez nepoțica, care nădărduește că aleargă toată ziua pe-afară, și trimit cele mai amicale salutări Zoei, lui Alexandru, Doctorului și Doamnei Elena Plitos. Cu bine deci și la revedere pe cât mai curând voi putea.

Cu totul al vostru.

C. NEGRI.

16 Martie 1859, Constantinople.

XIV.

Ce 5/17 Février 1860 Stamboul.

Ma chère fille, Joséphine,

Depuis que je suis ici, je n'ai guère eu de vos nouvelles. Je suppose toutefois que toi et ton mari vous vous portez bien, car la santé est un apanage obstiné de la jeunesse. Moi aussi quoique d'un âge assez

amûr, je me porterais parfaitement bien ici, si je n'avais quelquefois des maux de gorge et de temps en temps des maux de tête occasionnés par les mangales des pachas. Je ne sais ce que vous faites ni ou vous êtes, et je désirerais bien en être instruit. Ainsi prends ton courage à deux mains, une-deux-trois et mets-toi au pupitre pour m'écrire quelques mots, Tu me donneras des nouvelles de ta fille aussi, car c'est là un sujet intarissable pour une mère. Elle doit être grandie d'un kot pour le moins — ces mioches poussent vite, surtout au grand air de la campagne. Je m'ennuie bien ici et le temps n'y contribue pas pour peu. Il fait humide, de la pluie, de la boue, et pas froid. J'aimerais mieux un temps froid, mais sec — il irait à ma santé parfaitement. Bientôt nous aurons ici le printemps, et la verdure, et une fois arrivé là, en face de la belle nature d'ici je suis sauvé de l'ennui. Adieu, mes chers enfants. je vous embrasse de tout mon cœur et désire bien que vous ne m'oubliez point tout à fait. Saluez de ma part tous les vôtres et soyez tous en bonne santé.

C. N.

XIV.

5/17 Februarie 1860 Stambul.

Scumpa mea fiică Josefina,

De când sunt aici n'am avut nici o veste dela voi. Bănuiesc totuși că atât tu cât și bărbatul tău sunteți sănătoși, căci sănătatea este numai un bun al tinereții. Eu de asemenea, cu toată vrâsta mea coaptă, ași fi cu desăvârșire sănătos aici, dacă n'ași simți câteodată dureri de gât, și din când în când dureri de cap, din pricina mangalului Pașalelor. Nu știu nici ce faceți, nici unde sunteți, și doresc foarte mult să mă înștiințați. Astfel ia-ți inima în dinți, zi una-două-trei, și așează-te la pupitrul tău pentru a-mi scrie câteva rânduri. Îmi vei da de asemeni vești despre fetița ta, căci aceasta e un izvor nesecat de subiecte pentru o mamă. Trebuie să fi crescut cel puțin de-un cot, căci plodurile se născă repede, și mai ales în aerul dela țară. Mă plictisesc destul aici, și vremea nu contribuie puțin la aceasta. E umed, plouă și-i ceață, fără să fie frig. Ași vrea mai bine să fie frig, dar uscat, — ar prii de minune sănătății mele. Dar în curând vom avea

primăvară și verdeață, și atunci în fața frumoasei naturi, voi fi scăpat de plictiseală. Cu bine deci scumpii mei copii, vă îmbrățișez din toată inima și doresc mult să nu mă uitați cu totul. Salutați din partea mea pe toți ai voștri și fiți sănătoși.

C. N.

XV.

Ce 23 Mars 1860, Stamboul

Ma bien chère Joséphine,

J'ai reçu ta bonne lettre et elle m'a fait un bien grand plaisir, en voyant d'abord que tu ne m'oublie pas et puis que vous vous portiez tous bien. Les merveilles que tu me racontes de ma petite-fille me font croire, sur ta parole, que c'est un prodige de la nature.

Bientôt la saison des fleurs arrivant, et moi-même arrivant en Moldavie — vers la mi-avril, elle pourra, comme il paraît que tu y tiennes me poser sur la tête, la fameuse couronne proverbiale de cet autre prodige du Charivari. J'en serai flatté. Mais comme ordinairement ces scènes se préparent longtemps à l'avance au moyen du concours des parents eux-mêmes, je verrai dans cet acte solennel plutôt une attention déguisée de ta part, qu'autre chose.

Je vais donc bientôt vous revoir, mes chers amis — et j'en ai bien besoin. Je n'ai pas été trop bien portant pendant cet hiver — et l'air du sol natal me retrempera.

Je me proposais d'aller au pays même avant l'époque que je t'indique, mais des affaires que je tiens à terminer avant mon départ me retiennent encore ici.

Jusqu'à l'heureux moment de vous revoir, mes chers amis, je vous embrasse de tout mon coeur, tous, toi, Basile et vos enfants.

C. NEGRI.

XV.

23 Martie 1860, Stambul

Scumpa mea Josefina,

Am primit scrisoarea ta și mi-a făcut mare plăcere, văzând mai întâi că tu nu mă uiți, și-apoi că sunteți sănătoși. Minunățiile ce mi le povestești despre fetiță, mă fac să cred că e o minune a naturii.

În curând sosind anotimpul florilor, și eu însumi sosind în Moldova pe la jumătatea lui April, ea va putea să-mi pue pe frunte faimoașa cunună proverbială. Voiu fi mândru de aceasta. Dar cum de obicei, aceste scene se pregătesc cu mult înainte cu ajutorul părinților însuși, eu voiu vedeă în acest act solemn mai degrabă o atenție deghizată din partea ta, decât altceva.

Deci încurând vă voi revedea dragii mei prieteni și simt foarte mult nevoia. N'am prea fost bine în iarna aceasta, dar aerul pământului natal mă va întremă.

Aveam de gând să viu în țară înainte de epoca ce ți-am spus, dar afacerile pe care vroi să le termin înaintea plecării, mă rețin încă aici.

Până la fericita clipă a revederii, dragii mei prieteni, vă îmbrățișez din toată inima, pe tine, pe Vasile și copiii tăi.

C. NEGRI.

XVI.

Ce 4e 16 février 1861 Stamboul.

Mes bien chers Basile et Joséphine,

Je n'ai aucune nouvelle de vous depuis que j'ai quitté le pays. Peut-être m'avez vous écrit — mais en cette saison les communications postales deviennent si difficiles pour ne pas dire impossibles qu'il n'est pas étonnant que je n'aye reçu un seul mot de personne, pas même de ma sœur Catinca qui doit certainement m'avoir écrit. Mais—patience une vingtaine de jours encore, et la navigations du Danube s'opérant de nouveau, j'aime à croire que vous me donnerez tous de vos chères nouvelles qui me sont bien nécessaire dans l'éloignement et la solitude presque, où je me trouve ici.

Je suis assez bien portant, grâce à Dieu — mais les chagrins ne m'ont point manqué depuis mon retour — et j'en suis bien las, ma foi. Mais je prends mon courage et ma patience à deux mains pour bien terminer si c'est possible, une négociation qui fait actuellement l'objet de toutes mes préoccupations.

Adieu, chers amis. Comment allez vous dans vos affaires ? Comment va votre santé ? Vous ne deviez pas me laisser si complètement dans l'ignorance. Je vous embrasse de tout coeur.

C. NEGRI.

XVI.

4/16 Fevruarie 1861 Stambul.

Scumpii mei Vasile și Iosefina,

N'am primit nici o veste dela voi decând am părăsit țara. Poate mi-ați scris, dar în acest anotimp comunicațiile postale sunt așa de grele, ca să nu zic peste puțină, încât nu mă mir că n'am primit nici un cuvânt dela nimeni, nici chiar dela sora mea Catinca, care cu siguranță mi-a scris.

Dar răbdare încă vre-o 20 de zile, și navigația Dunării începându-se din nou nădăjduesc că-mi veți da vești, a căror lipsă o simt foarte mult aici, în depărtarea și singurătatea în care mă gălesc.

Sunt destul de sănătos, mulțumită lui Dumnezeu, însă dela întoarcerea mea, necazurile nu m'au cruțat de loc. Sunt cu totul trudit.

Dar îmi iau curajul și răbdarea 'n dinți ca să pot isprăvi cu bine o afacere care în timpul de față face obiectul tuturor preocupărilor mele.

Cu bine dragii mei. Cum vă merg interesele? Cum stați cu sănătatea? N'ar trebui să mă lăsați cu totul în neștiință.

Vă îmbrățișez din tot sufletul.

C. NEGRI.

XVII.

Ce ^{29 février}
^{12 mars} 1861, Stamboul

Mes biens chers Basile et Joséphine,

J'ai été bien content de recevoir une de vos lettres qui m'est parvenue très tard, il est vrai, mais qui m'a d'autant plus fait plaisir que j'ai eu de vos chères nouvelles par vous-mêmes. Ordinairement quand la navigation du Danube est ouverte, Guitza, auquel j'ai recommandé cela, me tient régulièrement au courant de votre santé, du lieu où vous êtes et

de ce que vous faites au moyen des informations qu'il puise à son tour chez Mr. Moritz.

Qu'avez vous fait et décidé à propos de Iépoureni? Votre santé, avant tout, est-elle bonne? et votre enfant suit-il la tradition — devient-il gentil? Voilà ce que vous m'écirez, n'est-ce pas?

C'est une vraie révolution chez moi, quand je reçois des lettres de ma famille, d'abord parce qu'elles sont rares et puis par la joie que j'en ressens. —

J'ai passé ici une triste campagne d'hiver. Les armes de Galatz ainsi que plusieurs autres choses, m'ont donné des embarras et des chagrins. Aussi j'aspire après le repos, et jamais ma modeste et pauvre maisonnette d'Okna ne m'a semblé plus regrettable sous ce rapport, comme sur tous les autres d'ailleurs à présent surtout que l'âge vient s'en mêler. Je serais bien heureux le jour où je m'y reverrai entouré de ceux que j'aime. Adieu, mes bien chers enfants, je vous embrasse de tout mon coeur.

C. N.

Très sensible à l'aimable souvenir de tes belles-soeurs, je te prie chère Joséphine, de leur présenter mes plus humbles respects.

XVII.

29 Februar 1861, Stambul
12 Martie

Scumpii mei Vasile și Josefina,

Am fost fost foarte mulțumit de primirea uneia din scrisorile voastre, care a ajuns foarte târziu, dar care mi-a făcut cu-atât mai mare plăcere, căci am putut avea vești dela voi înși-vă. De obicei, când navigația Dunării e deschisă, Ghiță, pe care l-am însărcinat cu aceasta, mă ține regulat în cunoștință despre sănătatea voastră, despre locul unde vă aflați, de ceia ce faceți, prin mijlocirea informațiilor pe care le capătă, și el la rândul lui, dela Moritz.

Ce-ați făcut și hotărît cu Epurenii? Înainte de toate, sunteți sănătoși iar copilul vostru urmează tradiția, se face drăguț? Iată ce-aveți să-mi scriți, — nu-i așa?

E o adevărată sărbătoare pentru mine când primesc scrisori dela familia mea, măi'întâi pentru că ele sunt rare, și-apoi, pentru bucuria ce-o resimt.

Am petrecut aici o tristă campanie de iarnă. Armele de la Galați, precum și alte multe lucruri, mi-au adus multe ne-
cazuri și mâhniri.

Așa că doresc mult odihna, și niciodată nu mi-a părut mai mult rău după modesta și sărăcăcioasa mea căsuță din Ocna; și 'n privința aceasta ca și 'n multe altele, mai ales acumă când vârsta a început să fie de vină.

Voi fi foarte fericit în ziua când mă voi vedea înconjurat de toți acei pe care-i iubesc. Cu bine copiii mei, vă îmbră-
țișez din toată inima.

C. N.

Foarte mișcat de plăcuta amintire a cumnatelor tale, te rog, scumpă Josefină, arată-le respectele mele cele mai adânci.

XVIII.

Ce 4 16 Mars. Stamboul.

Mes bien chers enfants, Basile et Joséphine.

Pour vous donner un bon exemple à suivre, me voici profitant de nouveau de l'ouverture de la navigation, et vous écrivant lettre sur lettre. J'ai été fort occupé et même désagréablement occupé pendant tout ce temps passé, mais nous voici arrivés au Ramazan, fêtes de l'Islam qui durent un mois. pendant toute la durée duquel les Turcs sont en com-
plette vacances. Je me donnerai donc le plaisir de vous entretenir sou-
vent de moi. Ma santé est bonne, heureusement encore, et je n'ai ici que la seule satisfaction de me bien porter. Je connais très peu de per-
sonnes en dehors du monde officiel, je vis très retiré, très enuyé et sou-
pirant constamment après cette bicoque d'Okna, que vous connaissez. Combien d'autres à ma place n'y penseraient guère, tandis que moi je ne trouve de charme qu'à mes modestes... qui d'ailleurs, contiennent en eux ma famille et mon pays. Je vous envoie un petit portrait de moi

qui sera peut-être plus à votre gout que les autres — et en attendant que je puisse, comme tant je le desire, vous revoir au pays, je vous embrasse tous deux de tout mon cœur.

C. NEGRI.

XVIII.

4/16 Martie Stambul.

Dragii mei copii Vasile și Josefina.

Ca să vă pot da o frumoasă pildă de urmat, iată că mă folosesc din nou de deschiderea navigației Dunării, pentru a vă scrie scrisoare după scrisoare. Am fost foarte ocupat, și chiar neplăcut ocupat, în tot timpul acesta, dar iată-ne ajunși la Ramazan, sărbătorile Islamului, care durează o lună, în care timp Turcii sunt în complectă vacanță. Voi avea deci plăcerea, ca să scriu mai des despre mine. Cu sănătatea merg bine din fericire, și aci aceasta mi-i singura satisfacție. Cunosk foarte puține persoane, în afară de lumea oficială, trăesc foarte retras, foarte plictisit, și veșnic suspinând după căsuța mea dela Okna, pe care o cunoașteți. Câți alții în locul meu, n'ar mai suspină, pe când eu nu găsesc farmec de cât în modestele mele... care de altminteri mi-amintesc familia și țara mea. Vă trimit un mic portret al meu, care poate va fi mai mult pe gustul vostru, de cât celelalte, — așteptând să pot, să vă văd în țară — după cum o doresc atâta vă îmbrățișez pe-amândoi din tot sufletul.

C. NEGRI.

XIX.

Ce 30 10 April 1861 Constantinopole.

Ma bien chère Joséphine,

J'ai reçu ta bonne dernière lettre, et j'en ai été très heureux. La rareté a au moins ceci de bon qu'elle agglomère en une seule grande dose le bonheur, amoindri par l'habitude du délaie. Il ne faut cependant pas que

tu vois autre chose dans cette déduction, que le meilleur parti que je me figure avoir tiré d'une correspondance restreinte. Aussi avertie comme tu l'es, je me flatte que ma maxime ne sera point un encouragement pour toi. Tu m'écris que vous êtes tous bien portants—j'en suis charmé, car la santé, quoique l'état normal de l'homme, est toujours une précieuse chose. Moi aussi, grâce à Dieu, je me porte bien — mais je suis très ennuyé de me trouver si isolé et dans un pays qui ne me va guère. Aussi, aussitôt que je le pourrai et après avoir terminé quelques questions ici, j'ai en tête de me retirer dans ma petite maisonnette d'Okna, de commencer à replanter des choux pour moi-même, d'y vivre en travaillant, tranquille, content et surtout à proximité des miens dont je suis éloigné depuis si longtemps alors que mon plus grand bonheur est d'être avec eux. Notre bonne et chère Zulnie y viendra s'établir peut-être. Si le beau-frère avec son activité, sa capacité et son entente des affaires se met sérieusement à travailler pour sa famille — ils jouissent dans un pays aussi béni du ciel que le nôtre, d'une très honnête aisance. J'ai écrit à Manuel Jepouréano d'abandonner le service et de venir soigner ses affaires au plutôt les liquider pour pouvoir laisser quelque chose à ses enfants — car je crois qu'il est urgent qu'il s'y prenne à temps. Nous l'aurons peut-être à Okna aussi et nous formerons ainsi dans les montagnes, une colonie de gens d'élite à laquelle vous vous joindrez sans doute, ainsi que plusieurs autres de nôtres, j'en suis sûr. Nous procéderons alors à une entente commune de nos intérêts et il faudrait de bien mauvaises chances pour que la capacité, l'honnêteté et la volonté du travail ne puissent nous faire tous prospérer. Il y aurait tant de choses à faire avec peu, que nous réussirions parfaitement. J'ai déjà plus d'un projet en vue et fasse le ciel que mes projets puissent se réaliser dans la future colonie d'Okna.

J'ai écrit à ma chère Zulnie pour l'encourager elle et son mari à prendre patience dans les tristesses qu'il traversent à mettre le passé en oubliée avec la philosophie qu'il faut pour cela et surtout à ne s'occuper que de l'avenir, car à notre âge nous n'avons plus guère le temps de laisser cela pour plus tard. Les bourrasques passent et les jours de calme arrivent. D'ailleurs c'était écrit — et cette sentence orientale tout fataliste qu'elle a l'air d'être, n'est autre chose que ce qu'on dit en langue plus vulgaire : nul effet sans cause : — cette première cause procède d'une autre et ainsi de suite jusqu'à ce que toutes ces causes successives produisent à la fin un résultat soit heureux ou malheureux. Voilà. C'est aux hommes à être sages à la suite des expériences que leur inflige le sort. Tant mieux s'ils le deviennent, car alors tout va beaucoup mieux pour eux, après qu'avant... tandis que dans le cas contraire s'ils n'ont pu se maintenir dans la prospérité, ils périssent dans l'adversité, sans nul doute.

Il y a beaucoup à dire là dessus, ma chère fille. Mais adieu, ma bien.

aimée Joséphine — je t'embrasse mille fois et de tout coeur ainsi que Basile. Soyez heureux et bien portants.

C. NEGRI.

Un portrait pour Zulnie et l'autre pour toi á condition que tu m'en accuseras réception:

XIX.

30/10 April 1861 Constantinopole.

Scumpa mea Josefina,

Am primit ultima ta scrisoare, și-am fost foarte fericit. Cel puțin raritatea are acest bun, de a-ți spori într'o mare doză fericirea micșorată prin obiceiul întârzierii. Nu trebuie însă să vezi în această deducere a mea, alt ceva decât că-mi închipui c'am tras partea cea mai bună dintr'o corespondență restrânsă, mă măgulesc că maxima mea nu va fi o încurajare pentru tine. Îmi scrii că sunteți sănătoși cu toții, — sunt încântat căci sănătatea, deși e starea normală a omului, este totuși un lucru prețios. Eu deasemeni, mă găsesc bine, mulțumită lui D-zeu, dar sunt foarte plictisit de a mă găsi atât de stingher, și încă într'o țară care nu-mi priește de loc. Astfel cât mai curând voi putea, și după ce voi termina câteva chestii aci, am de gând să mă retrag, în mica mea căsuță dela Okna, să reîncep a semăna varză pentru mine, și să trăiesc acolo, lucrând liniștit, mulțumit, și mai ales aproape de ai mei, de care sunt îndepărtat de atâta vreme, — când singura mea fericire e de a fi cu dâșii. Buna și scumpa noastră Zulina va veni poate să se așeze acolo. Dacă cumnatul, cu activitatea, capacitatea și priceperea lui la muncă, se va hotări să lucreze pentru familia sa, — se vor bucura de destulă avere, într'o țară așa de binecuvântată ca a noastră. Am scris lui Manuel Epureanu să părăsească serviciul și să vie pentru a-și îngriji afacerile, sau mai degrabă pentru a le lichida, ca astfel să poată lăsa ceva copiilor săi. Căci cred că e nevoie să ia măsuri din timp. Îl vom avea poate deasemeni la Okna, și astfel vom forma în munți o colonie de oameni de elită, la care vă veți adăoga și voi

fără îndoială, ca și mulți alții dintr'aj noștri, sunt sigur. Vom ajunge atunci la o înțelegere ca și cum ar fi vorba de interesele noastre, și-ar trebui să n'avem de loc noroc, ca cinstea, capacitatea și hotărârea la muncă, să nu ne facă pe toți să prosperăm. Sunt atâtea lucruri, pe care le vom face cu puțin, așa că vom izbuti cu totul. Am mai multe proiecte în vedere, și facă cerul ca proiectele mele să se poată realiza în viitoarea colonie dela Okna. Am scris scumpei Zulinii, ca s'o încurajez atât pe ea cât și pe soțul ei, ca să aibă răbdare în măhnirea pe care o încearcă, și având filosofia care trebuie în aceste ocazii, să lese trecutul uitării și să nu se mai îngrijească de cât de viitor, căci la vârsta noastră nu mai poate fi vorba, ca să lăsăm pentru mai târziu. Vârtejurile trec și zilele liniștite sosesc. De altminteri așa a fost scris, și această sentință orientală, orcât de fatalistă pare, nu-i altceva decât ce se spune mai vulgar : nici un efect fără cauză : această primă cauză purcede din alta, și așa mai departe până ce toate aceste cauze succesive produc la sfârșit un rezultat, fie fericit, fie nefericit. Căci iată. Se cuvine oamenilor să fie înțelepți, în urma atâtor experienți la care îi încearcă soarta. Cu atât mai bine dacă devin, căci atunci totul le merge cu mult mai bine decât înainte, pe când în caz contrar, dacă nu s'a putut menține în prosperitate, pier în luptă fără nici o îndoială, sunt multe de spus asupra acestui lucru, scumpa mea fiică.—Dar cu bine draga mea Josefină, te îmbrățișez de mii de ori din toată inima, — de asemenea pe Vășile.

Fiiți fericiți și sănătoși.

C. NEGRI.

Un portret pentru Zulina și altul pentru tine, cu condiția ca să-mi scrii de primire.

XX.

Ce ^{24 april}
5 mai 1861 Stamboul.

Mes chers enfants, Basile et Joséphine,

C'est surtout aux jours solennels que je regrette le plus de ne point me trouver parmi ceux qui me sont chers — cela parce que ces jours-là

me rappellent des dates fixes de nos réunions de famille. Hier a été la troisième fête de Pâques que j'ai passée ici et éloigné des miens dont rien ne peut pour moi compenser l'absence. Aussi j'ai été triste et je continue à l'être. J'ai beau mettre en avant le devoir, la nécessité et d'autres considérations, je vois que je ne pourrai m'acclimater ici — et je saisirai avec un grand empressement l'heureux moment, l'heureuse occasion où je pourrai rentrer au pays et dans ma famille. Je suis bien fatigué et il me faut du repos absolument, non moins que certains soins à donner à ma santé qui restent à l'état de projet depuis une dizaine d'années.

Tout ce que je vous dis là est pour vous. L'union va bien — tous ici sont d'accord qu'elle nous est nécessaire. Il y aura une Conférence à Paris à ce sujet pour la forme diplomatique seulement, car les choses sont arrangées d'avance. Au moins cette fois-ci tous les désagréments que j'ai eus à ce sujet seront compensés par la réussite due non pas à moi, mais bien à des circonstances favorables survenues heureusement.

Adieu, mes chers enfants, je vous embrasse comme je vous aime, c'est à dire de tout mon cœur.

C. NEGRI.

Dites-moi si vous avez reçu mes autres lettres.

XX.

24 April 1861 Stambul.
5 mai

Scumpii mei copii, Vasile și Iosefina,

Mai ales la zile mari regret mult că nu mă găsesc în mijlocul celor ce-mi sunt dragi — și aceasta pentru că acele zile îmi reamintesc anumite date a reuniunelor noastre familiare. Eri a fost a treia zi a Paștelor, pe care am petrecut-o aci, depărtat de-ai mei, a căror lipsă prin nimic nu poate fi înlocuită. Astfel am fost trist și continuu încă a fi. Trebuie să pun înaintea de toată datoria, necesitatea și alte considerații. Văd că nu mă voi putea obișnui aci — și voiui primi cu multă înflăcărare fericita clipă, fericitul prilej când mă voiui putea întoarce în țară, în mijlocul familiei mele. Sunt foarte obosit și am neapărată trebuință de odihnă, pe lângă îngrijirile de care are nevoie sănătatea mea, și care de vre-o zece ani au rămas tot în stare de proiect.

Tot ce vă spun aci e (numai) pentru voi. Unirea merge bine. Toți aci sunt de acord că ni-i necesară. La Paris va avea loc o conferință cu privire la ea, dar numai pentru formele diplomatice, căci lucrurile sunt aranjate de mai înainte. De data aceasta cel puțin, toate neplăcerile ce-am avut să le îndur vor fi compensate prin reușita datorită nu mie, ci împrejurărilor favorabile, fericit venite.

Cu bine scumpii mei copii, vă îmbrățișez din tot sufletul, după cum vă iubesc.

C. NEGRI.

Spuneți-mi dac'ați primit celelalte scrisori ale mele.

XXI.

Ce ^{27 Mai}
8 Juin 1862 Stamboul.

Ma bien chère Joséphine.

Je suis charmé de voir que tu ne m'oublie pas et que tu mérites moins que jamais la réputation de paresseuse vis-à-vis de Cocoutza elle-même. De mon côté je ne te perds pas de vue non plus, car voici que je t'envoie les deux premiers volumes des Misérables que j'ai fait venir de Paris et dont je t'enverrai la suite à fur et à mesure qu'elle me parviendra. Je ferai de même ta commission auprès de Monsieur Arzuman — mais sans succès, je crois, parce que je ne pense pas qu'il soit homme à avoir le portrait de sa soeur. Tu es contente, chère Joséphine, de me savoir revenir bientôt au pays — et moi donc ! Oh, j'attends cet heureux moment avec une grande impatience, pour pouvoir enfin me retrouver au milieu de ma famille après une si longue absence, et y rester cette fois-ci.

J'ai bien besoin d'ailleurs de m'occuper un peu aussi de mes petites affaires que j'ai grandement négligées pour m'occuper uniquement de celle du pays, qui ne me rapporteraient pas autre chose que la satisfaction que j'ai eue d'en voir quelques-unes et des plus difficiles, heureusement terminées.

Enfin le temps où nous serons ensemble de nouveau n'est plus long, et si Dieu me prête vie, je compte en jouir largement et longuement. Je vous embrasse tous de tout mon coeur et à un revoir bien désiré.

C. NEGRI.

XXI.

27 Mai
8 Iunie 1862 Stambul.

Scumpă mea Josefină,

Sunt încântat de-a vedea că tu nu mă uiți, și că meriți mai puțin de cât ori când epitetul de leneșă, chiar față de Cocuța însă-și. Cât privește despre mine, eu nu te perd din vedere, căci iată îți trimit cele două dintâi volume din *Mizerabilii*, pe care am pus să mi-le aducă din Paris, și din care îți voi trimite restul pe măsură ce-mi vor sosi. Voi face de asemeni comisionul tău pe lângă D-l Arzuman, dar fără succes, cred, — pentru că nu-mi pare c'ar fi omul care să aibă portretul surorii sale. Ești mulțumită dragă Josefină, știind că voi reveni în curând în țară — d'apoi eu! Aștep cu o mare nerăbdare fericitul moment a mă putea găsi în fine în mijlocul familiei mele, după o absență atât de lungă, și a rămânea în mijlocul ei de data aceasta. De altminteri e de nevoie ca să mă ocup puțin de micile mele afaceri, pe care le-am neglijat cu totul, pentru a mă ocupa numai și numai de afacerile țării mele, care nu-mi vor aduce nimic altceva, decât satisfacția ce am, de-a vedea unele, și dintre cele mai grele, norocos terminate.

. In sfârșit timpul când vom fi iarăși împreună nu-ți atât de departe, și dacă Dumnezeu îmi mai dăruiește viață am de gând să mă bucur de ea...

Te îmbrățișez din tot sufletul și la revedere.

C. NEGRI.

XXII.

Principautés-Unies
Agence
de la
Principauté de Moldavie
à
Constantinople

Ce 7 *Junie*
26 *Mai* 1861-

Ma bien chère Joséphine,

Faute d'autre papier à la chancellerie où je me trouve en ce moment me voici obligé de te traiter officiellement et en diplomate. Je commence par te dire que contrairement au contenu de ta bonne lettre où tu t'accuse d'être paresseuse, je trouve, moi, que tu ne l'es point du tout et si je ne craignais que ça ait de mauvaises conséquences, je te dirai même que ton activité épistolaire m'étonne autant qu'elle me fait plaisir. Tu es dans la bonne voie, il faut y persister, et continuer ainsi à me tenir fréquemment au courant de tout ce qui a rapport à vous, mes chers enfants. Quant à moi, je suis on ne peut plus désireux de vous embrasser un moment plutôt, mais le pourrai-je, là est la question. Tu n'es point sans savoir qu'à la fin des fins l'union des principautés est dans la dernière période de son accomplissement. Il ne faut pour cela encore que la réunion d'une conférence qui la consacre. Si cette conférence a lieu à Paris comme je le désire de tout mon cœur, je pourrai être libre plutôt mais si elle a lieu ici comme c'est assez probable, je serai alors forcément obligé d'attendre sa fin à Constantinople, non moins que son commencement—car cette conférence pour l'union ne se tiendra qu'après celle des affaires de la Syrie qu'on traite en ce moment et qui peuvent encore traîner en longueur. Voilà où j'en suis, chère fille, de l'exécution plus ou moins prompte de mes projets.

Je suis bien aise que notre brave cousin Manolaky soit échappé à la galère où il traînait son boulet. Félicite-le de ma part et fais tout à la cousine qu'à lui mes meilleurs amitiés.

Sois tranquille pour tes commissions—toutes-même celle du compérage en vûe. Je ne sais ce que notre chère Zulnié devient, elle ne m'écrit plus depuis longtemps, toi qui es maintenant en veine de scriptomanie dis-m'en quelques mots. Je vous embrasse toi et Basile de tout mon cœur et à un prompt revoir.

C. NEGRI.

XXII.

Principatele Unite
Agenția
Principatului Moldovei
la
Constantinopole

7 Iunie
26 Mai 1861.

Scumpa mea Josefina,

În lipsă de altă hârtie la cancelarie, unde mă găsesc acum, iată-mă silit să te tratez oficial, și ca diplomat. Încep prin ați spune că potrivit conținutului scrisorii tale, prin care te acuzi de a fi leneșă, eu găsesc că nu ești de loc și dacă nu m'aș teme de rele consecinți, ți-aș spune chiar că activitatea ta epistolară mă uimește, tot atât de mult pre cât îmi face plăcere. Ești pe calea cea bună, trebuie să perziști și să continui astfel de a mă ține cât mai des în curent cu toate cele privitoare la tine, la scumpii tăi copii. Cât despre mine, sunt nu se poate mai doritor, de a vă îmbrățișa cât mai curând cu putință, dar o voi putea oare, mă întreb? Dar cred că știi că, în sfârșit unirea principatelor este în cea din urmă perioadă a îndeplinirii. Nu mai trebuie pentru aceasta, decât adunarea unei conferințe care să o consacre. Dacă conferința are loc la Paris, după cum o doresc din tot sufletul, voi putea să fiu liber mai curând, iar dacă ea are loc aci, după cum e destul de probabil, voi fi silit să aștept sfârșitul ei, la Constantinopole, nu mai puțin ca și începutul ei, căci această conferință pentru unire, nu se va ține decât după conferința afacerilor Syriei, ce se tratează acum, și care poate să trăgăneze încă mult timp. Iată cam unde am ajuns scumpă fiică, cu îndeplinirea mai mult sau mai puțin grabnică a proiectelor mele. Sunt vesel că curajosul nostru văr Manolaki a scăpat din prăpastia nevoilor.

Felicită-l din partea mea, și arată-i atât lui cât și verișoarei.

prietenii mele cele mai calde. În ce privește comisioanele tale toate, fii liniștită, — ba chiar în ce privește cumetria ce ai pus-o la cale.

Nu știu nimic de scumpa noastră Zulnie căci ea nu îmi mai scrie de mult timp. Tu care acum ești cuprinsă de scurtoare spune-mi câteva cuvinte despre ea. Vă îmbrățișez pe tine și pe Vasile din tot sufletul, și cât mai curând la revedere.

C. NEGRI.

XXIII.

Ce 28 Iuliet 1861 Stambol.

Ma bien chère Joséphine,

J'ai appris avec une vive joie ton heureuse délivrance et si je ne t'ai point écrite jusqu'à présent c'est que j'ai été tellement occupé des 19 visites officielles que j'ai faites avec messieurs de la députation qui sont venus ici pour féliciter le nouveau Sultan qu'à peine je trouve ces quelques moments, en rentrant à 10 heures à la maison, pour te bien embrasser, ma chère fille. Les visites dont je te parle vont se répéter pour le congé — et l'on met au moins 3 heures pour en faire une, tant les distances sont grandes ici. Le Bosphore sur les deux rives duquel tout le monde habite en été, a quatre heures d'un bout à l'autre et tu peux comprendre ce que cela doit être, que de faire des visites en caig, dans la canicule et dans ce climat d'ici.

Ton châte a été fait de telle sorte que personne ne connaît où a été l'ancien accroc; j'ai même voulu le faire laver, car on excelle en cela ici aussi; mais l'épreuve n'aurait pas été subie par lui sans quelque danger; vu sa vieillesse, c'est un ancien châte de famille qui durera encore assez pour servir à tes enfants aussi, si ce n'est même aux leurs.

J'espère toujours, chère Joséphine, avoir bientôt le bonheur de vous revoir au pays, toi et Basile, malgré la gravité des affaires que j'ai à traiter ici — jusqu'alors, mes chers enfants, je vous embrasse mille fois et de tout cœur.

C. N.

XXIII.

28 Julie 1861 Stambul.

Scumpa mea Josefină,

Am aflat cu o vie bucurie, fericita ta naștere, și dacă nu ți-am scris de loc până acum, este c'am fost foarte ocupat cu 19 vizite oficiale pe care le-am făcut împreună cu domnii din deputația, care a venit să felicite pe noul Sultan ; — în cât abia găsesc câteva momente, întorcându-mă la 10 ore acasă, pentru a te îmbrățișa, scumpa mea fiică. Vizitele de care îți vorbesc se vor repetă pentru concediu, și-i de nevoie cel puțin 3 ceasuri pentru a face una, — așa de mari sunt distanțele aci. Bosforul, pe ale cărui amândouă țărmuri vara locuște toată lumea, îți trebuie 4 ceasuri c'a să îl străbați dela un capăt la altul ; poți înțelege ce însemnează de-a face vizite în Caic, în toiul verii și în climatul de aci.

Șalul tău a fost așa de bine dres, încât nimeni nu cunoaște unde a fost vechea ruptură ; am vroit chiar să pun să-l spele, — căci aci se pricepe în aceasta, dar proba nu eră fără pericol, e un vechiu șal de familie care va ține încă destul ca să slujească și copiilor tăi dacă nu și, a-lor lor. Sper dragă Josefino, că voi avea în curând fericirea de a vă vedea în țară, pe tine și pe Vasile, cu toată strășnicia afacerilor ce mai am încă de tratat aci. Până atunci dragii mei copii, vă îmbrățișez de mii de ori și din tot sufletul.

C. N.

XXIV.

A 12 24 Juin 1862.

Ma bien chère Joséphine,

Chaque jour qui passe me rapproche davantage du moment heureux où j'aurai de nouveau la joie de me trouver au milieu de vous. J'ai hâte d'être plus vieux quoique la vieillesse, ma chère enfant, c'est l'isolement, les infirmités, et les regrets. Au mois d'octobre que je voudrais déjà avoir

atteint, je vous reverrai si Dieu nous prête vie. Jusqu'alors j'exercerai ma patience tant vantée à attendre. Je t'ai déjà dit, je crois, qu'à défaut de pouvoir aller à quelques bains je me suis décidé à faire une cure sur place. Je la commencerai dans quelques jours, et si elle me fait quelque bien, c'est le seul que j'aurais éprouvé ici. Je t'envoie deux autres volumes des „*Misérables*“ à mesure qu'ils parraissent, ici du moins. J'ai reçu une lettre de Zulnie de Bucarest dans laquelle elle me donne à entendre qu'elle s'y établira définitivement. Je ne sais pourquoi, cela m'a bien serré le cœur. Une nouvelle séparation d'une des nôtres. Mais tout être a ici-bas une route tracée, paraît-il dont il, ne peut dévier. J'embrasse bien Basile, toi et les enfants de tout mon cœur, et suis bien désireux vraiment de pouvoir en faire cette fois-ci pour longtemps. Adieu, mes chers amis. Je vous dis dès à présent à revoir.

C. NEGRI.

XXIV.

12/24 Iunie 1862.

Scumpa mea Iosefină,

Cu fiecare zi ce trece, mă apropii de momentul fericit, când voi avea din nou bucuria de-a mă găsi în mijlocul vostru. Cum vedeți, râvnesc să fiu mai bătrân, cu toate că bătrânețea e singurătate, infirmitate și păreri de rău. În luna lui Octomvrie, în care aș vrea de pe acum să mă găsesc, vă voi revedea, dacă Dumnezeu ne-o dăruî viață. Până atunci voi deprinde răbdarea mea atât de mult lăudată, să aștepte. Mi se pare că ți-am spus, că neputând merge la băi, m'am hotărît să fac o cură pe loc. Voi începe-o peste câteva zile, și dacă-mi va face vre-un bine, va fi singurul pe care îl voi fi simțit aci. Îți trimit încă două volume din „*Mizerabili*“, pe măsura ce apar, aci cel puțin. Am primit o scrisoare dela Zulnia din București, în care-mi dă să înțeleg că se va stabili definitiv acolo. Nu știu pentru ce, aceasta a făcut să mi se strângă inima. O nouă despărțire de unul dintre noi. Dar fiecare ființă are aci pe pământ un drum hotărît, dela care nu poate să se abată. Îmbrățișez pe Vasile, pe tine și pe copii din tot sufletul, și de data aceasta sunt cu adevărat doritor de-a vă putea îmbrățișa pentru mai mult timp. Vă zic de pe acum la revedere.

C. NEGRI.

XXV.

A 26 Iunie 1862, Stamboul.

Ma chère Joséphine,

Comment vas tu, toi, Basile et les enfants et puis comment va votre récolte ? La sécheresse ne l'a-t-elle pas un peu endommagée ? Je voudrais savoir tout cela, et il n'y a qu'un seul moyen, c'est que tu me l'écrives. Je t'ai déjà dit, je crois, dans ma dernière lettre que j'avais égaré ton petit papier avec le nom des livres que tu désires — ainsi redis moi cela. Mais ce qui va bien t'étonner, c'est qu'à côté de tes livres tu auras, toi aussi, de l'*élixir de fucus*, dont je fais venir une grande provision de Paris par I. Alexandry. Cet ingrédient n'est point encore parvenu en Orient et c'est vainement que je l'ai demandé aux pharmacies de Stamboul.

C'est peut-être parce que ce pays est très fort lui-même en pommades, onguents, élixirs et autres qui entretiennent la beauté du teint. Est-ce avec ou sans *t* qu'on écrit ce mot qui me vient dans la plume pour la première fois, je crois. Plus le temps se passe, plus je me réjouis ; car il me rapproche de l'époque tant désirée où de nouveau je serraï au milieu de ma chère famille. Une fois avec vous, je donne un éternel congé à Stamboul où j'ai tant vieilli et été si seul.

Adieu, chere Joséphine, je vous embrasse tous de tout cœur.

C. N.

XXV.

28 Iunie 1862, Stambul.

Scumpa mea Iosefino,

Cum te afli tu, Vasile și copiii, și cum merge recolta ? Seceta nu v'a pricinuit oare care pierderi ? Aș vrea să știu toate aceste, și pentru aceasta nu-i decât un singur mijloc, — ca să mi le scrii tu. Ți-am spus, mi se pare în ultima mea scrisoare, c'am răătăcit hârtiuța cu numele cărților pe care le dorești — deci spune-mi-le din nou. Dar ceiace are să te mire, e că pe lângă cărți, vei avea și tu *elixir de fucus* din care am pus să mi se aducă o provizie dela Paris, prin I. Alecsandri

Acest medicament n'a ajuns până acúm în Orient căci în zadar l'am cerut la farmaciștii din Stambul. Poate fiindcă această țară e și ea tare în pomezi, unsori, elixiruri și altele, ce întrețin frumusețea feței. Cu sau fără *t* se scrie acest cuvânt ¹⁾ care pentru întâiași dată îmi vine sub condei, mi se pare? Cu cât trece timpul, cu atâta mă bucur mai mult—căci mă apropii de vremea atât de mult dorită de mine, când mă voi găsi din nou în mijlocul scumpei mele familii.

Odată în mijlocul vostru, îmi iau rămas bun pentru totdeauna dela Stambulul, în care am îmbătrânit atâta, și unde am fost atât de singur.

Cu bine dragă Iosefino, vă îmbrățișez pe toți din tot sufletul.
C. N.

XXVI.

Ma bien chère Josette,

Après la réception de ta lettre j'ai de suite chargé un employé de l'hospice de m'y trouver une nourrice et j'ai appris d'un autre côté que ta belle-sœur en avait aussi parlé au docteur Gretchiano qui en est le Directeur. Ne compte plus sur l'hospice, ma chérie, au moins pour le moment — et taches comme tu pourras de trouver par là une nourrice en attendant que je t'en puisse envoyer une d'ici aussitôt qu'on l'aura trouvée; car j'ai donné des ordres à cet effet. Voici une lettre que je t'envoie de Catinca. Elle est enfin partie le 1 Juillet pour les eaux, bien désespérée de ce que Bébé demandait absolument à rentrer en pension d'où elle l'avait retiré à son départ pour lui donner le baiser d'adieu. Cet ingrat Bébé doit lui avoir beaucoup coûté de larmes. Tu embrasseras Basile pour moi et tu lui diras que Michel n'est pas encore parvenu à faire passer au Divan la procuration de Catinca au nom de Kogalnitichano, car tout les tribunaux ne sont occupés dans ce moment que de politique.

La suspension des élections a été un coup fulminant pour un certain monde et très encourageant pour un autre. La position politique commence à se mieux dessiner — cependant il n'y a que Dieu qui puisse savoir ce qui en sera définitivement. Bon courage néanmoins et tout à vous deux de cœur.

Ton père
C. N.

¹⁾ teint (față).

XXVI.

Mult iubita mea Jozetă,

Îndată după primirea scrisorii tale, am însărcinat pe un funcționar de la ospiciu, ca să-mi găsească o doică, și pe de altă parte am aflat că cumnata ta a vorbit despre aceasta doctorului Grecianu, care e director acolo. Nu pune mulți temei pe ospiciu, cel puțin pentru moment, și cearcă pe cât îți va fi cu putință să găsești acolo o doică, până îți voi trimite eu una de aici, îndată ce se va găsi, căci am dat poruncă în acest scop. Îți trimet tot odată o scrisoare de la Catinca, care a plecat în sfârșit la băi, mâhnită pe Bébé care îi cerea în ruptul capului să reintre în pension, de unde ea îl scosese la plecare, ca să-și ia rămas bun, îmbrățișându-l.

Răutăciosul ăsta de băeat trebuie să-i fi stors multe lacrimi. Îmbrățișează pe Vasile din partea mea, spunându-i tot odată că Mihai n'a izbutit încă să dea la Divan procura Catincăi, în numele lui Kogălniceanu, căci toate tribunalele nu se ocupă acum decât de politică.

Neînerea alegerilor a fost o lovitură fulgerătoare pentru unii și o încurajare pentru alții. Situația politică începe să se lămurească din ce în ce, însă numai Dumnezeu știe ce va fi la urmă. Fiți liniștiți cu toate acestea și din toată inima al vostru al amândorora.

Tatăl tau
C. N.

XXVII.

A 7 19 juillet 1864 Okna.

Ma bien chère Joséphine,

Dans cinq ou six jours je quitte de nouveau Okna pour aller à Galatz et Constantinople. J'avais d'autres plans en tête ; mais en général et en particulier pour moi, rien n'a toujours été et n'est plus vrai que le proverbe qui dit que l'homme propose et Dieu dispose. Que faire—patience ! Catinca et Zulnie se trouvent, je crois, à Lauzanne. Je n'ai plus reçu de

leurs nouvelles depuis assez long tems; mais je pense qu'elles ne tarderont point à rentrer au pays. J'ai encore eu quelques petits accès de fièvre la nuit, mais je me porte mieux à présent. J'espère que toi-même, tu jouis d'une bonne santé et qu'Alfred se ressentira efficacement des bains de Baltzatechty. \

Je te rappelle ici les livres de Cocoutza que tu as pris à Ziganechty et sans te faire une plus grosse leçon là-dessus, je rafraîchis ta mémoire seulement à leur sujet.

Fais du mouvement et de longues promenades à Varatico — surtout lève-toi de bonne heure car il n'y a rien de plus apte à maintenir la santé que cela.

Adieu, ma bien chère Joséphine, et à revoir, soit ici peut-être soit à Constantinople, comme tu me l'as promis.

Je me propose d'aller moi-même faire des bains Brousse pour mes rhumatismes depuis le 15 Août jusqu'au 15 Septembre — si toutefois Dieu ne dispose encore ici autrement.

Je t'embrasse de tout coeur.

C. N.

XXVII.

7 19 Iulie 1864 Ocna.

Mult iubita mea Iosefină,

Peste cinci sau şase zile, părăsesc iarăşi Ocna, pentru a mă duce la Galaţi şi de acolo la Constantinopol.

Aveam alte planuri în cap, dar în deobşte, şi mai ales pentru mine în parte, nimic n'a fost vre-o dată mai adevărat de cât proverbul, că una zice omul şi alta vrea Domnul.

Dar ce poţi face; răbdare!

Catinca şi Zulia, se găsesc acum, mi se pare, la Lozana. N'am mai primit veşti de la dânzii de multă vreme, însă cred că nu vor întârziă să se întoarcă în ţară. Sufăr încă noaptea puţin de friguri,—dar încolo sunt destul de sănătos. Nădăjduesc că şi tu eşti sănătoasă, şi că Alfred se va simţi bine în urma băilor de la Bălăţeşti.

Îţi amintesc aci de cărţile Cocuţei pe care tu le-ai luat la Țigăneşti, şi fără a căuta să-ţi dau o lecţie, îţi împrăpătez numai memoria cu privire la aceasta.

Fă mișcare și plimbări lungi la Văratice. Mai ales scoală-te de dimineață căci nu-i nimic mai bun decât asta pentru a-ți păstra sănătatea.

Cu bine, mult iubita mea Iosefină, și la revedere, fie aci, fie la Constantinopole, după cum mi-ai făgăduit. Eu însumi mi-am pus în gând să fac băi la Brussa, pentru reumatismele mele, de la 15 August la 15 Septembrie, dacă cumva Dumnezeu n'o hotărî altfel.

Te îmbrățișez din tot sufletul.

C. N.

XXVIII.

A 11 26 Octobre. Constantinople

Ma bien chère Joséphine,

Ta dernière lettre que je viens à peine de recevoir — m'a fait le plus grand plaisir. Tu me rappelles les heureux moments que nous avons passés ensemble toutes les fois que j'ai été au pays au milieu de ma chère famille — mais ce souvenir n'a fait que redoubler le regret que j'ai de me trouver seul et isolé ici.

Si cela ne dépendait que de moi au lieu de quelques circonstances impérieuses, je serais toujours parmi vous; car tu sais bien que je n'ai point de plus grand contentement que celui d'être au milieu des miens. Et puis j'arrive, où pour mieux dire je suis arrivé à l'âge, où tout le reste fait place aux seules affections de la famille et du chez soi. Ceci joint à mon caractère peu chercheur de distractions et d'aventures fait qu'en vérité, j'en ai de Constantinople par dessus la tête et que joyeux sera le moment où je quitterai cette ville pour n'y plus retourner. Aussi ai-je bien l'intention fermement arrêtée, d'en finir seulement avec la grosse question que je traite en ce moment ici, et puis de considérer ma mission comme définitivement terminée. Cette question est celle des Couvents, une ancienne affaire qui me tient à cœur et dont j'espère être assez heureux de voir la fin — selon mes désirs, qui plus est.

Tu me demandes mon avis sur le petit Alfred — mais je crois aussi comme toi, qu'il faut le conduire quelque part à l'étranger pour qu'il se guérisse absolument. Nous causerons plus amplement en Moldavie ou j'espère bien arriver avant la fin de l'année.

Je t'apporterai bien un collier, en corail, ma bien chère fille, et même quelques autres bagatelles avec. Tu sais que vous donner me fait plus

de plaisir à moi qu'à vous de recevoir. J'enverrais à Madame Lambrino, ta belle soeur, un perroquet et du tabac — mais il me faudrait une occasion pour cela; car confier ce nouveau vert-vert au courant du Danube, n'amènerait aucune perturbation à son éducation; mais bien à sa santé peut-être — ces oiseaux étant frileux et délicats dans nos climats.

Adieu, ma bien chère Joséphine, et aux plus désirés des revoirs. Je t'embrasse de tout mon cœur et mille fois, y compris Basile et les enfants.
C. N.

XXVIII.

14/26 Octombrie 1864 Constantinople.

Mult iubita mea Iosefină,

Ultima ta scrisoare pe care am primit-o adineaori, mi-a făcut cea mai mare plăcere. Îmi aduci aminte clipele fericite pe care le-am petrecut împreună, în dățile când eram în țară, în mijlocul scumpei mele familii,—dar această amintire n'a făcut de cât să îndoiască părerea mea de rău, de-a mă găsi aci singur și departe.

Dacă ar atârna numai de mine, și nu de anumite împrejurări hotăritoare, ași rămânea veșnic între voi,—căci tu știi bine că nu am altă mulțumire, decât aceea de a mă găsi în mijlocul a-lor mei. Și apoi sunt, sau mai bine zis, am ajuns la vârsta când toate sunt mai prejos de afecțiunile familiei și ale casei.

Nu se potrivește cu caracterul meu să caut distracții și aventuri, de care ce-i dreptul găsesc în Constantinopol peste cap,—și fericit va fi ceasul acela când voi părăsi acest oraș pentru a nu mă mai întoarce niciodată.

Astfel m'am oprit cu hotărîre la acest gând; numai să sfârșesc marea chestiune pe care o tratez acum aci, socotind apoi misiunea mea cu desăvârșire încheiată. Această chestiune e cea a mănăstirilor, o veche afacere la care țin din inimă, și al cărei sfârșit fericit aștept să-l văd, după dorințele mele, — ceeace e și mai mult.

Îmi ceri părerea asupra micului Alfred, dar eu cred ca și

tine, că trebuie să-l duci undeva în străinătate, ca să se vindece cu totul. Vom vorbi mai pe larg în Moldova, unde nădăjduesc că mă voi întoarce înainte de sfârșitul anului. Îți voi aduce și un șirag de mărgean pentru gât, scumpa mea copilă, și alte câteva mărunțișuri. Trebuie să știi că e mai mare plăcerea pentru mine dându-ți-le, decât pentru tine primindu-le. Voiu trimite Doamnei Lambrino, cumnata ta, un papagal și tutun, dar am nevoie de un prilej pentru aceasta, căci a aduce acest verzișor pe valurile Dunării, cred că nu se va produce nici o tulburare în educația pasării, poate însă în sănătatea ei, aceste păsări fiind delicate și friguroase, în climatele noastre.

Cu bine scumpa mea Iosefină, doresc mult să vă revăd. Te îmbrățișez din tot sufletul, și de mii de ori, împreună cu Vasile și copiii.

C. N.

XXIX.

Ce 9 21 Mars 1865, Bucarest

Enfin, ma chère Joséphine, je pars Samedi pour Constantinople grâce à Dieu. C'est trop long que de t'expliquer le pourquoi de cette jubilation, mais sache en bloc que jamais je n'ai été plus content de venir au pays, que je le suis cette fois d'en sortir. J'y compte cependant rentrer bientôt, et je crois qu'une fois cela fait, ce sera pour longtemps que j'y resterai sans bouger.

Tu ne m'as plus écrit ni même télégraphié. Il est vrai que toutes les communications sont interrompues. Il n'y a plus ni courrier ni télégraphe qu'à de rares intervalles, à cause des ouragans, des inondations et surtout de l'i...

Monsieur Charles Lambrino qui veut bien se charger de cette lettre te la portera au moins sûrement et avec elle y inclus. mille tendres embrassements de ton père.

C. NÉGRY.

Comment vont les enfants que j'embrasse ?

XXIX.

9/21 Martie 1865 București.

În sfârșit, scumpa mea Iosefină, plec, cu ajutorul lui Dumnezeu, Sâmbătă la Constantinopole.

Ar fi prea lung ca să-ți lămuresc pricina acestei jubilări, dar pot să-ți spun într'un cuvânt, că nici odată n'am fost atât de mulțumit că mă întorceam în țară, pe cât sunt acum de mulțumit că pot pleca. Socotesc totuși că mă voi întoarce cât de curând, și odată întors cred că voi rămânea multă vreme fără să mă mai urnesc. Tu nici nu mi-ai scris nici nu mi-ai telegrafiat. E adevărat că toate comunicațiile sunt întrerupte. Nu-i nici curier, nici telegraf, de cât foarte rar, din pricina potopului inundațiilor și mai ales D-l Carol Lambrino care a avut bunătate să se însărcineze cu ducerea acestei scrisori, și-o va înmâna negreșit, totodată cu cele mai calde îmbrățișări, din partea tatălui tău.

C. NEGRI.

Copii tăi sunt bine? Îi îmbrățișez.

XXX.

Ma bien chère Joséphine,

Voici deux mois à peu près que je suis continuellement en courses. D'abord un procès que m'a intenté le ministère de l'instruction publique. qui me fait encore partir demain pour Fokchani, me tient en alerte et sur les grandes routes sans cesse. D'un autre côté je suis chargé de vendre une forêt à messieurs du chemin de fer, lesquels par leur finesse de boutique m'ont assez fait courir aussi. De sorte que de tous ces va et vient il en est résulté que non seulement je n'ai pu venir à lassy, mais. qu'il m'a été même difficile de répondre à ta bonne et affectueuse lettre. Aussi as-tu raison quand tu dis qu'il faut s'exercer à la patience laquelle d'ailleurs a tant été prônée par les sages de l'orient. Tu te rapelles certainement qu'avec la patience, la feuille de mûrier devient velours.

Cependant je crois que pareillement à moi, tous ce proverbes ne te font pas grand effet. Ils ne me compensent guère du bonheur que j'aurai eu de me trouver chez toi et Etienne près du coin d'un bon feu, à être l'objet de vos prévenances et surtout celui de tes attentions gastronomiques, comme tu m'en menace dans ta lettre.

Ce qui est différé n'est pas perdu, encore un proverbe.

Toutefois sachez tous deux, mes chers enfants, qu'à la prochaine visite que je vais faire à Mircești où j'ai affaire, Basile me conduira chez vous à lassy de gré ou de force, dit-il.

Je désire beaucoup vous voir, et jusqu'à cette douce violence, je vous embrasse de tout coeur et mille fois.

Adieu donc et à un prompt revoir.

C. NÈGRY.

1868 Ocna
21 Novembre

Ma chère Josette, je me propose de t'écrire une longue lettre par le prochain courrier et te dire bien des choses qui t'intéressent. Reçois un million de baisers ainsi qu'Etienne et Nicouchorou. Je t'envverrai par une occasion les 2 bouteilles de sirop.

XXX.

Mult iubita mea Iosefină,

Iată două luni aproape, de când sunt mereu pe drum. Mai întâi un proces pe care mi l-a intentat Ministerul Instr. Publice și care mă silește să plec mâine la Focșani,—mă face să alerg mereu pe drumuri.

Pe de altă parte sunt însărcinat să vând o pădure domnilor de la Căile Ferate, cari, cu cunoscuta lor istețime de teighea, m'au făcut de asemenea s'alerg. Așa că din tot acest «du-te vino», m'am ales, că nu numai că n'am putut veni la Iași, dar chiar mi-a fost cu neputință să răspund la plăcuta și afectuoasa ta scrisoare.

Ai dreptate tu când îmi spui că trebuie cineva să se deprindă cu răbdarea, care dealtminteri a fost atât de mult slăvită de către înțelepții din Orient. Negreșit n'ai uitat că prin răbdare, frunza dudului se preface în mătasă. Cu toate astea

cred că toate aceste proverbe nu-ți prea fac mare impresie cum nu-mi fac nici mie. Pentru mine nu plătește fericirea pe care ași simți-o lângă tine și Ștefan, la gura focului, fiind ținta tuturor grijilor voastre și mai ales a atențiilor tale gastronomice, după cum mă ameninți în scrisoare.

Un lucru amânat nu înseamnă că te lipsești de el ; — încă un proverb.

Totodată, aflați amândoi, scumpii mei copii, că la cea dintâi vizită pe care voi face-o la Mircești unde am treabă, Vasile mă va conduce la voi, la Iași, de bună voe sau cu de-a sila zice el.

Doresc mult să vă văd, și până la această plăcută silă vă îmbrățișez din tot sufletul și de mii de ori. Cu bine deci și în curând la revedere.

C. NEGRI.

1868. Ocna.

21 Noembrie.

Scumpă mea Josetă, am de gând să-ți scriu o scrisoare mai lungă, cu cea dintâi poștă, și să-ți scriu lucruri care te interesează ; în așteptare primește un milion de sărutări, de asemenea Ștefan și Nicușor. Cu vre-un prilej îți voi trimite cele două sticle cu sirop.

XXXI.

A 6 Janvier 1869 Ocna.

Mes chers enfants, Etienne et Joséphine,

Nous voici plus vieux d'une année et c'est la seule chose que l'on puisse constater avec certitude!!

C'est bien actuellement l'époque où de par la tradition, on forme des vœux pour ceux que l'on aime lesquels cependant restent toujours non accomplis. Est-ce peut-être parce que la providence a trop à faire ailleurs pour pouvoir nous entendre ici-bas ; ou bien dans sa sagesse tant vantée dirige-t-elle nos destinées à sa convenance et mieux pour nous en passant lestement sur toutes nos criailleries et avec le dédain habituel

de ceux qui regardent de haut en bas? Quant à moi qui ne suis jamais entré trop avant dans ces questions archi-philosophiques, je n'en sais rien.

Tout ce que j'ai pu cependant démêler, c'est que d'abord nous devenons plus vieux chaque année et puis qu'ensuite la providence me fait l'effet de s'occuper médiocrement de cela ainsi que de nos vœux. Voilà pourquoi aussi, mes chers enfants, je ne vous dirais pas autre chose si ce n'est que bientôt j'espère vous voir et vous embrasser à l'aide du vieux Basile qui va me colporter à Jassy dès que le temps sera plus approprié à ses rhumatismes.

Speriamo bene et tout à vous de tout mon cœur.

C. NEGRI.

XXXI.

6 Ianuarie 1869. Ocna

Scumpii mei copii Ștefan și Iosefina,

Iată-ne mai bătrâni cu un an, și aceasta e singurul lucru pe care îl putem constata cu siguranță.

Acum e vremea, în care prin tradiție să fac urări acelor pe care îi iubim, urări care cu toate astea rămân veșnic neîmplinite. Se întâmplă oare asta din cauză că providența are altceva mai bun de făcut în altă parte decât să ne audă pe noi cei de jos; sau poate că în înțelepciunea ei atât de lăudată, ea conduce destinele noastre după cum îi vine ei și spre binele nostru, trecând cu ușurință peste strigătele noastre, cu tot disprețul obișnuit al acelor care privesc de sus? Întru cât mă privește pe mine care n'am aprofundat nici odată prea mult aceste chestiuni arhifilosofice nu știu nimic. Tot ce am putut eu să înțeleg e că, mai întâiu noi îmbătrânim mai tare în fiecare an și pe urmă providenței pare că puțin îi pasă atât de asta, cât și de urările noastre.

Iată deci dragii mei copii de ce nu vă voi spune alta decât că sper să vă văd și să vă îmbrățișez în curând, cu ajutorul bătrânului Vasile care o să mă aducă la Iași îndată ce timpul o să fie mai favorabil reumatismelor lui.

Speriamo bene, și cu tot sufletul al vostru.

C. NEGRI.

XXXII.

Ma bien chère Joséphine,

J'ai été jusqu'à Salzburg où j'ai attendu le jeune Michel Jora que j'ai enfin ramené au pays comme tu sais. J'ai du faire ce voyage pour en finir avec les inquiétudes que la prolongation dû séjour de Michel à l'étranger, donnaient à ma sœur Catinca.

C'est donc une chose faite et un gros souci de moins.

Tu as eu la fièvre, et jusqu'à un certain point ce n'est pas mauvais. On dit qu'elle fouette le sang et que c'est un avantage de la subir de temps à autre. Et puis c'est encore un enseignement hygiénique qui fait qu'on évite les causes qui vous les donnent.

Je pense d'ailleurs qu'en général tu fais peu de mouvement. Il est évident et prouvé qu'un repos outré engendre beaucoup de malaises matériels.

Quant à notre jardin et ses fruits dont tu parles avec une certaine extase gastronomique, sache, ma chère Joséphine, que tout cela a été frappé d'une grêle monstrueuse au point qu'il ne nous est resté que quelques mauvaises bribes de raisin dont nous t'envoyons ce qu'il y a de mieux. J'ai du vous quitter dernièrement trop à la hâte parce que monsieur Baligot qui devait m'envoyer Michel m'attendait à Viènnne et qu'il diffèrait déjà depuis 10 jours son départ pour Paris. Mais je viendrais tout exprès à lassy pour y passer quelques jours avec Etienne et toi, après avoir terminé quelques petites affaires que j'ai encore à Galatz. Jusqu'alors je vous embrasse tous deux de tout cœur et mille fois..

C. NÉGRY.

XXXII.

Scumpa mea Iosefina,

Am fost până la Salzburg, unde am aşteptat pe tânărul Mihai Jora, pe care în sfârşit l-am adus în ţară, după cum ştii. Am trebuit să fac călătoria asta pentru a pune capăt neliniştei ce-i făcea sorei mele Catinca, prelungirea şederei lui Mihai în străinătate.

Iată deci un lucru făcut, şi o mare grijă mai puţin.

Tu ai avut friguri şi până la un punct oarecare nu e rău. Se zice că ele biciuesc sângele şi că e un bine să le ai din.

când în când. Și pe urmă mai e și o învățătură igienică care face să știi să te ferești de cauzele care le provoacă.

De almintrelea eu cred că în genere tu faci prea puțină mișcare. E dovedit lucru că o odihnă peste măsură dă naștere la multe rele materiale.

Cât despre grădina noastră și fructele ei de care tu vorbești cu oarecare admirație gastronomică, află scumpa mea Josefina că a fost bătută de o grindină spăimântătoare așa că nu ne-a rămas decât câteva rămășițe de struguri din care îți trimet tot ce-i mai bun.

Ultima oară a trebuit să vă părăsesc în grabă fiindcă d-l Baligot, care trebuia să-mi trimită pe Mihai, mă aștepta la Viena și își amână deja de 10 zile plecarea lui la Paris. Dar voi veni înadins la Iași, ca să petrec câteva zile cu Ștefan și cu tine, după ce îmi voi fi sfârșit niște mici afaceri ce am la Galați. Până atunci vă îmbrățișez pe amândoi și din toată inima de o mie de ori.

C. NEGRI.

XXXIII.

Okna, le 6 mai 1870.

Ma bien chère Joséphine,

J'aurais bien voulu accompagner Catinca et nos nièces à lassy, dans le seul but de passer quelques bons et tranquilles jours avec toi, Etienne et votre petit mioche dont l'être ne m'est autrement connu que par des oui-dire. Mais l'expérience séculaire des nations — d'où dérive leur sagesse, qui elle même se traduit par des proverbes, a eu bien raison d'établir : que l'homme propose et Dieu dispose. Cette sentence comme toutes les autres provenant de la même source, sont et seront éternellement vraies. Il s'agit de savoir philosophiquement s'y soumettre — chose, à quoi, hélas, j'excelle !

Maintenant nous verrons vers les grandes vacances à la fin du mois de juin, si je puis, le chemin de fer aidant aussi, venir vous voir et passer quelque temps avec vous, comme je le désire depuis si long temps.

Nous somme ici tous en bonne santé, de quoi nous ne saurions assez

remercier la Providence. Si vous pouviez nous dire la même chose de vous tous, nous serions bien contents par les tems qui courent. Je vais de nouveau ces jours-ci à Tziganesti pour assister à un conseil de famille — le cœur serré dès à présent; car tout m'y semble vide et désert. A ce sujet je prie Stefanaki de me dire à combien montent les sommes que la succession de cette pauvre Cocoutza avait à prendre de Leiba Cahan. Tu me l'écriras, cela restant entre nous et pour ma seule gouverne.

Smaranda veut aller à Bucarest pour prendre l'argent de sa dot. Si nous pouvions voir aussi cette malheureuse affaire terminée, nous respirerions plus librement.

Adieu, ma bien chère Joséphine — je vous embrasse de tout mon cœur, toi, Etienne et le petit mioche.

A revoir aussi

C. NÉGRY.

Nos meilleurs compliments à monsieur Taurand. Je lui envoie sa gibecière (?) par madame Collin qui a eu la bonté de se charger d'elle et de cette lettre.

XXXIII.

Ocna, 6 Maiu 1870.

Scumpa mea Josefină,

Tare aş fi vrut să însoţesc şi eu pe Catinca şi nepoatele noastre la Iaşi, în unicul scop de a petrece câteva zile bune şi liniştite cu tine, Ştefan şi micuţul nostru a cărui fiinţă nu mi-e cunoscută decât din auzite.

Dar experienţa de veacuri a naţiunilor din care se trage înţelepciunea lor, care şi ea la rândul ei se traduce prin proverbe, a avut mare dreptate să stabilească că: omul propune şi Dumnezeu dispune. Sentinţa aceasta precum şi toate celelalte care vin din acelaş isvor sunt şi vor fi veşnic adevărate. Totul e să ştii numai să te supui filosoficeşte, lucru pe care, vai! eu îl ştiu bine!

Acum să vedem dacă voi putea veni în vacanţa mare, către sfârşitul lui Iunie, cu ajutorul drumului de fier, să vă văd şi să petrec câţva timp cu voi, după cum doresc de atâta vreme.

Aici suntem toți sănătoși, lucru pentru care mulțumesc Providenței. Dacă ați putea să ne spuneți același lucru și despre voi am fi foarte mulțumiți în timpul de față. Zilele astea mă duc din nou la Țigănești să asist la un consiliu de familie cu inima strânsă de pe acum, căci totul îmi pare gol și pustiu. Relativ la asta rog pe Stefanachi să-mi spue ce sumă avea să ia succesiunea bieteî Cocuța, dela Leiba Cahan. Asta să mi-o scrii tu, și să rămâe între noi și numai pentru ca să știu eu ce să fac.

Smaranda vreă să se ducă la București ca să-și ea banii zestrei. Dacă am putea vedea isprăvită și afacerea asta nenorocită am respira și noi mai ușurați.

Cu bine scumpa mea Iosefină, vă îmbrățișez din toată inima, pe tine, pe Ștefan și pe micuțul.

Și la revedere
C. NEGRI.

Complimente domnului Taurand. Ii trimit tolba (?) prin d-na Collin, care a avut bunătatea să se însărcineze cu ea și cu scrisoarea asta.

XXXIV.

Ce 12 decembre 1870 Okna

Mes bien chers enfants Etienne et Joséphine,

Je pars pour Ziganesti où je suis obligé d'aller pour les affaires de la succession de cette pauvre sœur qui n'est plus.

C'est surtout en vue de ce qui regarde Marie que j'y vais, afin de pouvoir la faire sortir un peu dans le monde, comme on dit, cet hiver avec Zulnie qui ira pour cela passer quelque temps à lassy. Cela me dérange assez comme bien vous pensez — surtout de n'être point à la maison pour les fêtes. Mais que faire! il n'y en a point d'autres qui se dérangent pour cela. Je n'ai point voulu partir sans vous écrire ces quelques mots pour vous souhaiter une bonne année, prospère en tout et denuée, si c'est possible, de ces nombreux chagrins plus ou moins grands, que tout le monde subit ici bas.

Il est fort possible qu'en janvier prochain, si Dieu me prête vie, je revienne vous voir à lassy. Vous m'avez trop gaté la dernière fois pour que je puisse oublier toutes vos chères attentions pour moi.

Désirant que cette lettre vous trouve en parfaite santé je vous embrasse mes chers enfants de tout cœur et mille fois.

C. NÈGRI

J'embrasse également Smarandica, Pulcherie, Elise, Alice si elle est là et le petit boyard. Mes meilleurs amitiés a Monsieur Jean, Monsieur Prajesco et le Docteur Tausig.

XXXIV.

14 Decembre 1870, Ocna.

Dragii mei copii Ștefan și Iosefina,

Plec la Țigănești, unde trebuie să mă duc pentru afacerile succesiunii sărmanei mele surori care nu mai este.

Mai ales de hatârul Mariei mă duc, ca să o fac să mai easă în lume — cum se zice — iarnă asta, cu Zulnia care se va duce la Iași numai pentru atâta. Afacerea aceasta mă stinghirește deajuns după cum vă închipuiți — mai ales să nu fiu acasă de Sărbători. Dar ce să-i faci, n'are altcineva cine să se ostenească pentru aceasta. N'am voit să plec fără să vă fi scris câteva cuvinte pentru a vă ură un an' bun și fericit, lipsit, dacă e cu puțință, de toate acele necazuri mai mult sau mai puțin mari, pe care le îndură toată lumea aici pe pământ.

Se prea poate ca în Ianuarie viitor, dacă îmi dă D-zeu viață, să mă întorc la Iași, să vă văd. Prea m'ați răsfățat mult, ultima oară când am fost, pentru a putea uita toate neprețuitele voastre atențiuni față de mine.

Dorind ca această scrisoare să vă găsească sănătoși, vă îmbrățișez scumpii mei copii din toată inima și de mii de ori.

C. NEGRI.

Sărut de asemenea pe Smărăndica, Profira, Elisa, Alisa, dacă e acolo, și pe boierul cel mititel. Amicițiile mele d-lui Ioan, domnului Prăjesco și doctorului Tausig.

XXXV.

Mes bien chers enfants Etienne et Joséphine,

Je viens à peine d'échapper à une de ces tristes périodes d'insomnie dont je souffre depuis plusieurs années. Une série de nuits blanches dont le résultat n'est point une maladie à vrai dire; malaise et un affaïssement physique et moral tels que, ce durant, on n'est absolument bon à rien.

J'en suis heureusement quitte après onze jours passés en cet état.

Et vous que faites vous mes chers enfants et puis le petit boyard comment va-t-il? Quand à nous, nous sommes déjà en plein hiver ici-froid et neige. Quoique cette saison soit en grande analogie avec mon âge, je vous avoue qu'elle n'a point mes sympathies. Je voudrais même l'avoir dépassée, afin de me trouver hors du néfaste 1870, année de deuil, de sang versé, de misères sans nombre.

Je ne puis oublier votre bonne affection et toutes les nombreuses amabilités dont vous m'avez comblé durant l'agréable séjour que j'ai fait chez vous. Je vous en remercie bien et vous embrasse tous deux de tout mon cœur ainsi que le jeune boyard Nicoutzo.

Les quatre petits boyards que nous avons nous même ici se portent bien, malgré l'angine qui sévit ici.

Vous pouvez comprendre quelle inquiétude cela nous donne. Mais à la grâce de Dieu! Adieu mes chers enfants je vous embrasse de nouveau de tout mon cœur.

C. NÉGRI

21 9-bré, 1870,
Okna.

Je m'adresse à toi Joséphine pour qu'il n'y ait pas d'erreur et te charge d'embrasser pour moi Smaranditza, Pulchérie, Elise, Hélène et Polixina.

XXXV.

Dragii mei copii Ștefan și Iosefina,

Abia am scăpat de una din acele triste epoce de insomnie, de care sufăr de mai mulți ani. Un șir de nopți albe al căror rezultat la dreptul vorbind, nu e o boală, ci o indispoziție și o sleire fizică și morală în așa hal, încât în acel timp, nu ești bun de nimic.

Din fericire am scăpat, după unsprezece zile petrecute în așa stare.

Dar voi ce mai faceți, scumpii mei copii — și boierului celui mititel cum îi mai merge? Cât despre noi aflați că suntem în plină iarnă aici — frig și zăpadă. Cu toate că acest anotimp e în analogie cu vârsta mea, vă mărturisesc că nu-mi place de loc. Aș vrea chiar să fi scăpat deja de el, ca astfel să mă găsesc eșit din acest aducător de nenoroc 1870, an de doliu, de sânge vărsat, de nenorociri nenumărate.

Nu mai pot uita iubirea voastră, și toate acele numeroase dragălașii cu care m'ați încărcat tot timpul plăcutei mele șederi la voi. Vă mulțumesc și vă sărut pe amândoi din tot sufletul, asemenea și pe tânărul boier Nicuțu.

Cei patru boierași pe care îi avem și noi aici, sunt bine, cu toată anghina, care bântue.

Puteți să vă închipuiți ce frică tragem din cauza asta. Dar sperăm în mila lui Dumnezeu.

Cu bine, dragii mei copii, vă mai sărut odată din toată inima.

C. NEGRI.

21 Noembre 1870, Ocna.

Mă adresez ție Iosefino pentru ca să nu fie iar o neînțelegere, și te însărcinez să săruți din partea mea pe Smărăndița, Profira, Elisa, Elena și Polixenia.

XXXVI.

A 24 Janvier 1871. Okna.

Ma bien chère Joséphine,

Je n'ai pas été trop bien portant tous ces jours ci, à la suite d'un refroidissement compliqué de tout ce que l'âge y ajoute en pareille mésaventure.

Je me raidis certes plus qu'un autre à l'encontre de ces petites misères; mais... j'aboutis cependant à avoir le dessous et mon grand courage ainsi que mon horreur de la médication ne parviennent plus qu'à me satisfaire moralement et très médiocrement. Aussi c'est un perpétuel sujet de disension entre ma sœur Catinka et moi. Elle prétend qu'il faut faire vivre les apothicaires et moi qu'il faut laisser son libre cours à la mère nature. Mon opinion est grandiose, comme tu vois; cependant je commence

à avoir certains doutes sur elle et je finirai probablement par ne pas la croire tout à fait pratique. De tout ceci, j'ai acquis une certitude, c'est que l'hiver ne me va plus. Ce vaste linceul blanc qui couvre la terre et tout ce tas d'autres phrases poétiques-tout cela hygiéniquement parlant, n'est plus bon que pour le club des patineurs de Jassy, que j'ai vu annoncer dans le courrier.

Combien je regrette ma chère Joséphine que par des circonstances tout à fait imprévues, Marie vous ait tous genéz. Ce sera à Jassy que je vous remercierai Etienne et toi. J'ai tant été charmé d'être avec vous — hôte choyé et gâté, comme je l'ai été — que je vais de nouveau me donner la joie d'aller vous voir. Ce sera au mois prochain et pour 8 ou 10 jours. Je vais bientôt aller à Focsani le 3 Février, pour un procès à la cour d'Appel. Nous sommes ici bloqués par les neiges. Depuis 10 jours les courriers n'arrivent plus. Aujourd'hui à peine il en est venu un à cheval.

Adieu, ma bien chère Joséphine, je t'embrasse de tout mon coeur et mille fois — ainsi que le petit Nicoutzou.

C. N.

XXXVI.

24 Ianuare 1871, Ocna.

Scumpa mea Iosefină,

N'am prea fost bine zilele astea în urma unei răceli, mărită cu tot ceea ce vârsta adaogă în asemenea întâmplări neplăcute.

De sigur că eu nu mă dau învins așa ușor ca alții, dar... sfârșesc la urmă prin a fi doborât — și atât marele meu curaj cât și groaza mea de doctorii nu izbutesc a mă mulțumi decât moralmente și tare puțin. Din cauza asta nu mă pot înțelege cu sora mea Catinca. Ea zice că trebuie să lași să trăiască și farmaciștii și eu zic că trebuie să lași curs liber mamei naturi.

Credința mea e măreață, după cum vezi; cu toate astea încep a mă cam îndoi de ea și probabil că o să sfârșesc prin a nu o mai crede cu totul practică.

Din toate astea m'am ales cu o convingere, anume că: iarna nu-mi mai priește. Acest lințoliu alb nemărginit, care

acoperă pământul, și cu tot noianul de alte frase poetice — toate astea din punct de vedere igienic, nu mai sunt bune decât pentru clubul patinorilor din Iași, pe care l-am văzut anunțat în Curierul.

Cât de mult îmi pare rău dragă Iosefino, că din cauze cu totul neprevăzute, Maria v'a stîngerit pe toți: Vă voi mulțumi la Iași pentru aceasta. Am fost așa de încântat cât am fost cu voi — musafir corcolit și alintat cum am fost — încât o să-mi procur iar plăcerea să vin să vă văd. Asta o să o fac luna viitoare, și pentru vre-o 8 sau 10 zile.

În curînd o să mă duc la Focșani — la 3 Februarie pentru un proces la curtea de Apel. Acum suntem întroeniți. De 10 zile poștașii nu mai vin. Abia azi a venit unul călare.

Cu bine draga mea Iosefină, te îmbrățișez din toată inima și de o mie de ori, asemenea și pe Nicuțu.

C. NEGRI.

XXXVII,

7 Mars 1871, Okna.

Mes bien chers enfants Etienne et Joséphine,

Si porté que je sois de ma nature a tout supporter courageusement, je vous avoue cependant que cet hiver m'a a peu près aplati. Il y a, en ce phénomène, deux choses à avoir en vue: l'hiver en question a-t-il été exorbitant au point de créer, comme celui de 1812, une seconde date historique — ou bien mon individu dégringole comme on dit en style académique et n'est plus apte par conséquent à faire face aux rigueurs simplement habituels de cette saison.

Hélas! je sais bien ce qu'il est. Tant est-il cependant que j'en ai beaucoup souffert — et j'attends avec bonheur et impatience un premier rayon de soleil printanier. Mais cet astre ne se hâte pas du tout et nous avons ici depuis dix ou douze jours une humidité et des brouillards tout aussi désagréables que le froid.

Pendant toute la période sibérienne je n'ai osé me mettre en route qu'une seule fois, pour aller a Fokschani et Ziganești — et ce voyage est toute une Odyssée, absolument comme celle des chercheurs du passage au pôle nord.

Après pâques je viendrais certainement vous voir pour me donner le plaisir de passer de nouveau quelques bons et heureux jours ensemble.

Jusqu' alors je vous embrasse, de tout coeur, mes bien chers enfants, vous désirant surtout une parfaite santé; car c'est bien là, la plus nécessaire des choses, sans que cela y paraisse beaucoup.

Mes nombreux compliments à tous vos amis habituels et puis embrassez bien pour moi le petit boyard en robe

tout à vous,

C. NÉCRI

J'embrasse de tout coeur Smarandica. Elle a écrit qu'elle viendrait pour pâques. Qu'elle se renseigne auprès de Marie Sturza pour combiner son arrivée ici en compagnie de Zulnie et d'Eugénie qui vont également venir à Ocna — afin de passer avec plus de courage le rubicon qu'on appelle Pietricica.

Alice est-elle là?

XXXVII.

7 Martie 1871, Ocna.

Scumpii mei copii Ștefan și Iosefina,

Oricât ar fi firea mea croită de a îndura totul voinicește, vă mărturisesc că cu toate astea iarna aceasta m'a dat gata. În întâmplarea aceasta sunt două lucruri pe care trebuie să le avem în vedere: iarna aceasta a fost ea așa de grozavă încât să fie pe punctul de a forma, ca cea din 1812, o a doua dată istorică — sau că persoana mea merge slăbind, cum se zice în stil academic, și că prin urmare nu mai e în stare să ție piept asprimelor obișnuite ale acestui anotimp.

Vai! știu eu bine care-i adevărul; Totul e că am suferit tare mult — și aștept cu bucurie și nerăbdare o primă rază de soare primăvărată. Dar acest astru nu se grăbește de loc, și de vre-o 10—12, zile pe aici, e o umezeală și ceață tot așa de neplăcute ca și frigul.

În tot timpul perioadei Siberiene n'am îndrăznit să pornesc la drum decât o singură dată pentru ca să mă duc la Focșani și Țigănești: — și călătoria aceasta e o Odiseie întreagă, întocmai ca aceea a celor care caută o trecătoare la polul nord.

După Paști voi veni cu siguranță, pentru a avea plăcerea să mai petrec cu voi câteva zile în mulțumire.

Până atunci vă sărut din toată inima dragi copii, dorindu-vă mai ales sănătate; căci aceasta e lucru de căpetenie, deși nu se prea bagă de seamă.

Multe complimente prietenilor voștri obișnuiți și îmbrățișați pentru mine pe boierașul în perspectivă.

Din tot sufletul al vostru.

C. NEGRI.

Sărut din toată inima pe Smărăndica. Mi-a scris că are să vie de Paști, să se intereseze pe lângă Maria Șturza pentru ca să facă așa să vie odată cu Zulnia și cu Eugenia care vor sosi și ele la Ocna, pentru a avea mai mult curaj ca să treacă Rubiconul care se numește Petricica.

Alisa e acolo?

XXXVIII.

Mon bien cher Etienne,

Ta bonne lître m'a infiniment causé de plaisir et certes je suis bien désireux aussi de vous revoir tous de nouveau et de passer encore quelques bons et heureux moments au milieu de vous. Mais en général la volonté ici bas, devient rarement réalité et l'un des produits les plus exactement mathématiques de la sagesse humaine, est sans contredit ce malencontreux proverbe — que l'homme propose et Dieu dispose.

Sans m'y attendre le moins du monde, j'ai de nouveau été cité par devant la cour d'appel de Focșani pour le 3 fevrier prochain, dans un procès que déjà j'ai gagné deux fois à cette même cour.

C'est cette affaire de l'école italienne de jeunes filles, de la succession Rosca Codreano dont tu as sans doute entendu parler. J'ai fini par croire que c'est une scie politique—mais patience!

Cela a dérangé naturellement tous mes petits plans et à l'heure qu'il est, je m'apprête à affronter de nouveau et pour la septième fois depuis 5 ans, si je compte bien, les considérants de la justice.

C'est assez triste tout cela—non pas à un point de vue personel seulement—mais en général.

Mon cher Etienne je t'envoie un Camée antique—tête de Socrate—que beaucoup d'amateurs m'ont envié. Il est malheureusement un peu endommagé mais facile à coller sans que cela y paraisse. De plus un portait pour ta mère à laquelle je te prie de présenter mes très humbles hommages.

Il y a loin de lui à ce que nous étions tous les deux, ta mère et moi—à la cour du dernier prince véritablement Moldave—Jean Sturza ; mais le monde marche et nous avec lui.

Je t'embrasse de tout coeur et à revoir.

Salut amical à monsieur Jean et au Docteur Tausig.

C. NÉGRY.

25 Janvier 1871 Okna.

Te rog nu bănuî despre deranjarea ce v'au pricinuit nepoata Maria

XXXVIII.

Dragul meu Ștefan,

Scrisoarea ta mi-a făcut o nespusă plăcere, desigur că și eu doresc mult să vă văd și să mai petrec câteva clipe fericite în mijlocul vostru. Dar în de obște voința aici pe pământ rare ori se face realitate și una din născocirile cele mai exact matematice ale înțelepciunii popoarelor este fără îndoială acest nefast proverb: — că omul își propune dar Dumnezeu dispune.

Fără să mă aștept cătuși de puțin, am fost iar citat în fața Curței de Apel din Focșani pentru 3 Februarie viitor, într'un proces pe care l-am mai câștigat încă de 2 ori la aceeași Curte. E vorba de afacerea ceea cu școala Italiană de fete, din succesiunea Roșca Codreanu, despre care de sigur că ai auzit vorbindu-se. Am ajuns să cred că e o înșcenare politică — dar răbdare!

Asta mi-a stricat toate planurile mele și în momentul acesta mă pregătesc să înfrunt pentru a 7-a oară, — dacă țin bine minte — în timp de 5 ani de zile considerentele justiției.

E destul de trist lucrul acesta — nu numai din punctul de vedere personal — dar în general.

Dragul meu Ștefan îți trimit un *came* antic, — chipul lui Socrate — pe care mulți amatori mi l-au invidiat ! Din neno-

rocire e puțin stricat, dar ușor de lipit fără să se bage de seamă. În plus un portret pentru mama ta căreia te rog să-i prezinți omagiile mele respectuoase.

E mult de la el, la ceea ce eram noi amândoi, mama ta și eu — la curtea celui din urmă prinț cu adevărat Moldovan — Ioan Sturza; dar lumea înaintează și noi cu dânsa.

Te îmbrățișez din inimă și la revedere.

Salutări amicale domnului Ioan și doctorului Tausig.

25 Ianuarie 1871, Ocna.

C. NEGRI.

Te rog nu bănuî despre deranjarea ce v'a pricinuit nepoata Maria.

XXXIX.

Ce 29 Juillet 1871 Ocna.

Avant tout mon cher Étienne rendons grâce à la bonne providence de ce qu'elle vous a soustrait aux deux dangers que vous venez de courrir. De semblables experiences, heureusement surpassées augmentent le capital de sagesse de l'avenir et complètent avantageusement l'instinct de la conservation.

J'ai lu avec un grand intérêt ce que vous m'écrivez sur cette pauvre Bucovine. Il y a ma foi, de quoi nous rendre fiers ici Je croyais que cette vermine qu'on nomme juifs n'était nulle part plus hideuse qu'en notre pays—et qu'en aucun autre, ces tristes sangsues n'extraient davantage la moëlle des populations. Mais pour avoir des juifs maires dans les villages, Dieu merci, nous n'en avons pas encore — et quant à moi j'espère bien mourir avant de voir implanter chez nous cette monstrueuse énormité politique.

Si vous êtes là bas à lutter avec les pluies, què devons nous dire ici. Le Trotouche s'est partagé en deux dans la ville d'Ocna, a enlevé une quinzaine de maisons avec tout ce qu'il y avait dedans — sauf les êtres vivants — a détruit une masse de jardins, de vignes, de moulins de scieries etc. etc. — sans compter les ponts et la seule communication qu'il y a entre le village où nous sommes et la ville — c'est le radeau. Nous en avons confectionné un et c'est par ce moyen assez dangereux que nous passons d'une rive à l'autre.

Je suis heureux de vous savoir tous, grands et petits, en bonne santé. Moi à peu près depuis deux semaines je souffre de cette maudite insom-

nie qui me lasse et m'étourdit beaucoup — j'espère cependant en voir bientôt la fin. Adieu cher Etienne. Nous vous attendons toujours ici dès que vous pourrez venir — je vous embrasse tous de tout mon coeur.

C. NÉGRY.

Iată și o carte către D. Panaiteanu — Și te rog cu ajutorul prietenului Schiller se-mi ei tablourile și să le găzduiești într'o odăe până când în curând oi lua o, altă măsură prin Vasilică Alexandri.

XXXIX.

29 Iulie 1871, Ocna.

Dragul meu Ștefan, mai întâi de toate să înălțăm slavă providenței că va ferit de cele două primejdii prin care eră să să treceți. Astfel de experiențe, din fericire depășite, sporesc capitalul de înțelepciune pentru viitor și întregeste instinctul de conservare.

Am citit cu mare interes cele ce-mi scriți despre biata Bucovină.

Pe legea mea avem de ce să fim mândri aici. Credeam că lepra asta care se chiamă *evrei*, nu e nicăeri mai uricioasă ca în țara noastră și că în nici o alta, aceste jalnice lipitori nu sug mai tare măduva populațiunilor. Dar slavă Domnului n'am ajuns încă să avem în sate primari jidani; cât despre mine, sper să mor înainte de a vedea și la noi obișnuindu-se această grozăvie politică nemai pomenită. Dacă voi acolo și aveți de furcă cu ploile, ce să mai zicem noi aici. Trotușul a împărțit în două orașul Ocna, a luat pe sus vr'o 15 case cu tot ce se găsea în ele, afară de ființele viețuitoare, a distrus o grămadă de grădini, de vii, mori, ferestre fără să mai pun la socoteală podurile, și singura comunicație ce există între satul nostru și oraș e pluta; — am făcut și noi una, și cu mijlocul acesta destul de primejdios trecem dela un mal la celălalt.

Sunt fericit că vă știu pe toți sănătoși, și mari și mici. Eu de aproape donă săptămâni sufăr de afurisita de insomnie, care mă obosește și mă zăpăcește mult; nădăjduesc să

se isprăvească odată. Cu bine dragă Ștefane. Noi vă tot așteptăm mereu să veniți aici îndată ce-ți putea. Vă sărut pe toți din toată inima.

C. NEGRI.

XL.

Ce 22 Septembrie 1871 Ocna.

Mes chers enfants Etienne et Joséphine.

Me voici confiné a peu près indéfiniment dans la bourgade que j'habite, qui en style plus pompeux d'édilité locale s'appelle fallacieusement Urba Ocnei. Je dis indéfiniment parce-que cette Capoue que vous habitez, peut encore par ses délices, retenir long tems ma soeur Catinca. Il ne serait peut-être pas très sage en nous absentant tous deux, d'abandonner nos trésors à la merci des éventualités spoliatrices.

Cependant malgré elles et à la suite de quelques reflexions profondes, j'ai pris le parti de venir vous voir et vous embrasser dès que je pourrai bouger d'ici. La neige qui vient de tomber en masse m'en facilitera prochainement les moyens-l'aisant ainsi notre palais à la garde de Dieu d'abord et puis à celle d'un siffleur public, qui tous les 15 jours siffle une fois la nuit devant la dite baraque.

Et puis il y a autre chose encore-c'est que nous somme ici dans une ile comme Robinson absolument. Pour en sortir nous avons à l'est et à l'ouest le Trotouche (Tortuosus d'après Laurian) des deux cotés sans pont — au sud les Carpathes et au nord le Tazleu également sans pont bien entendu — en sorte que pour arriver à la terre ferme, il faut guetter un de ces moments très rares en cette saison, où ces rivières diminuent un peu, afin de n'avoir de l'eau que jusque pardessus les roues seulement, en les passant.

Telle est mes chers enfants notre position topografique, dont, 'nouveau Crusoé, je vaincrai les obstacles pour venir vous embrasser de tout coeur le plus tôt que je pourrai. Tout à vous

C. NÉGRY.

Les petits Fichet se portent-ils bien ?

XL.

22 Noembrie 1871, Ocna.

Dragii mei copii Stefan și Josefina,

Iată-mă sechestrat pentru un timp nelimitat în târgușorul pe cari îl locuiesc, și care în stil mai pompos de edilitate locală se numește cu măreție: Urba Ocnei. Zic timp nelimitat

fiindcă acea Capuă pe care o locuiți, poate prin plăcerile ei să rețină încă mult timp pe sora mea Catinca. Poate că nu ar fi prea înțelept să lipsim amândoi și să lăsăm comorile noastre în voia întâmplărilor haine.

Cu toate acestea, și în urma multor gândiri mai adânci, m'am hotărât să viu să vă văd și să vă sărut, cum voi putea să mă mișc de aici. Zăpada care cade în pusderie ne va ușura în curând mijloacele — lăsând deci palatul nostru în paza Domnului, în primul rând și apoi în a unui străjer care din 15 în 15 zile șueră odată pe noapte în fața sus numitei bărătci.

Și pe urmă mai e ceva — suntem închiși aici ca într'o insulă, întocmai ca Robinson. Ca să putem ieși avem la est și la vest Trotușul (*Tortuosus* după zisa lui Laurian), în amândouă părțile fără poduri — la sud Carpații, și la nord Tazlăul, tot fără pod bine înțeles — astfel că pentru a ajunge pe uscat trebuie să pândești unul din rarele momente în anotimpul acesta în care apele mai descresc puțin, așa ca, trecând prin ele, apa să nu fie mare decât până deasupra roșilor.

Aceasta este, scumpii mei copii, poziția noastră topografică, pe ale cărei obstacole, ca un nou Crusoe, le voi învinge, ca să vin să vă îmbrățișez din toată inima cât voi putea mai curând.

Cu totul al vostru,
C. NEGRI.

XLI.

Mes chers enfants,

Ce 21 Octobre 1871 Oena.

Nous voici à la veille encore, d'une nouvelle année, laquelle s'agglomérant sur celles du passé, forment à elles toutes un capital respectable d'existence, pour ceux qui comme moi et comme dirait le poète Basile notre ami, descendent depuis assez long-tems le fleuve de la vie. Je crois même qu'il dit quelque part, que pour les uns les ondes de ce fleuve sont limpides couleur d'azur; pour d'autres limoneuses et trou-

bles; pour d'autres encore tantôt d'une couleur tantôt de l'autre, et que ces derniers selon lui, sont ceux dont ainsi alternés, la navigation est la mieux remplie... poésie que tout cela; il recule devant le mot brutal mais vrai: vieux. Nous nous faisons vieux.

Maintenant que ce soit sur des ondes ou ailleurs — c'est tout un.

Ceci réglé, je vous dirai que plus je navigue sur le dit fleuve plus je m'étonne périodiquement à chaque nouvelle année, de la persistance que tout le monde met à perpétuer leurs fléaux, dont l'un est une bêtise et l'autre une escroquerie — inventés autrefois par ces malheureux. Romains. Je veux parler de cet usage poli, mais niais de se combler réciproquement à l'époque en question, de toutes sortes de vœux stériles dont, quoique restant à l'état sec de politesse et surtout de non accomplissement, la répétition n'en continue pas moins depuis plus de 2000 ans. Il faut voir quel tracassé et quelle série de préoccupations cet usage donne ailleurs; mais avec la civilisation il finira par s'introduire chez nous aussi, et d'exceptionnel devenir impérieusement général.

Jusqu'ici, cela irait encore; mais que dire de cet autre abus également archi-séculaire: l'exploitation de l'homme par l'homme, autrement dit bakchiche, qui lui d'un côté, n'est pas bête du tout et qui comme Protée sous mille et une formes, vous dévalise au grand jour et sans que la justice s'en mêle, sous prétexte de souhaiter la bonne année. Et dire que depuis 20 siècles il ne s'est point trouvé un courageux réformateur — un Luther de la finance, pour abolir de fond en comble ce délit qui outrage une partie de la société au profit de l'autre — c'est triste et désespérant!!!

Mais vous comprendrez mon feu et flamme posthumes en vous rappelant que j'ai passé tant d'années nefastes, vu ce sujet, du bakchiche par excellence.

Quoiqu'en proportion liliputienne, tant pour moi que pour ceux qui vont bientôt me souhaiter la bonne année dans cette catégorie, j'entrevois déjà cette trop prochaine époque avec terreur. Mais patience cependant et je vous engage à la même vertu. Prenons notre pauvre monde tel qu'il est — d'autant plus que nous n'y sommes que de passage. Et puis dans ce déboire du bakchiche, il y a une consolation pour nous, c'est celle de savoir les générations de l'avenir en avaler à leur tour, ce calice passé, présent et futur, jusqu'à la lie.

Voilà mes chers enfants ce que me suggère cette nouvelle année. Mais comme les moutons de Panurge, je fais moi-même ce que font les autres — et en dépit de mes théories, je vous souhaite tout ce que vous pouvez vous souhaiter vous mêmes. Et comme vous êtes jeunes et que vous n'y pensez probablement guère, je vous souhaite surtout une bonne santé; car c'est bien là le principal capital de la vie.

Je désire trop vous voir et me suis trop bien trouvé, entouré chez

vous des soins les plus délicats pour ne point chercher à venir vous embrasser au plutôť. Cela aurait été fait depuis long-tems s'il n'y avait eu quelques difficultés qu'il serait trop long de vous énumérer. Tant est-il cependant qu'en janvier je vous arrive, espérant bientôt terminer ce que j'ai encore à faire et attendre ici.

Je vous embrasse mille fois et de tout mon coeur ainsi que les enfants.

Adieu et un revoir aussi prompt que désiré.

C. NÉGRY.

XLI.

21 Decembrie 1871 Ocna.

Scumpii mei copii,

Iată-ne iarăși în ajunul unui nou an, care adăogându-se la cele trecute, numai ele singure formează un capital mărișor de existență pentru acei cari, ca mine, după cum ar zice amicul nostru poetul Vasile, plutește de mult timp în jos pe fluviul vieții. Mi se pare chiar că spune el undeva că pentru unii unde de acestui fluviu sunt limpezi, culoarea cerului, pentru alții gălbui și tulburi; iar pentru alții când de o culoare, când de alta, și că după părerea lui, pentru acești din urmă, navigația e cea mai bună... toate astea sunt poezie; el se ferește de cuvântul brutal dar adevărat: bătrân. Îmbătrânim.

Acum fie pe apă sau în altă parte — tot aceea-i.

Asta odată — lămurită, o să vă spun că cu cât navighez mai mult pe numitul fluviu, cu atât mă mir regulat la fie care an nou de tăria pe care o pune toată lumea ca să perpetueze două plăgi, din care una e o prostie iar cealaltă o excrocherie — născocite odinioară de nenorociții ceia de Romani.

Vreau să vă vorbesc de acel obicei politicoș, dar prost, de a se încărcă unii pe alții în această epocă, de urări deșarte care — cu toate că rămân numai în stare de politeță și mai ales de neîmplinire, nu urmează a se obișnuî mai puțin de 2000 de ani în șir. Să vedeți ce mai gălăgie și ce șir de preocupări stârnește în alte părți obiceiul acesta; dar cu civilizația

o să ajungă să se introducă și la noi, și din un ce întâmplător să devie neaparat general.

Până aici tot ar fi cum ar fi, dar ce să mai zici și de celălalt abuz tot așa de străvechiu, exploatarea omului de către om, sau așa zisul bacșiș, care, într'un fel, el nu e prost, și care, prezentându-se sub o mie și una de forme, te jăfuește ziua în amiaza mare, și fără ca justiția să se amestece în aceasta, sub cuvânt că-ți urează un an nou fericit. Și când te gândești că de douăzeci de veacuri nu s'a găsit nici un reformator îndrăzneț — un Luter al finanțelor care să distrugă din rădăcini acest delict, care dăunează unei părți a societății în folosul celeilalte.

E mahnitor, e dureros!!!

Dar voi veți înțelege paraponul meu târziu, aducându-vă aminte că am petrecut atâția ani nenorociți, din pricina aceasta, în țara bacșișului prin excelență.

De și în proporții foarte mici, atât pentru mine cât și pentru cei ce vin să mă felicite de anul nou, din categoria aceasta, mă gândesc de pe acum cu groază la această dată prea apropiată... dar răbdare; și vă sfătuiesc să o aveți și voi. Să luăm biata lume așa cum se găsește, cu atât mai mult, cu cât nu suntem decât în trecere prin ea. Și apoi în risipa aceasta a bacșișului e o mângâiere pentru noi; aceea de a ști că generațiile viitoare vor sorbi până la fund acest pahar prezent, trecut și viitor.

Iată, dragii mei, la ce mă face să mă gândesc acest an nou.

Dar, asemenea oilor lui Panurge, fac și eu cum fac și ceilalți — și cu toate teoriile mele, vă urez ceea ce v'ați putea ura voi înși-vă.

Și cum sunteți tineri și cum, de sigur, nu vă gândiți de loc la aceasta, vă urez mai vârtos deplină sănătate; căci aceasta e în adevăr, adevărată bogăție a vieții. Vă doresc prea mult și m'am simțit prea bine lângă voi, înconjurat de cele mai duioase îngrijiri, ca să nu doresc să mai vin să vă îmbrățișez, mai curând. Aș fi făcut-o chiar de mult, dacă n'ar fi fost oarecare greutăți foarte grele de'nșirat. Totuși în Ianuarie

am să vă cad musafir, nădăjduind că voi sfârși în curând ceea ce am de făcut și așteptat aci.

Vă îmbrățișez de mii de ori și din toată inima, asemenea și pe copii.

Cu bine și doresc o revedere pecât de grabnică, pe atât de dorită.

C. NEGRI.

XLII.

Ce 18 Juillet 1872 Ocna.

Ma bien chère Joséphine.

Si je n'ai point encore répondu à la lettre de Madame Roznovano que tu m'as envoyée, c'est que j'attendais Ruspoli de jour en jour pour lui parler de ce qu'elle contient. Tu sais que Ruspoli et Manolacki sont seuls tuteurs de Lucie et qu'eux par conséquent peuvent en disposer. Mais Ruspoli n'arrivant point malgré ses dépêches je n'ai plus voulu retarder davantage ma réponse à Madame Roznovano, que tu trouveras ci-inclus et que tu auras la bonté de lui remettre.

Je lui dis ce qui précède: que je ne puis lui donner une réponse précise avant l'arrivée des tuteurs de Lucie dont elle dépend.

D'ailleurs Ruspoli va l'amener ici pour les vacances — et alors on combinera.

Et toi donc, quand arrives-tu? ou plutôt quand arrivez-vous tous? Nous avons perdu tout espoir de vous voir ici. Catinca prétend que c'est à cause des mioches que vous n'osez bouger. Le tems est devenu beau après 60 jours de pluies continuelles, d'inondations et de ruptures de ponts. Si donc vous pouvez venir — c'est bien le moment; car les eaux sont basses et la route bonne. Si enfin vous vous décidez, il faudra me prévenir par dépêche, pour que j'aille au devant de vous jusqu'à Bacau même, si cela m'est possible.

Dans l'espoir donc de vous voir bientôt, je vous embrasse en attendant Stefanaki, toi et les dits mioches de tout coeur et mille fois

C. NEGRI.

Nos meilleures amitiés à Hélène et Elise.

XLII.

18 Iulie 1872, Ocna.

Mult iubita mea Josefină,

N'am răspuns încă la scrisoarea doamnei Roznovanu, pe care mi-a trimis-o pentru că așteptam pe Ruspoli din zi în zi să-i vorbesc despre cuprinsul scrisorii; știi că Ruspoli și Manolachi sunt singurii tutori ai Luciei și deci dânșii pot să hotărască.

Însă Ruspoli nesusind, cu toate depeșile mele, n'am vrut să întârzie cu răspunsul domnei Roznovanu, pe care tu îl vei găsi alăturat, și vei avea bunătatea să i-l înmănezi. Îi spun cele de mai înainte: că nu-i pot da un răspuns precis, înainte de sosirea tutorilor Luciei, de care ea atârână. De altminteri Ruspoli îmi va da răspunsul la venirea lui de vacanță, și atunci vom combina. Dar tu, când vii? sau mai bine, când veniți? Am pierdut orice nădejde de a vă vedea aci. Catinca crede că e din pricina plodurilor pe care voi nu vreți să le mișcați din loc. Vremea e atât de frumoasă acum după 60 de zile de ploaie neîntreruptă, de inundații și ruperi de poduri. Dacă puteți veni, e tocmai bine că apele au scăzut și drumurile sunt bune. Dacă în sfârșit vă hotărâți, va trebui să mă înștiințați printr'o depeșă, ca să vă es înainte, la Bacău, dacă îmi va fi cu putință. Cu speranța de a vă vedea în curând, vă îmbrățișez, așteptând pe Ștefanachi pe tine și pe copii, din tot sufletul și de mii de ori.

C. NEGRI.

Arată amicitățile mele cele mai distinse Elenei și Elizei.

XLIII.

Ce dimanche matin.

Ma bien chère Joséphine.

Je suis arrivé ce matin à Mircești et je t'envoie ces quelques lignes par Basile qui part pour Jassy et s'en retourne ce soir ici. J'y devais venir moi-même; mais je suis si fatigué que je l'ai laissé aller tout seul.

Si cependant il faut absolument que je me rende à Jassy, je m'y rendrai demain. Il faut que je compte avec la fatigue et cette constitution métallique que m'enviaient mes amis est à l'heure qu'il est, plutôt une tradition du passé. Et puis voilà bientôt 15 jours depuis que je ne suis plus dans mon assiette. Une fois toutes ces cérémonies mortuaires finies, je viendrai vous embrasser à Jassy et passer avec vous deux ou trois jours seulement; car je sens le plus pressant besoin de m'en retourner dans mes montagnes et me refaire à fond de toutes les fatigues et les impressions subies dans ces derniers jours — dans mes montagnes dis-je, où nous t'attendons aussitôt que tu pourras venir.

A revoir donc en tout cas ma bien chère Joséphine — Je t'embrasse de tout mon coeur, ainsi qu'Etienne et les enfants

ton père bien affectionné
C. NEGRI.

XLIII.

Duminică dimineața.

Mult iubita mea Iosefină,

Astăzi dimineață am sosit la Mircești și-ți trimit aceste câteva rânduri prin Vasile, care pleacă la Iași și diseară se întoarce aici. Ar fi trebuit să fiu chiar eu, dar sunt atât de obosit, în cât l'am lăsat să plece singur. Cu toate acestea, dacă va trebui cu ori ce preț să plec la Iași, voi pleca mâine. Trebuie să mă gândesc la oboseală căci constituția mea de fer, pe care mi-o pizmuiau toți prietenii, e mai ales acum, o tradiție a trecutului. Și apoi sunt mai bine de 15 zile de când nu-mi sunt boii acasă. De îndată ce însă toate ceremoniile mortuare s'or isprăvi, am să vin la Iași să vă îmbrățișez și să petrec cu voi două-trei zile numai, căci simt cu totul trebuința de-a mă găsi în munții mei, și de-a mă întări bine în urma tuturor oboselelor și încercărilor din ultimile zile, — în munții mei zic, unde te așteptăm să vii cât mai curând vei putea.

Ori și cum, la revedere, mult iubita mea Iosefină. Te îmbrățișez din toată inima, atât pe Ștefan cât și pe copii.

Tatăl tău care te iubește
C. NEGRI.

XLIV.

*Ce 11 Mai 1873 Mircești.**Chere Joséphine.*

Avant de partir demain pour Ocna je t'écris ces quelques lignes, pour t'annoncer surtout que notre pauvre Marie a été très malade; mais qu'à présent et grâce à Dieu elle est mieux puisque nous avons reçu d'elle une dépêche il y a 7 jours de Zanne et que son frère auquel j'ai écrit à Constantinople d'aller la voir à Zanne s'en est retourné — Je viendrais certainement vous voir — mais quand? Je ne puis pas me mouvoir à volonté.

Je t'embrasse de tout coeur chère Joséphine ainsi qu'Etienne et les enfants et cesse d'écrire pour cause d'une de ces migraines que je désire vivement ne pas te passer en héritage.

Je pars demain pour Ocna et dans 6 7 jours je serai de nouveau ici.

C. N.

Respects pour toi, amitiés pour Etienne de la part de Basile.

XLIV.

*11 Mai 1873, Mircești.**Dragă Josefino,*

Înainte de a pleca mâine la Ocna, îți scriu câteva rânduri ca să te vestec mai ales că sărmana noastră Maria a fost foarte bolnavă; dar acum cu ajutorul lui Dumnezeu, e mai bine, căci am primit dela ea acum 7 zile o depeșă dela Zane, iar fratele ei căruia i-am scris la Constantinopol să se ducă s'o vadă la Zanne, s'a reîntors. Voi veni negreșit să vă văd, dar când? Acuma nu mă mai pot mișcă după voe. Te îmbrățișez din toată inima dragă Josefino, de asemeni pe Ștefan și pe copii. Încetez de ați mai scrie, din pricina unei migrene strașnice, dintre acelea pe care o doresc din tot sufletul să nu-ți treacă moștenire; mâine plec la Ocna și peste 6—7 zile mă reîntorc aci.

C. N.

Din partea lui Vasile multe respecte pentru tine și multă prietenie lui Ștefan.

XLV.

Ce 3 februarie 1874 Ocna.

Ma bien chère Joséphine.

Ce n'est pas le bon mouvement dont tu parles qui me fait défaut, ni Jassy représentant pour moi les portes de l'Enfer, qui font que je n'y viens pas.

Il y a des causes plus infimes que les sentences du Dante. Je vieillis, l'hiver me pèse etc. etc.

J'attends cependant un peu de soleil chaud pour venir vous voir, et ce sera vers la fin de ce mois.

Nous avons été étourdis de cette tragédie qui s'est passée chez vous. Tu as bien raison de dire: «Et rose elle a vécu ce que vivent les roses — l'espace d'un matin!» enlevée à la fleur de l'âge — gioventù, primavera della vita Enfin!

Et à propos de cela tu sauras que nous nous portons tous bien ici, grâce à Dieu — désirant qu'avant toute chose vous jouissiez là bas également d'une parfaite santé.

Encore un qui s'en est allé — je viens d'apprendre la mort de notre vieil ami Doxaki à Cernovitz.

Mais adieu, chère Joséphine, j'embrasse Etienne, toi et les enfants de tout coeur et à revoir bientôt et certainement.

C. NEGRY.

XLV.

3 Februarie 1874. Ocna.

Mult iubita mea Iosefină,

Nu-i nici buna dispoziție care spui că-mi lipsește, nici Iașul. care pentru mine reprezintă porțile iadului; nu astea sunt cauzele care mă fac să nu vin.

Sunt cauze cu mult mai neînsemnate decât sentințele lui Dante. Îmbătrânesc, — iarna mă apasă etc. etc.

Cu toate astea, aștept puțin soare cald ca să vii să mă vezi, și asta are să fie pe la sfârșitul lunii.

Am fost adânc zdruncinați de tragedia care s'a petrecut la voi. Ai dreptate să zici: *Et rose, elle a vécu ce que vivent*

les roses, l'espace d'un matin! S'a slins în floarea vârstei : gioventù, primavera della vita. Dar în sfârșit!

Și cu privire la aceasta, află că suntem cu toți sănătoși mulțumită lui Dumnezeu. — dorindu-vă ca mai înainte de toate, și voi să vă bucurați deopotrivă de cea mai desăvârșită sănătate.

Încă unul care s'a dus, — aflu de moartea vechiului nostru prieten Doxaki, la Cernăuți. Dar cu bine dragă Iosefină, — Imbrățișez pe Ștefan, pe tine și pe copii, din toată inima, și în curând cu siguranță la revedere.

C. NEGRI.

XLVI.

Ce 21 Mars 1874 Ocna.

Ma bien chère Joséphine

J'éprouve un bien vif plaisir toutes les fois que je reçois de tes nouvelles. Dans cette espèce de Sahara où nous vivons,—ayant oublié tout le monde et étant par conséquent également oublié de tout le monde—quand une lettre m'arrive, c'est événement et quand elle m'arrive de ceux que j'aime, c'est un bonheur. Tu fais donc œuvre filiale de ne point t'en tenir à une reciprocité épistolaire par trop rigoureuse ; car me voilà vieux et toute modestie à part, sans le moindre point de ressemblance avec Monsieur Arouet de Voltaire qui employait chaque jour quatre heures à sa correspondance, à l'âge de 80 ans.

Je baisse sensiblement d'hiver en hiver. Celui dont nous ne sommes pas encore sortis m'a plus ahuri que tous les autres.

Voilà sept mois depuis que je n'ai pas quitté Ocna—depuis Septembre passé. Ce n'est pas la bonne volonté qui me manque d'aller vous voir. Je croyais pouvoir m'en donner la joie au commencement de ce mois ; mais il a fait si mauvais temps et j'ai eu tant d'autres empêchements, en n'étant même pas bien portant, que ce ne sera qu'après Pâques et Dieu aidant, que je vous ferai une visite à l'assé.

Quoique, moins que personne, je n'ose plus rien affirmer mathématiquement. Cette fois cependant, je prends dès à présent mes mesures pour pouvoir effectuer ce tour du monde.

Notre santé n'est pas complète ; car nous somme tous affligés de gros rhumes. J'espere et desir que la votre soit parfaite, Adieu mes chers enfants, je vous embrasse

XLVI.

21 Martie 1874. Ocna.

Scumpa mea Iosefină,

Simt o vie mulțumire de câte ori primesc vești dela tine. În acest soi de Sahară, în care trăim, — uitând lumea întreagă, și prin urmare uitați de asemenea de toată lumea, — e un eveniment când primesc vreă scrisoare, și e o fericire când ea e dela acei care-mi sunt dragi. Te porți deci, ca o bună fiică, nemărginindu-te numai la un simplu schimb de scrisori ; simt că am îmbătrânit și, lăsând la o parte orice modestie, nu seamăn de fel cu d. Arouet de Voltaire, care la vârsta de 80 de ani se ocupă zilnic patru ceasuri cu corespondența.

Slăbesc, văzând cu ochii, din iarnă în iarnă. Aceasta, din care n'am ieșit încă, m'a amețit mai mult decât toate celelalte.

De șapte luni n'am mai părăsit Ocna — din Septemvrie trecut. Nu-mi lipsește bună-voința de a veni să vă văd, So-coteam să-mi pot oferi această bucurie pe la începutul lunei aceștia ; dar a fost o vreme atât de rea și am întâlnit atâtea piedici și nici nu eram sănătos, așa încât cu ajutorul lui Dumnezeu pe după Paști, vă voiu faee o vizită la Iași. Cu toate că, mai puțin decât oricare altul, nu mai îndrăznesc să afirm nimic matematiceste.

De data aceasta însă, iau chiar de pe acum măsurile ca să pot fi în stare să fac acest ocol al pământului.

Nu suntem tocmai sănătoși, suferim cu toții de guturaiuri strașnice. Nădăjduesc și doresc să aud că sunteți cu totul sănătoși.

Adio, scumpii mei copii, îmbrățișez din toată inima și pe mari și pe mici.

C. NEGRI.

XLVII.

*Ce 12 Mai 1874 Ocnița.**Ma bien chère Joséphine*

Me voici rentré depuis quelques jours tout seul à la maison de Rougionossa, où mes soeurs et moi avons assisté à la Cérémonie Comémorative du 4 mai.

Catinca et Zulnie m'ont quitté à Bacau pour aller, la première à Braila et Vizir voir Marie Boma et la seconde Galatz où elle a quelques affaires à régler. Je continue à me bien porter, malgré quelques petits accrocs par ci par là a ma santé, du fait de mes dernières courses, qui commencent à me prouver qu'il est moins agréables de les faire que de rester tranquillement sur place. Et cela surtout quand on ne peut pas se prélasser (ce mot derive de prélat) à soi tout seul dans un vaste Landau à 4 places !

Espérance et constance car ton tour bientôt viendra.

Sur ce, fais moi le plaisir de m'acheter une petite machine à Café Capy car la notre tombe en lambeaux et n'est plus employable. Est ce parce-que ce sont Mes demoiselles Marie Alice qui la manipulent sous pretexte d'apprendre la gospodaria — où bien autre chose -- je n'ose me prononcer, pour cassée la machine l'est cependant. Achete m'en une et l'expédie par la poste dans une boîte en bois au plutôt, avec son coût à coté,— et tu peux etre sûre de n'être plus embarrassée d'une pareille commission — car c'est moi qui vais faire désormais le café. Je vous embrasse tous de tout coeur.

ton père
C. NĚGRY.

XLVII.

*12 Mai 1874, Ocna.**Scumpa mea Iosefină,*

Iată-mă reîntors singur, de vreo câteva zile, dela Ruginoasa, unde am fost de față, cu surorile mele, la ceremonie comemorativă a zilei de 4 Mai.

Catinca și Zulnia m'au lăsat la Bacău și s'au dus, cea dintâi la Brăila și Viziru ca să vadă pe Maria Boma, și a doua la Galați, unde are de regulat niște afaceri.

Sunt tot sănătos, cu toate că din când în când sănătatea mea suferă mici turburări din pricina ultimelor mele drumuri, ceiace începe a dovedi că e mai puțin plăcut să le faci, de cât să stai liniștit pe loc. Și asta, mai cu seamă când nu te poți lăfăi ¹⁾ (cuvântul acesta vine dela *prelat*) singur, în voia ta, într'o caleașcă mare cu patru locuri.

Speranță și statornicie, căci și rândul tău va veni în curând.

Și acum, fă-mi plăcerea și-mi cumpără o mașinuță de cafea Cappy, căci a noastră s'a hârduit de tot și nu mai e de întrebuințat. Nu știu, o fi aceasta din pricină că domnișoarele Maria și Alisa umblă aicea, sub cuvânt că învață gospodăria sau, altă pricină, — nu îndrăznesc să mă pronunț, dar de strică, mașina e strică. Cumpără-mi una și expediaz-o prin poștă, într'o cutie de lemn, cât mai curând, și cu costul ei alături, și poți fii sigură că n'ai să mai fii stânjenită cu asemenea însărcinări, căci de acum înainte eu am să fac cafeaua. Vă îmbrățișez pe toți din toată inima.

Tatal tău

C. NEGRI.

XLVIII.

Ma bien chère Joséphine

En arrivant à la maison, j'ai trouvé ta bonne petite lettre — en faute capitale sur un point. — Tu me reproche mon absence prolongée — je te réponds par ma présence inattendue — tableau! dans lequel ta jolie transmutation du chameau et du désert disparaît dans l'ombre d'une accusation aussi injuste que redressée sur le champ. Autre morale encore. Crois tu donc que c'est faute de bonne volonté que je ne viens pas plus sou-

¹⁾ a se lăfăi = se prëlăsser, prëlăt — prelat. (Nota Edit.)

vent vous voir, me donner la joie d'être avec vous et puis tomber en plein sur les délicatesses profondément succulentes du fameux Balthasar Ibi ? lequel Ibi tu le jettes très adroitement comme une amorce irresistible, dans ta lettre !

Non chère Joséphine, il y a d'autres raisons et nous sommes tous, plus ou moins attachés à quelques glèbe ici bas.

Je me porte bien et j'espère que vous faites de même ; mais je suis ici dans un isolement complet, Marie et Madame Phares étant parties pour Bacau d'où elles ne reviendront que dans une semaine ou dix jours. Et vous que faites vous donc dans l'ex Capitale ; jouissez vous déjà de ce personnage tant annoncé ? Tu sais cette affiche rose que je t'ai dit avoir vue au coin de la maison Louca, collée précisément sur la chambre qui m'a vû naître «le Neubours arrivera.» Est-il enfin arrivé ? Tu dois en savoir quelque chose ; car lorsque Alexandre le grand fit sont entrée dans Babylone, il n'y eut personne qui ne le sut. Mais si enfin il vous est parvenu sain et sauf, qui est-il en définitive que fait-il et à quelles impossibilités se livre-t-il donc, pour être attendu avec une impatience tant affichée ? avale-t-il des sabres recourbés, saute-t-il par dessus les quatre tours de la Métropole, ou bien quoi ? Tu me renseigneras sur ces grands événements.

Mais figures-toi donc qu'après avoir cherché ton Rabelais-Doré dans tous les doulaps et dans tous les Coffres où nous avons des livres brochés—lui étant—je le retrouve parmi les reliés surprise à moi faite par Catinca et par un artiste du Castel. A l'oeuvre tu auras une idée du Maestro. Je te l'envoie accompagné d'une boîte de choux de Bruxelles les seuls qui nous restaient encore. Mets-les dans de l'eau tiède pour qu'ils reprennent leur volume et leur couleur et mangez-les avec un appetit que ne mérite point leur qualité ; mais parce que j'en suis le jardinier. Crois-tu que je suis plus fier de produire d'infimes légumes que ce qui ont produit les chemins de fer Strousberg niveau cependant de la plus suprême civilisation ?

Oui, c'est ainsi—mais que veux tu—tel est l'orgueil humain !

Voilà ma bien chère Joséphine une bien longue lettre dans la quelle j'embrasse en premier lieu Étienne de tout coeur ainsi que les mioches au talents précocement développés et vous remercie tous deux vous devez bien vous douter de quoi. J'embrasse nos cousines si elles veulent bien le permettre et toi également mais mille fois.

ton père

C. NEGRI.

XLVIII.

Scumpa mea Iosefină,

Sosind acasă am găsit scrisoarea ta, care greșește mult într'o privință. Îmi impuți lipsa mea pîrlungită — îți răspund prin prezența mea neașteptată — tablou ! în care pilda ta cu cămila și cu deșertul, dispare în umbra unei învinuiri tot atât de nedreaptă pe cât de pripită. Și încă o morală. Crezi tu că e din lipsă de bunăvoință că nu vin mai des să vă văd, că nu-mi procur plăcerea de a fi cu voi, și mai ales să mă regalez cu mâncările delicioase ale faimosului Baltazar Ibi ? Pe care Ibi tu îl arunci cu atîta îndemănare, în scrisoarea ta ca pe o momeală.

Nu dragă Iosefină, sunt alte cauze, și noi toți aici jos suntem legați de o bucată de pămînt.

Eu sunt sănătos și sper că și voi sunteți asemenea ; dar eu sunt într'o singurătate neagră — Maria și d-na Fares, fiind duse la Bacău, de unde nu se vor întoarce decît peste o săptămână sau zece zile. Dar voi ce mai faceți în fosta Capitală ; vă bucurați deja de acel personaj atît de mult anunțat ? Știi. afișul cela ros pe care ți-am spus că l-am văzut la colțul caselor Luca, lipit tocmai pe peretele odăiei în care m'am născut «Neubours va sosi». În sfârșit, a sosit ? Tu trebuie să cunoști, căci atunci când Alexandru cel Mare, își făcù intrarea în Babilon, nu erà om care să n'o știe. Dar în sfârșit, dacă v'a venit viu, nevătămat, cine-i acela ? — ce face și la ce lucruri cu neputință se dedă oare pentru a fi așteptat cu o nerăbdare atît de mult afișata ? Înghite săbii îndoite, sare peste cele patru turnuri ale Mitropoliei, sau ce altă ? Să mă lămurești asupra acestor mari evenimente.

Închipuești că după ce am căutat pe Rabelais — Doré, în toate dulapurile și cuferile în care avem cărțile broșate — fiind și el tot așa — îl găsesc printre cele legate — surpriză făcută mie de Catinca și de un artist dela Castel. După operă

poți să-ți faci ideie de maestru. Ți-l trimit însoțit de o cutie de varză de Bruxel — singurele pe care le mai aveam. Pune-le în apă caldută, pentru ca să-și reiă volumul și culoarea și să le măncați cu o poftă pe care nu o merită calitatea lor ; dar fiindcă eu sunt grădinarul. Mă crezi că sunt mai mândru eu de a produce legume neînsemnate decât aceia care au făcut drumurile de fier Strusberg — nivelul celei mai înalte civilizații ?

Da, așa-i, dar ce vrei, mândria omenească !

Iată scumpa mea Iosefină o scrisoare lungă, și'n care sărut în primul rând pe Ștefan din toată inima, asemenea și pe copii cu talente dezvoltate înainte de vreme, și vă mulțumesc la amândoi, știți voi pentru ce. Sărut pe verele noastre dacă-mi dau voe, de asemenea și pe tine, însă de o mie de ori.

Tatăl tău

C. NEGRI.

XLIX.

Ce 21 O-bre 1874, Ocna.

Ma bien chère Josephine,

Je suis arrivé il y a quatre jours de Varatico et le lendemain la princesse Aglaé étant venue chez nous m'a remis ta bonne lettre par laquelle tout d'abord j'ai été très satisfait d'apprendre que vous vous portez tous bien. Ici nous avons eu bien des désagréments. Michel attrape la variole. Remue ménage épouvantable = les petits Ruspoli partent pour Ziganesti, ma soeur Catinca s'embarque avec Alice, Marie et Lucie dans la voiture avec laquelle je venais à peine d'arriver de Rouginossa et laisse les deux premières à Roman et la troisième à Varatico. De retour à peine à la maison, elle repart pour Braïla afin d'assister aux couches de Marie qui vient de mettre au monde un garçon qui jusqu'à présent ainsi que le père se porte bien.

La maladie de Michel a duré 4 semaines. Inutile de te dire dans quelles transes j'ai été les premiers jours à propos des fillettes qui fort heuren-

sement n'ont eu rien. Cet été j'ai été absent presque deux mois et toujours pour les affaires d'autrui. Cela m'a énormément dérangé dans ma correspondance également. Je ne suis pas encore au bout de mes courses, il faudra que j'aille bientôt encore à Nomolossa, à Ziganesti, à Domnesti et puis à Braïla aussi pour activer le travail du partage de nos neveux. Cela m'a beaucoup fatigué et me fatiguera encore ; mais patience comme je dis toujours !

Adieu ma bien chère Joséphine je t'embrasse de tout cœur ainsi qu' Etienne et les enfants et vous envoie une boîte de raisins qui a bien mal réussi cette année.

Tout à vous mes chers enfants.

C. NEGRI.

Est-ce que le Spatar a fait ma comission à Etienne a propos de la pompe ?

XLIX.

21 Octombrie 1874, Oena.

Scumpa mea Iosefină,

M'am întors de patru zile dela Varatic, și a doua zi venind la noi Prințesa Aglaia, mi-a adus drăguța ta scrisoare, care m'a bucurat mult văzând că sunteți sănătoși cu toții. Noi am avut multe neplăceri pe aici. Mihai s'a îmbolnăvit de vărsat. Zăpăceală înspăimântătoare. Micii Ruspoli se duc la Țigănești ; soră-mea, Catinca, s'a imbarcat cu Alisa, Maria și Lucia în trăsura cu care abia sosisem eu dela Ruginoasa și lasă pe cele două dintâi la Roman iar pe a treia la Varatic. Abia întoarsă acasă, pleacă din nou la Brăila, ca să asiste la facerea Mariei, care naște un băiat ; atât mama cât și băiatul sunt sănătoși.

Boala lui Mihai a ținut patru săptămâni. Cred că nu mai am nevoie să-ți spun ce frică am avut în primele zile din cauza fetițelor, care din fericire n'au avut nimic. Vara asta am lipsit aproape două luni, și mai totdeauna pentru afacerile altuia. Faptul acesta mi-a deranjat tare mult gospodăria și corespondența.

Și n'am isprăvit încă cu drumurile, trebuie să mă mai duc în curând la Nomoloasa, la Țigănești, la Domnești și pe urmă și la Brăila pentru a grăbi împărțirea averei, nepoților noștri. Toate astea m'au obosit mult și mă vor mai obosi; dar, răbdare, cum zic eu totdeauna!

Cu bine, draga mea Iosefină te îmbrățișez din inimă, asemenea pe Ștefan și pe copii.

Cu totul al vostru scumpii mei copii

C. NEGRI.

Oare Spatarul spusu-i-a, cciace l-am rugat, lui Ștefan, cu privire la pompă.

L.

Ce 26 N-bre 1874, Ocna.

Ma bien chère Joséphine,

J'ai bien tardé à répondre à ta bonne petite lettre et pour parler sans détours ni illusion, je crois bien que c'est l'hiver qui en est cause.

C'est la saison où les ours, marmottes, etc., perdent leur vitalité ordinaire et sont dans un assoupissement, qui dure autant qu'elle; parce que leur sang au lieu de circuler largement comme en été, se fige à moitié. Il en est des hommes, à certain âge, de même sans nul doute. Bien que ma volonté soit certes des plus puissantes-volonté que tes tantes appellent entêtement au simple, et caractère au figuré; j'ai cependant fini par m'apercevoir que cette dite fameuse volonté, diminue sensiblement pendant toute l'année en général et pendant l'hiver, en particulier. C'est cela, vois-tu et sans ambages, hélas!

Mais laissons un peu de côté, ces considérations de zoologie, combinées des quatre saisons, pour en venir au règne végétal. Tu me parles de la récolte des choux de Bruxelles, et à leur sujet, tu te recommandes particulièrement à mon paternel souvenir.

Il est vrai que je cultive des choux — pas ceux du dicton — mais de vrais choux et néanmoins j'ai le crève-cœur de t'annoncer que cette année, j'ai fait avec ce légume un fiasco complet. Ni Bruxelles, ni rouge, ni frisé — vu quatre mois d'atroce sécheresse.

Donc, par la volonté d'en haut, toi et moi privés de cet aimable ingrédient culinaire! Patience en cela comme en bien d'autres choses! Car avec la patience, outre la longue histoire du chameau — la feuille de murier devient satin. Et puis l'arabe dit encore: pauvre (denué de légumes) sans patience, lampe sans huile. Si Dieu nous prête vie, l'année prochaine nous aurons de tout cela. Et quoique la vie soit «un moment entre deux éternités» encore ce moment est-il assez long pour que nous espérons manger des choux de Bruxelles en 1875.

E. pur chi lo sa!

Parcequ'alors d'un autre côté, mon jardin serait comme le riche du proverbe: «riche sans bienfaits, arbre sans fruits» ou bien potager sans légumes.

J'en finis avec mes proverbes pour vous embrasser de tout mon cœur toi, Etienne, Nicoutzu et Alecutzu. Peut être me donnerai-je la joie de vous aller voir cet hiver à lassy. Tout à vous tous.

C. NEGRI.

Que devient le procès d'Hélène et Lisette ?

L.

26 Noembrie, 1874, Ocna.

Scumpa mea Iosefină,

Am prea întârziat cu răspunsul la drăguța ta scrisorică, și ca să vă spun fără ocol nici închipuire, cred că iarna e de vină.

E anotimpul când urșii, marmotele, etc., își pierd vitalitatea obișnuită și cad într'o amorțeală, care ține cât și el; pentru că sângele lor, în loc să circule în plin ca vara, e pe jumătate încheșat. Sunt și oameni, la o vârstă anumită, care fără îndoială, sunt tot astfel. De și voința mea e, de sigur, din cele mai tari, — voința pe care mătușile tale o numesc *încă-pățânare* în înțeles propriu, și *caracter* în cel figurat; am ajuns totuși să bag de seamă că această voință așa vestită, scade în chip simțitor în tot timpul anului în general și în timpul iernei cu deosebire. Asta e, vezi tu, și fără ocol.

Dar să lăsăm puțin la o parte aceste cuvântări zoologice, alcătuite din cele patru anotimpuri și să venim la regnul ve-

getal. Imi vorbești de recolta verzelor de Bruxelles, și, în privința lor, mi te recomanzi în deosebi părințești mele adu-
ceți aminte.

E adevărat că cultiv verze, nu de cele de care vorbește zicătoarea, ci chiar verze adevărate, dar am totuși durerea să vă vestesc că anul acesta am făcut un fiasco adevărat cu această legumă. Nici de Bruxelles, nici roșie, nici creafă, din pricina celor patru luni de secetă îngrozitoare.

Deci, iată-ne, prin voința de sus, și tu și eu, lipsiți de această plăcută legumă.

Răbdare și în aceasta ca în multe alte lucruri! Căci cu răbdarea, afară de lunga poveste a cămilei, — frunza dudului se preface în mătase.

Și apoi Arabul mai zice încă: «Sărac (lipsit de legume) fără răbdare, lampă fără ulei».

Dacă Dumnezeu ne dă zile la anul vom avea de toate. Și de și viața e «un minut între două veșnicii», și minutul acesta e destul de lung, ca să nădăjduim că vom mânca verze de Bruxelles în 1875.

E pur chî llo sa¹⁾ !

Pentru că atunci, pe de altă parte, grădina mea ar fi ca bogatul din zicătoare: bogat nemilostiv, pom fără roade, sau grădiță fără zarzavaturi.

Sfârșesc cu proverbele mele, spre a vă îmbrățișa din toată inima, pe tine, pe Ștefan, pe Nicuțu și Alecuțu. Poate că o să-mi procur bucuria de a veni să vă văd iarna aceasta la Iași.

Cu totul al vostru.

C. NEGRI.

Ce s'a făcut cu procesul Elenei și al Lisetei?

¹⁾ Și totuși, cine știe! (Nota Edit.).

LI.

12 Decembrie 1875 Ocna.

Cherè Josèphine

Ne t'étonnes plus de recevoir si rarement des lettres de moi; car me voilà vieux remerciant dieu d'en être encore arrivé là! Vigux, c'est à dire affaibli de corps et engourdi d'esprit d'où dérive une double paresse ou bien plutôt, un double affaïsement. A cela se joignent, et les difficultés du présent et les appréhensions de l'avenir — posthume... En sorte ma cherè Josèphine que préoccupations, âge et hiver — tout cela amalgamé — font de moi un être passif. Je n'avais même pas besoin de citer l'hiver, comme appoint à ma thèse; car c'est l'antithèse, pour rappeler ici Victor Hugo, de: «gioventù primavera della vita». Aussi quand je cite mon âge, hiver est un pléonasme. Je me porte cependant bien, aussi bien qu'il m'est possible, et suis très content que tu m'aie donné de bonnes nouvelles au sujet de votre santé collective.

J'ai cependant un chagrin qui me ronge. Au milieu de six paires de belles lunettes, que des amis m'ont apporté de Paris, Vienne et Bucarest, nouveau Tantale je ne vois à travers aucune. Elle sont où trop fortes où pas assez. J'avais d'abord l'intention de prier Etienne de venir à Pașcani à jour fixe, sous un prétexte quelconque et puis de là, l'amener à Czernovitz, ou nous eussions visité les opticiens de cette cité à nouvelle Université.

Il me faut vois-tu, mes propres yeux pour choisir lunettes — et puis je te préparais une agréable surprise. Tu aurais cru que nous allions faire le tour du monde en 80 jours, comme Philéas-Foggy et tu te serais préparée à en goûter les délices du récit le 81-eme jour après le départ de Pașcani. Dans ton ignorance et le mystère de notre disparition, tu n'aurais pu croire à autre chose qu'à un tour du monde. Mais cette fugue n'a pu s'effectuer — la reflexion venue. Je me suis rappelé que j'avais, dans cette capitale, des amies et amis et par conséquent des devoirs. Aussi j'ai changé d'itinéraire, et le croirais tu — c'est à Brachov. que j'ai donné la préférence. Les allemands sont tous myopes — aussi en tout bourg habité par cette race, il y a des brocanteurs en lunettes, qui avec ces dernières, vous présentent en même tems un lièvre.

Vous mettez les uns sur l'autre et de cette façon vous êtes sur de tomber juste.

Mais cette course je le ferai à la belle saison prochaine si j'y arrive

Adieu chère Josèphine je t'ai écrit un peu de tout et sur une feuille entière — grand format — d'où il te sera facile de saisir, qu'avec ce ca-

ractère qu'on dégrade du nom d'entêtement dans ma famille, j'ai su vaincre la première partie de cette lettre, par la seconde.

Mais meilleurs amitiés à nos chères parentes Hélène, Elise, Pulchérie Pulcheria et Emile et puis je vous embrasse de tout coeur toi, Etienne et les enfants.

Ton père

C. NEGRI.

P. S. Tu pourrais te demander pourquoi Gernovitz-Braşov et pas lassy ? C'est qu'a lassy-et tout à son honneur — les gens n'y sont pas Kurzichtig et par conséquent manque absolu de lunettes ! Voilà !

LI.

12 Decembre 1875, Oena.

Scumpă Iosefină,

Nu te miră că primeşti așa de rar scrisori dela mine, căci iată-mă-s bătrân — mulțumind lui Dumnezeu că am ajuns încă și până aici ! Bătrân înseamnă corpul slăbit și spiritul amorțit — de unde se naște o dublă lenă sau mai curând o dublă prăbușire. La aceasta se adaogă și greutatea prezentului și presimțirile viitorului — postum...

Astfel că, scumpa mea Iosefină, preocupări, vârstă și iarnă — toate astea la un loc — fac din mihe o ființă în imposibilitate de a se mai mișcă după dorință. Nici n'aveam nevoie să mai amintesc iarna, ca un sprijin tezei mele ; căci e o antiteza ca să amintesc aici pe Victor Hugo din : « Gioventù primavera della vita ».

Deci când vorbesc de vârsta mea, iarna e un pleqnasm. Cu toate astea sunt sănătos cât îmi e cu putință, și sunt foarte mulțumit că-mi dai știri despre sănătatea voastră a tuturor.

Totuși am o supărare care mă roade. Dintr'o colecție de șease perechi frumoase de ochelari pe care mi le-au adus

prieteni de pe la Paris, Viena și București, ca un nou Tantal, nu văd prin nici una. Sunt care prea tari, care prea slabe pentru mine. Deodată am avut intenția să rog pe Ștefan să vie la Pașcani într-o anumită zi, sub un motiv oarecare și pe urmă de-acolo să-l iau la Cernăuți unde am fi vizitat pe opticianii din acel oraș cu universitate nouă.

Vezi tu, îmi trebuiesc proprii mei ochi pentru a-mi alege ochelari — și apoi îți preparam o surpriză plăcută. Tu ai fi crezut că am pornit să facem ocolul lumii în 80 de zile, ca Fileas Fogy — și te-ai fi pregătit să guști plăcerile istorisirii în a 81 zi după plecarea din Pașcani. În neștiința de cauză și al misterului dispariției noastre n'ai fi putut să-ți închipui decât ocolul lumii. Dar fuga aceasta n'a putut să aibă loc, după o oarecare reflecție. Mi-am adus aminte că în această capitală am amici și amice, prin urmare datorii. Deci am schimbat itinerariul și n'o să-ți vie să crezi — am dat preferință Brașovului. Toții Nemți sunt miopi, și prin urmare în orice oraș locuit de rasa aceasta, sunt negustorași de ochelari care odată cu ei vă prezintă și o carte. Pui pe unii peste cealaltă și cu felul acesta ești sigur că nimerești bine.

Dar drumul acesta îl voi face în frumosul anotimp viitor, dacă ajung până atunci.

Cu bine scumpă Iosefină, ți-am scris câte o leacă despre toate și pe o foaie de hârtie — format mare — din care ai să poți vedeă, că cu acest caracter pe care îl înjosește în familia mea dându-i numele de încăpățănare am putut să înving prima parte a acestei scrisori, prin a doua.

Amicițiile mele scumpelor noastre rude Elena, Elisa, Profira, Pulcheria și Emil și pe urmă vă sărut din toată inima pe tine, pe Ștefan și pe copii.

Tatăl tău

C. NEGRI.

PS. Ai putea să te întrebi pentru ce Cernăuți — Brașov și nu Iași — căci spre cinstea lui — oamenii nu-s *scurți de vedere* — și că prin urmare, acolo e lipsă totală de ochelari ! Iacă

LII.

Ce 28 Mai 1875 Ocna.

Ma bien chère Joséphine,

La princesse Hélène est depuis quelques jours chez nous et me voici à l'écrire ce matin à 6 heures, tout notre monde reposant encore.

Ma chère fille je me fais vieux — et selon les systèmes combinés de l'attraction et de la pesanteur, plus un objet tombant d'en haut s'approche de la terre, plus sa vitesse augmente. Il en est de même de l'homme, dont la descendance dans les mêmes conditions, a également pour but, la terre.

Je ne puis plus me mouvoir à plaisir, si ce n'est qu'à mon corps défendant et alors que pour une raison ou une autre, il le faut absolument. C'est là la cause principale de la rareté de mes visites à lassy. Il y en a d'autres encore, qui toutes puériles qu'elles sont — et je le reconnais — ne manquent cependant pas de constituer un total très disproportionné avec l'existence à guides fines des grands centres. D'un autre côté l'homme est bien un animal d'habitude aussi, à une certaine saison de sa vie surtout. Cet ensemble de causes, chère fille, auquel se joignent quelques chagrins, tout présents qu'en vue de l'avenir: font qu'en dépit de mon coeur lui même, je suis forcément *stationnaire*. Ce dernier mot désigne selon moi, une qualité politique d'intérieur casanier, comme qui dirait dans le haut langage de notre grande politique — blancs, rouges, fractionnistes libres et indépendants, citoyens des villes, ruraux etc.

Mais assez de tout cela! Je viendrais l'un de ces jours vous voir à lassy même, muni de larges commentaires sur ce que je viens de te dire en ces quelques lignes. Et puis surtout, nous comptons sur une longue visite de toi à Ocna cet été. Voilà.

Malgré ce repos de 6 heures du matin, je t'embrasse de tout coeur toi, Etienne et les enfants de la part de tout notre monde d'ici tout autant que de la mienne. Adieu et à revoir.

C. NEGRI.

LII.

28 Mai 1875. Ocna.

Scumpa mea Iosefină,

Prințesa Elena e de câteva zile la noi și iată-mă scriindu-ți la 6 ceasuri dimineața, pe când toți dorm încă.

Fică scumpă, îmbătrânesc — și după sistemele combinate

ale atracțiunei și greutatei cu cât un obiect căzut din înălțime se apropie de pământ cu atât îi sporește iuțeala. Tot așa-i și cu omul a cărui scoborire în aceleași condiții are ca țintă tot pământul.

Nu mă mai pot mișcă după plac decât luptând din rășputeri, și atunci dacă pentru o cauză sau alta trebuie numai decât. Aceasta este cauza principală a rarității vizitelor mele la Iași. Și mai sunt și altele care oricât de neînsemnate ar fi — o recunosc și eu — formează totuși un tot foarte disproportionat cu existența, cu așa cârme bine chibzuite a centrelor mari. Pe de altă parte omul e un animal cu obiceiurile lui proprii, mai ales la o anumită epocă a vieții sale. Acest total de cauze, scumpă fiică, la care se mai adaugă și niște supărări de curând, cu privire la viitor, fac, contrar dorinței mele, să fiu *staționar* fără voe. Acest cuvânt subliniat, însămnă, după părerea mea o calitate politică de om casnic, cum s'ar zice în înaltul limbagiu al marei noastre politice — albi, roșii, liberi, raționiști și independenți, cetățeni ai orașelor, rurali, etc.

Dar destul cu de astea! O să viu întruna din zilele asfea să vă văd la Iași chiar, înarmat cu largi comentarii asupra celor ceți-am scris în aste câteva rânduri. Pe urmă mai ales, contăm pe o vizită lungă a ta la Ocna în vara asta. Iată.

Cu toată liniștea asta, de 6 ceasuri de dimineață, te îmbrățișez din toată inima, pe tine, pe Ștefan și pe copii atât din partea tuturor de aici cât și din a mea.

Cu bine și la revedere.

C. NEGRI.

LIII.

Ce 26 Fevrier 1877 Ocna

Ma bien chère Joséphine

Je viens de recevoir ta bonne lettre qui m'a fait plaisir, comme toutes celles que tu m'écris. J'ai tout d'abord, lieu de croire que vous êtes tous bien-portants là bas — ce qui selon moi — bien entendu — est le seul

avantage que l'on puisse recueillir en hiver. Aussi, loin de me recrier comme toi contre le dégel, je bénis l'élément calorique qui le fait partir; car plus que jamais cette fois — selon le langage académique — j'en ai de l'hiver, par dessus les oreilles!

Tu m'écris que ce dégel tant désiré par moi, empêche les marcheuses — mot que tu soulignes — de se mouvoir. A cela je réponds, que votre génération ne se compose que de pauvres dires. La vraie vaillance en ce cas, se fourre dans de grosses galoches et patauge quand même, dans tout ce qu'il y a de plus dégélé. Voilà.

Dieu! que de plaisir à la fois, vous offre cette pauvre ex capitale. La belle Hélène Keller, le rossignol Carlotta Patti, Sivori...

...Ma fois et à vrai dire, j'en suis plus content pour Elle que pour vous; car cela dénote qu'Elle reprend et que des artistes distingués comprennent qu'elle vaut la peine d'être encore visitée.

Tu m'écris encore que tout le monde demande de mes nouvelles. A quelque petit chiffre que je réduise ce *tout le monde*, encore cela m'étonne-t-il beaucoup. Par ma vie retirée dans mes montagnes, j'ai rompu avec tout le monde dont, tu parles et il est de toute justice qu'il use de la loi du talion et qu'à son tour il m'élimine de ses souvenirs.

Néanmoins je lui en suis reconnaissant. Marguerite sera ici dans 10—12 jours et nous, l'attendrons tous pour Pâques avec joie, cozonacs, oeufs rouges. J'aurai aussi l'occasion de juger si tu as rattrapé le terrain perdu sur l'épinière, selon que tes flatteurs le prétendent.

Ma santé, à l'âge qu'il est... est bonne, malgré un rhume de poitrine non interrompu depuis l'octobre de 1875. Mais patience, quoi-qu'on dise, avec la patience on va loin.

J'embrasse Stefanaki, les enfants et toi de tout coeur et

tout à vous

C. NEGRI.

LIII.

26 Februarie 1876, Ocni a.

Iubita mea Iosefino,

Am primit drăguța ta scrisoare, care mi-a făcut plăcere, ca toate cele pe care mi le scrii.

Înainte de toate, am cuvânt să cred că sunteți toți sănătoși, — ceeace după mine — bine înțeles, e singurul beneficiu ce poți câștiga iarna.

Așa că departe de a striga la tine, în potrivea desghețului, binecuvântează elementul caloric care-l procedează, mai mult ca ori când, de rândul acesta, — după limbajul academic — m'am săturat de iarnă, pâna peste cap !

Imi scrii că acest desgheț, atât de dorit de mine, împiedică pe iubitoarele de plimbare, (cuvânt pe care-l subliniezi), să se miște. La asta răspund că generația voastră nu se compune de cât din laude goale. Adevăratul viteaz în cazul acesta, se bagă în galoși mari, și bălăcește, ori cum pe cel mai grozav desgheț. Iată ! Doamne, câtă plăcere vă dă la o laltă această ex-capitală, frumoasa Elena Keller, privighetoarea Carlotta Patti. Sivori. Pe legea mea drept sa-ți spun, sunt mai mulțumit pentru Ea, decât pentru voi ; căci asta dovedește că reinviază și că artiștii distinși înțeleg că Ea mai merită osteneala de a fi vizitată.

Imi mai scrii că toată lumea întreabă de mine. La ori cât de mic număr aş reduce pe această «toată lumea», tot mă miră lucrul acesta și încă mult. Prin viața mea retrasă în munții mei am rupt-o cu toată lumea de care îmi vorbești, și e foarte drept ca și ea să uzeze de legea Taliunei, și să ma gonească la rândul ei din amintire-i.

Totuși, îi sunt recunoscător.

Margareta va veni aici peste 10—12 zile și te vom aștepta toți pentru Paște cu bucurie, cozonaci, găște și ouă roșii. Voi avea de asemeni și prilejul să judec dacă ai mai recâștigat din ceeace perduseși în privința pianului după cum o spun lingușitorii tăi.

Sănătatea mea la vârsta asta e bună, cu toate că am un guturai neîntrerupt la pept, din Octombrie 1875. Dar răbdare ; ori ce s'ar zice cu răbdarea ajungi departe.

Îmbrățișez pe Ștefanache, copiii și pe tine din toată inima.

Cu totul al vostru.

C. NEGRI.

LIV.

27 Juillet 1876 Ocna.

Ma bien chère Joséphine,

J'ai reçu ta bonne petite lettre et me suis affligé et étonné en même tems du mal que tu as souffert au pied et de ta panique à croire à la gangrène. Cela ne va pas aussi vite que tu l'as cru, et je pense bien qu'à l'heure qu'il est tu ne t'en ressens déjà plus. Notre jardin dont tu demandes des nouvelles est resplendissant d'herbes parasites à cause des cinquante journées de pluie continue que nous avons subie ici. Les arbres regorgent de fruits ; mais tous crus et gâtés par la dite pluie — au point que tout compte fait, l'année sous ce rapport est bien mauvaise. Les torrents de la Montagne ont également produit ou plutôt creusé un gouffre dans mon jardin, qui, paraît-il produit un effet mirobolant de pittoresque — pour les amateurs de nature agreste ; mais pas pour moi du tout. Enfin patience en cela comme en tant d'autres choses. Quant au chemin de fer dont tu me demandes des nouvelles mon idée est qu'il est renvoyé aux calendes grecques, par nos gouvernants actuels. Patience encore ; car il est presque certain que Nicoutza et Alecoutza arrivés à la virilité, iront d'AJud à Ocna au moins en tramways en 1900. Pour moi, individuellement, j'en suis content ; car je ne puis plus souffrir ces cages de chemin de fer — ballons terrestres, produits de la civilisation épicière — d'où l'on ne voit tout, qu'à vol d'hirondelle. J'en suis arrivé à soupirer de regret, après Privileghio et ses postes ; mais je reste stoïque en face du manque d'une bonne voiture et de 4 bons chevaux de maître ; car pour toi qui aimes le latin je te dirai : Alea jacta est.

Pour venir à Jassy, chère Josephine, je ne saurai guerre te le promettre ; Cela pour plusieurs raisons assez majeures. Si je vais quelque fois à Mircești — où je n'ai plus été depuis sept mois — c'est pour me distraire un peu du présent en retombant d'aplomb dans le passé, dont nous nous entretenons avec Basile, con amore — parce-que ça nous regarde un peu, peut-être. Comme deux vieux qui ont beaucoup vu et en un deshabillé sans gêne, nous causons de notre époque — notre époque à nous, celle de ce passé dont je te parle plus haut. Et toute forfanterie à part nous trouvons que de notre tems, les choses d'alors valaient bien celles d'aujourd'hui. C'est peut-être présomptueux ; car il est admis que tout progresse et continuellement ; mais l'homme est doué d'égoïsme et c'est un défaut dont peu savent et peuvent s'abstenir. Je n'ai pas pu aller cette année à Slanic et bien moins encore aux bains de mer, don

il parait que j'ai quelque besoin. Après tout j'ai même calculé que cela n'en valait plus la peine. Je me baigne dans le Trotouche — le Tortuosus du sapient Laurianus — c'est patriarcal, peu dispendieux et surtout commode; car comme tu sais, j'ai ledit Tortuosus dans mon jardin presque.

Tu me demandes si je vais à Mircesti et quand? Serais-tu dans l'intention d'y venir? Oh! alors ce serait bien vite fait. L'automédon Apostol me conduit à Bacău en partant d'ici a 4 heures du matin — de Bacău je me fourré dans une cage et je glisse jusqu'à Mircesti où j'arrive a 6 heures du soir — juste pour diner à la française.

Mais adieu et surtout à revoir ma bien chère Joséphine. Je vous embrasse toi Stefanaki et les enfants mille fois et de tout cœur. N'oublie point d'embrasser pour moi Hélène, Elise et les deux Pulchéries et mes amitiés à Prajesco et Emile.

C. NEGRY.

LIV.

27 Iulie 1876, Ocna.

Mult iubita mea Iosefina,

Am primit drăguța ta scrisoare și m'am întristat și mirat în acelaș timp de boala pe care ai avut-o la picior și de spaima ta, crezând că ar fi cangrenă. Asta nu merge așa de iute, cum ți-ai închipuit, și cred; că în timpul de față nu mai ai nimic. Grădina noastră, despre care-mi ceri știri, e foarte bogată în buruieni, din pricina celor cincizeci de zile de ploaie neîntreruptă pe care le-am avut aici.

Pomii se frâng de roade, dar toate crude și stricate de zisa ploaie, așa că, făcând toate soțotelile, anul, în privința noastră, e foarte rău. Șuvoaiele din munte de asemenea au făcut, sau au săpat, mai bine zis, o prăpastie în grădina mea, care face, pe cât se pare, un efect minunat de pitoresc, pentru iubitorii de natură câmpenească, dar de loc pentru mine. În șfârșit, răbdare și în asta ca și în multe altele. Cât despre drumul de fier de care îmi ceri noutăți, sunt de părere că s'a amânat la calendele grecești, de către conducătorii

noștri de acum. Răbdare iarăși, căci e aproape sigur că Anicuța și Alecuță, odată oameni mari, vor merge dela Arad la Ocna, cel puțin la 1900 cu tramvaiul. Cât despre mine, personal, sunt mulțumit de asta, căci nu mai pot suferi cuștile celea ale trenului, baloane pământeste, născociri ale civilizației de băcănie, de unde nu poți vedea totuș decât în fugă. Am ajuns să oftez de părere de rău după Privileghio și poștele sale, dar rămân rece în fața lipsei unei bune trăsuri și a patru cai buni de poștă, căci ție, căreia-ți place latineasca, îți voi spune: *Alea jacta est*.

Că o să vin la Iași, dragă Iosefino, nu ți-aș putea făgădui. Asta din mai multe pricini destul de însemnate. Mă duc câte odată la Mircești, unde n'am mai fost de șapte luni; asta o fac ca să mai uit nițel prezentul, tăbărând asupra trecutului, despre care sfătuim cu Vasile *con amore*, fiindcă asta ne cam privește, puținel. Ca doi bătrâni cari au văzut multe, și îmbrăcați, ca omul în casa lui, noi vorbim de vremea noastră, de vremea noastră a amândurora, aceea a celui trecut, de care-ți spuneam mai sus. Și fără laudă găsim că pe vremea noastră lucrurile erau mai bune ca acum. Poate că-i cam încrezut lucrul acesta, căci se zice că totul progresează și continuă: dar omul e înzestrat cu egoism, dela care puțini știu și pot să se abțină. N'am putut să mă duc anul acesta la Slănic și mai puțin încă la băi de mare, de care, pare-se, am oarecare nevoie. La urma urmei, am socotit că asta nu mai merită atâta osteneală. Mă scald în Troțuș — Tortuosul învățatului Laurian — e patriarhal, puțin costisitor, și mai ales lesnicios, căci, după cum știi, Troțușul acesta e aproape în grădina mea.

Mă întrebi dacă mă duc la Mircești și când? Ai oare gândul să vii și tu? O! atunci aș face-o cât de curând.

Apostol, birjarul, mă duce la Bacău: plecând de aici la 4 dimineața — la Bacău mă bag într-o cușcă și lunec până la Mircești, unde ajung la 6 seara, tocmai la timp pentru ca să cinez «à la française».

Dar adio, și mai ales la revedere, iubita mea Iosefină. Vă

îmbrățișez pe tine, pe Stefanachi și pe copii de mii de ori și din toată inima. Nu uită să săruți din parte-mi pe Elena, pe Elisa și pe cele două Profirițe, și să comunici salutările mele prietenești lui Prăjescu și lui Emil.

C. NEGRI.

CUPRINSUL

Proza :	Pag.
<i>Tuast</i>	1
Veneția	7
Logofătul K. Konachi	21
Poezia	
31 Ianuarie 1844	27
Variantă	29
Urarea	31
Moartea Emiliei	33
La	35
Tânara Copilă	36
Stelele	38
Ciuda de amor	40
O noapte la Blânzi	42
Strigoiul	46
Calugărița	50
La România	51
Hora Haiduceasca	52
Cântec	54
Cântec Haiducesc	55
Hora dela Răducăneni	58
Variantă	60
Cântec	62
Războeni și Neamțu	63
Către Corradini	66
Doina	68
Floarea Caprii	71
Fluturul și Toporașul	73
O masă mare la o livadă	75
Țințarul și Boul	79
Copilița la Bal	82
Balada Moderna	84

	Pag
Pentru Bălcescu	86
La o ne cunoșcută	88
Doină Haiducească	89
La pârâu ședeă băeatul	93
Barcarolă	94
Tânguirea unei Copile	96

Correspondență oficială :

E. G. d-lui General Vlădoianu	99
---	----

Correspondență către prieteni :

Scrisoare d-lui C. Filipescu I	103
» » Maior C. Filipescu II	104
» » Costachi Niculae Filipescu III	105
» către Zane I	107
» » » II	108
» » Alexandri I	108
» » Bolintineanu I	110
» » » II	112
» » » III	113
» » Alexandri II	115
» » Lupășcu	116
» » Zane II	118
» » d-na Zane I	119
» » » II	121
» » Zane III	122

Correspondență familială

Scrisoare către fiica sa Josefina I	126
» » » II	128
» » » III	129
» » » IV	130
» » » V	132
» » » VI	134
» » » VII	135
» » » VIII	136
» » » IX	138
» » » X	140
» » » XI	141
» » » XII	143
» » » XIII	144
» » » XIV	146
» » » XV	148
» » » XVI	149

	Pag.
Scrisoare către fiica sa Iosefina XVII	150
» » » » XVIII	152
» » » » XIX	153
» » » » XX	156
» » » » XXI	158
» » » » XXII	160
» » » » XXIII	162
» » » » XXIV	163
» » » » XXV	165
» » » » XXVI	166
» » » » XXVII	167
» » » » XXVIII	169
» » » » XXIX	171
» » » » XXX	172
» » » » XXXI	174
» » » » XXXII	176
» » » » XXXIII	177
» » » » XXXIV	179
» » » » XXXV	181
» » » » XXXVI	182
» » » » XXXVII	184
» » » » XXXVIII	186
» » » » XXXIX	188
» » » » XL	190
» » » » XLI	191
» » » » XLII	195
» » » » XLIII	196
» » » » XLIV	198
» » » » XLV	199
» » » » XLVI	200
» » » » XLVII	202
» » » » XLVIII	203
» » » » XLIX	206
» » » » L	208
» » » » LI	211
» » » » LII	214
» » » » LIII	215
» » » » LIV	218

Cărți apărute în Editura Institutului de Arte Grafice „MINERVA“

AUTORII CLASICI

Alecsandri V. — Poezii populare ale Românilor . . .	1.50
— Poezii	1.50
— Proză	1.50
— Teatru I	1.50
— Teatru II	1.50
— Teatru III	1.50
— Teatru IV	1.50
— Teatru V	1.50
Alexandrescu Gr. — Versuri și proză	1.25
Bălcescu N. — Istoria Românilor sub Mihai-Viteazul .	1.50
Bolintineanu D. — Poezii	1.50
Creangă Ion. — Opere complete	1.50
Eminescu M. — Scrieri politice și literare	2 —
— Literatură populară	1.50
— Poezii postume	1.50
— Geniu pustiu	2.—
— Poezii	1.50
Filimon N. — Ciocoli vechi și noi	1.50
Ispirescu P. — Legendele sau basmele Românilor .	1.50
— Poveștile unchișului sfătos	1.50
Maiorescu Titu. — Critice vol. I	1.50
— Vol. II	1.50
— Vol. III	1.50
Negruzzi C. — Opere complete, proză	1.50
— Poezii	1.50
Nicoleanu N., Cârlova V., Stamati C. — Opere complete, poezii și proză	1.50
Odobescu Al. — Opere complete, vol. I	1.50
— „ „ „ vol. II	1.50
— „ „ „ vol. III	1.50
Pann Anton. — Povestea vorbei	1.50

Routăți literare

datorite celor mai de seamă scriitori
români,
precum și traduceri după capod'ope-
rile străinătății,

APAR SPTAMÂNAL,

în editura Institutului de arte grafice
și editură „Minerva“.

Cereți la toate librăriile GRATUIT ca-
talogul cărților și produselor INSTITU-
TULUI „MINERVA“.

Prețul : Lei 1.50

I. 7414.